

EL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDÚSTRIA ENTRE 1903 I 1923

MANUEL LLADONOSA I VALL-LLEBRERA

Tesi doctoral dirigida pel doctor
Josep Termes i Ardévol

Josep Termes

- (605) Les altres ponències versarien sobre els temes: Elevació cultural del Dependent, a cura del CADCI de Reus; L'acció cívica del dependent, a cura del Centre de Dependents de Terrassa; Mutualisme --- del dependent, a cura del Centre de Dependents de Tarragona; Acció Federativa del Dependent, a cura del Centre de Dependents de Manresa; L'acció social del Dependent, a cura del Sindicat de Dependents del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell. La conclusió més important d'aquesta assemblea fou la de crear una "Federació pràctica d'Entitats de Dependents per tal de fer més profitosa i conexas la tasca de totes elles".- "Acció" de juny de 1920, p. 10. V. infra, p. 575 i sgs. També, "El Diluvió", 11 de maig de 1920; i "Acció" de juliol de 1920, p. 1.
- (606) Així, per exemple, l'acord del Consell Directiu, el 26 de juliol de 1920, de delegar Guillem Roig i Parcerisas, bibliotecari del Centre, perquè assistís a una reunió del Comité d'Acció Econòmica "que treballa per l'abaratiment dels queviures i lloguers".- "Acció" d'agost de 1920, p. 1.
- (607) V. Organització Gremial de la Dependència.- "Acció" d'octubre de 1920, p. 8: "Una de les necessitats que sempre han sigut sentides per aquesta Secció ha sigut la de posseir una més perfecta i sòlida organització de la dependència. Tasca ha sigut aquesta a la qual han dedicat amb tota fe la seva activitat valuosos companys nostres que han regit els destins d'aquesta Secció, i malgrat la fermesa de la seva voluntat, assoliren més treball que èxit, mes en descàrrec d'ells sia dit, els mancà l'ajuda i l'interès dels socis en general, doncs dels varis intents realitzats, sols quedà organitzat amb seriosa fermesa el Gremi de Viatjants i Corredors el qual, si altre argument no es pogués retreure per a convèncer als companys tots de la urgent necessitat d'agremiar-se, amb els formosos fruits obtinguts per als seus, fóra prou per a dur al nostre ànim la força de voluntat i la dosi necessària de companyerisme per a organitzar-nos per al major triomf de nostra causa."
- (608) El mateix comentari esmentat a la nota anterior, afegia: "Avui -- potser perquè és tot ço sentit més intensament per la dependència i per nostres companys de Secció en particular, ens és permès --- avançar ésser gairebé un fet l'organització esmentada, essent varis els gremis que dintre de breus dies, degut principalment a --

l'entusiasta cooperació que volguts companys han prestat a la junta de govern de la Secció, podrem donar per definitivament constituts".

Pel que fa al Gremi de Confeters, la tardor de 1920, celebrava el seu segon aniversari. V., així, "Acció" d'octubre de 1920, p.8-9. Arran de la creació dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, aquest Gremi prenia nova vitalitat. D'aquesta manera, el 10 de juliol de 1920, la seva secció celebrava una junta dirigida essencialment a tractar de la seva organització ("Acció" d'agost de 1920, p. 11). El 18 d'agost de 1920, celebrava una assemblea general de socis de caire extraordinari sobre la tasca dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç, sobre la qual subratllaria hom que "tot el proletariat mercantil (...) ens presta la màxima atenció (...) i espera ple d'entusiasme l'obra justiciera de que és digne", tot debatent-se especialment el tema de la jornada màxima ("Acció" de setembre de 1920, p.11).

- (609) "Acció" d'octubre de 1920, p. 1. V. supra, p.456.
- (610) V. l'apartat El CADCI entre 1918 i 1923, p.454-455 i 464 i sgs.
- (611) V., supra, p.554-557, i 559.
- (612) V. El Salari Mínim.- "Acció" de setembre de 1920, p.9-10. Aquest escrit fou redactat per Marià Vendrell, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 7. També, "Acció" d'abril de 1932, p. 24: "La Secció basa, doncs, el salari mínim exclusivament en el cost de la vida, i entèn únicament ha d'ésser aplicable a l'home que tingui les mínimes facultats per al treball, la qual cosa significa que en fixar-lo s'ha de prescindir de la capacitat per a atendre's no més a la necessitat. Com a conseqüència d'aquest principi, que si no és comunista en té la tendència, la Secció estima que el salari mínim no s'ha de fixar per al comptable, corresponsal, viatjant, corredor, etc., ni per a tots aquells que, sense exercir funcions tan determinades, tenen càrrecs de responsabilitat o estan especialitzats en algun ram del saber. El salari mínim correspon només al dependent humil, aquell que per a qualsevol circumstància no fa més que treball auxiliar o de poca importància. Indubtablement el comptable, el corresponsal, el viatjant, etc., es beneficiaran també, indirectament, de l'aplicació del salari mínim, car si el dependent humil veu elevat el seu sou automàtica--

ment pujarà els dels altres."

(613) V. "El Diluvio" del 7 de setembre de 1920 i "El Dilúvio" del 24 de setembre de 1920. Mentre, es produïen ja actituds d'impaciència davant dels Comitès Paritaris tal com hem assenyalat a la nota 600 d'aquest capítol, i també de recel i de crítica; concretament per part d'alguns dependents de banca. V., en aquest sentit, "El Diluvio" del 4, 7 i 11 de setembre de 1920.

(614) V. "El Diluvio", 24 de setembre de 1920.

(615) L'escalat era el següent:

Banca, Transports, Venda al major, Venda al detall, Talladors de camiseria, i Talladors de sastreria:

	<u>Dependents</u>	<u>Dependentes</u>
Primer any	60	60 pessetes
segon "	75	75 "
Tercer "	100	100 "
Quart "	150	125 "
Cinqué "	175	150 "
Sisé "	200	150 "
Seté "	225	175 "
Vuité "	250	200 "
Nové "	275	200 "
Desé "	300	225 "
Onzé "		225 "
Dotzé "		250 "

Ram de Drogueria

	<u>Interns</u> <u>pessetes</u>	<u>Externs</u> <u>pessetes</u>
Primer any d'aprenent	10	60
Segon " "	15	75
Tercer " "	20	100
Primer any de dependent	40	125
Segon " "	50	150
Tercer " "	60	160
Quart " "	75	175
Cinqué " "	90	200
Sisé " "	100	225

Seté any de dependent	.....	125	250
Vuité " "	.....	150	275

Mossos i similars

Als 14 anys d'edat....	18 pts.	setmanals
" 15 " "	.... 18 "	" "
" 16 " "	.... 24 "	" "
" 17 " "	.... 30 "	" "
" 18 " "	.... 36 "	" "
" 19 " "	.... 36 "	" "
" 20 " "	.... 42 "	" "
" 21 " "	.... 42 "	" "
" 22 " "	.... 45 "	" "
" 23 " "	.... 45 "	" "
" 24 " "	.... 48 "	" "
" 25 " "	.... 54 "	" "

En els altres casos els sous són mensuals. La font, "Acció" de -- febrer de 1921, p. 6-7.

- (616) El diari "El Diluvio" durant una bona colla de dies publicaria nombrosos escrits adreçats per dependents descontents davant d'aquest escalat que consideraven insuficient del tot, i que anaven apareixent soia l'epígraf La clase media en acción. Així, R. C. J., signava un breu article titulat El sueldo mínimo de la dependencia mercantil que criticava el que el sou mínim de 300 pts. solament es donés al cap de 10 anys de treball de dependent. Un grup d'empleats de Banca i Borsa mostrava la seva oposició a l'escalat a "El Diluvio" del 13 d'octubre de 1920, en una lletra oberta dirigida al Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa. El 14 d'octubre de 1920, el mateix diari publicava un escrit, en català, signat per sis dependents, igualment contrari, titulat El Comité paritari. El 17 d'octubre de 1920 "El Diluvio" continuava reflectint el descontentament dels dependents. El 19 d'octubre de 1920, publicava dos escrits igualment crítics, un dels quals, signat per "Uns ex infeliços" duia el títol de Pobrets i alegrets. El 21 d'octubre de 1920, n'apareixia un de titulat Los mansos, signat per C.A. El 28 d'octubre de 1920, Señores fabricantes, signat per Conde. El 29 d'octubre de 1920, La montaña ha parido un ridículo ratón,

signat per G.B.T. V., enfi, El fracaso de la Comisión Mixta, -- signat per C.M.T. i publicat a "El Diluvio" el 4 de novembre de 1920; Una injusticia, per "Un grupo de empleadas" que criticava la discriminació salarial entre dones i homes, a "El Diluvio" del 5 de novembre de 1920; ¿Contra la dependencia de ferreteria? per "Un dependiente ferretero", a "El Diluvio" del 7 de novembre de 1920.

(617) Així les que celebrà el Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa, amb motiu de les negociacions dels seus representants als Comitès Paritaris amb els patrons i que resultaren força difícils segons indicarien els primers (V. "El Diluvio", 20 d'octubre de 1920), mentre es desenrotllaven crítiques per part dels dependents de Banca contra aquest organisme conciliador ("El Diluvio" del 13 d'octubre de 1920, "El Diluvio" del 21 d'octubre de 1920), "El Diluvio" del 22 d'octubre de 1922). El 22 d'octubre de 1922 el mateix sindicat celebrava una assemblea que refermava les bases presentades pels treballadors davant dels patrons. Els Comitès Paritaris hi foren atacats diversos cops durant la sessió, i a les conclusions hom aprovaria la realització de la negociació fora d'aquest organisme i directament amb la Federació de Banquers. V. "El Diluvio" del 23 d'octubre de 1920. "El Diluvio" del 31 d'octubre de 1920 publicava les bases definitives obtingudes sobre jornada de treball i salari dels empleats de banca i borsa que aquest diari considerava un triomf per a aquell sindicat. Els salaris aprovats oscil.laven entre les 100 pts. mensuals per al meritòri el primer any de treball i les 500 que cobrava quan ja havia esdevingut empleat i duia 3 anys de treball en aquesta condició. El sou femení tenia un sou d'entrada de 100 pts. mensuals i 25 pts. al mes d'augment per any de servei. Les crítiques no mancarien tampoc davant d'aquestes noves bases i aquestes es farien presents a l'assemblea del mateix sindicat del 16 de novembre de 1920 mitjançant la presentació d'un vot de censura contra la junta. V. "El Diluvio" del 3 de novembre de 1920 i del 18 de novembre de 1920. També, A los empleados de Banca y Bolsa, a "El Diluvio" del 25 de novembre de 1921 en defensa de la ponència que havia pactat aquestes bases.

Val a dir que nous conflictes sorgits al si del primer grup paritari, portarien a la seva dissolució en separar-se'n els delegats

de Banca i Borsa que volien la creació d'un grup específic --- d'aquest ram. Segons exposaria Marià Vendrell al Consell Direc-- tiu del CADCI el 29 de novembre de 1920, el representant del --- CADCI faria costat a aquells delegats, "trobant el Consell plau-- sible que el nostre delegat sostingués la raó que tenien els de-- legats de Banca i Borsa per a prendre tal determinació" ("Acció" de gener de 1921, p. 1).

- (618) A part dels escrits esmentats a la nota 616 i 617, V., també, -- "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1920 i del 11 de novembre de -- 1920.
- (619) V., així, el manifest El Sindicato Único Mercantil a los depen-- dientes en general y a los de Banca y Bolsa en particular, publi-- cat a "El Diluvio" del 22 d'octubre de 1920. Un membre del Sindi-- cat Mercantil intervindria també a l'assemblea esmentada del Sini-- dicat d'Empleats de Banca i Borsa del 22 d'octubre, després de -- superar algunes oposicions i combatria aquell organisme paritari i cridaria aquesta darrera agrupació a ingressar al Sindicat Mer-- cantil. V. "El Diluvio" del 23 d'octubre de 1920. "El Diluvio" -- publicaria igualment altres escrits que defensaven l'abandó de la tàctica de la utilització de la Comissió Mixta, la unió dels tre-- balladors mercantils i la seva solidaritat i lligam amb el movi-- ment proletari. V. "El Diluvio" del 2 de novembre de 1920, del 6 de novembre de 1920, del 11 de novembre de 1920, del 13 de novem-- bre de 1920.
- (620) V. la novel·la de Josep M. Vilà, El poder feia vacances. - Barce-- lona, 1964, en la que apareix un personatge soci del CADCI: "Un -- vespre sentí que deien, a l'entrada del Centre: -Els Vocals de la Comissió Mixta s'han venut. Ell contestà ràpidament: -Tots ...no. El que passa és que n'hi ha que cobren massa bon sou." (p.56) Aquest personatge, Pere Martell, que actua com a membre de la Co-- missió Mixta, apareix també a la novel·la del mateix autor, La -- ciutat malalta (Barcelona, 1956), com a soci inquiet i promotor de l'apartament per la direcció del Centre del seu esperit filoll; guer. Les dues novel·les es refereixen a l'etapa 1917-1920, la -- segona, i 1920-1923 la primera. Tanmateix, cal usar aquestes dues obres amb molt de compte si hom vol aprofitar-les per a un tre-- ball històric. V. també la nota següent.

- (621) V. la nota 615 d'aquest capítol. L'article abans esmentat La montaña ha parido un ridículo ratón, signat per G.B.T., i publicat per "El Diluvio" del 29 d'octubre de 1920, indicava que "los delegados obreros (nuestros delegados) -als Comités Paritarios i Comissió Mixta- llevaban un estudio hecho del salario mínimo, basado y calculado con precisión matemática sobre el coste actual de la vida; estudio que les fue entregado por la ponencia que de nuestra Asociación (C. de D. del C. i la I.) se creó para ello. Ahora bien: ¿Fué sometido nuestro estudio a la consideración de los patronos? Se me dice que sí; es más que fué aprobado por la representación patronal en el Comité paritario, cuyo informe pasó a la Comisión mixta para su resolución. (...) La Comisión adúltera (ella sabía de que amante recibió otras caricias) nos ha dado un espúreo y raquítrico sietemesino, que debían haber repudiado el mismo día con dignidad ofendida los Comités (...). No lo han hecho así, o si lo han hecho es su protesta tardía y vaga, lo que les hace acreedores también a nuestra censura individual colectiva (...)." Pel que fa a la possible autoria de l'estudi sobre el salari mínim, elaborat per una ponència del CADCI, recordi's l'article sobre aquest tema de Marià Vendrell, esmentat a les p.560-561
- (622) V. l'escrit d'un grup de dependents a "El Diluvio" del 14 d'octubre de 1920, abans esmentat, titulat El Comité paritari i que indicaven que s'havien assabentat "per la premsa d'aquests darrers dies" dels "acords" de la Comissió Mixta, "prèvia tasca dels Comités Paritarios i que, segons hem llegit, foren aprovats per unanimitat".
- (623) Segons el mateix Marià Vendrell, membre de la Comissió Mixta, no intervindria "més que en la confecció del reglament, ja que, --- quan la ponència que va estudiar els informes dels C.P., va presentar dictamen a la C.M., ja estava malalt i per tant no vaig poder intervenir en la discussió dels salaris mínims. No vol dir això que defugí la responsabilitat que per dit acord pugui correspondre, però com que em separaven d'ell algunes divergències que sense modificar les quantitats variaven algun concepte, considero indispensable, dir-vos alguna cosa respecte del meu criteri sobre del salari mínim, i les modificacions al dictamen de la ponència

que jo hauria proposat, si hagués pogut assistir a la sessió de la C.M. en què es va prendre acord sobre tan vital qüestió i que vaig proposar després. Algú potser es creurà que dic això ara per cobrir-me la retirada i que en valc de la circumstància d'haver estat malalt per treure'm de sobre la responsabilitat que potser se'm voldrien exigir. Res més lluny de la meua intenció, doncs accepto en tot moment la responsabilitat dels meus actes, i si ara vaig a argumentar les meves teories sobre el salari mínim, no ho faré pas sota la influència de les protestes d'uns i altres. No ho sabria fer ni en tinc necessitat, doncs no he de fer més que remetre-us al meu article sobre dit tema publicat en Acció del mes de setembre, lo que vol dir que el vaig escriure abans del 20 d'agost, època en la que ni la C.M. tenia cap dictamen sobre del salari mínim, ni els dependents podien pensar en protestar-ne."- Treball -- que el company Vendrell volia llegir en el Consell General del 30 d'octubre darrer.- "Acció" de desembre de 1920, p. 7-8.

- (624) "El Diluvio" del 13 d'octubre de 1920. Segons "Acció" de novembre de 1920, p.1, el 11 d'octubre el Consell Directiu del CADCI acordà de fer "pública la seva disconformitat als acords presos per la Comissió Mixta del Treball, relatius al salari mínim en la forma comunicada a la premsa dels dies 5 i 6 del corrent". Aquesta declaració motivaria la reacció d'un lector de "El Diluvio", R.C.J., un escrit del qual publicat al mateix diari, el 17 d'octubre de 1922, i titulat Los dependientes de comercio y los sueldos mínimos, manifestaria: "Al fin hemos oido los dependientes la voz de un organismo representativo de la clase sobre la labor del sueldo mínimo en los Comités paritarios y la Comisión Mixta. La prensa ha publicado una nota oficiosa del Centre Autonomista de Dependents (...). ¡Ya era hora, señores capitostes de la clase! Pero la nota mencionada da lugar a muchas dudas y es del caso aclararlas para que podamos entendernos. ¿Quién es el representante de la dependencia de comercio en el Comité paritario y en la Comisión mixta? ¿Quién es el que ha dado su voto para que salga del Comité paritario primero, y de la Comisión mixta en definitiva, ese amaño indecoroso de los sueldos mínimos? Porque el Centre Autonomista no da su disconformidad, por lo que aparece de la nota, a los sueldos -- aprobados, sino a la forma en que los acuerdos sobre los sueldos se han hecho pública. Además el Centre se lamenta de que en ninguna ocasión ha sido informado de los acuerdos votados (...). Pero,

señores, ¿qué seriedad es esta? ¿Y esos representantes del Centre en aquellos organismos? ¿O es que tenían carta blanca para hacer lo que les viniera en gana con su representación? Los dependientes estamos siendo ya víctimas de demasiadas burlas para que se nos -- venga con notas oficiosas como la transcrita, que acusa a la clase de espíritu borreguil. La actuación de nuestra representación -- en el Comité paritario primero y en la Comisión mixta después, ha sido falta de tacto y de entereza. (...) Los señores que defienden a la clase en aquellos organismos no nos son conocidos, y, además, la composición de elementos que los integran está hecha en una forma muy dudosa. Por eso es de más lamentar la pasividad del Centre, que aún no ha dado su disconformidad a la escala de sueldos aprobada por la Comisión mixta. Y ahora se nos ocurre preguntar: ¿Y la Asociación de la Dependencia Mercantil es que no funciona para estos menesteres? (...) En fin, compañeros, queremos que se acabe la farsa. Queremos que se hagan públicos los nombres de los representantes de los dependientes en el Comité paritario y en la Comisión mixta y queremos también saber de quienes han sido los votos favorables y contrarios a esa célebre escala de sueldos mínimos que se ha aprobado. Y como el Centre Autonomista de Dependents ha comenzado a exponer ya su opinión, aunque no de una manera clara, a él -- nos dirigimos para que desaparezcan los prejuicios y las malas interpretaciones y queden desenmascarados los culpables de la farsa."

- (625) V. "El Diluvio", 23 d'octubre de 1920; "Acció" d'abril de 1932, p. 24-25. Treball que el company Vendrell volia llegir...- "Acció" de desembre de 1920, p. 8: "Tenint com tinc fermament arrelades aquelles teories --respecte del salari (recordi's la nota 623)--, comprendreu fàcilment que jo no podia acceptar el salari mínim en la forma en què la C.M. va llançar-lo al públic i que tenia que protestar-ne davant de dita C.M., lo que vaig fer en la primera sessió a què vaig assistir. D'aquella sessió varen sortir-ne les aclaracions publicades a principis d'aquesta setmana i que esvairen -- una sèrie de dubtes; en la mateixa sessió es prengué demés acord -- sobre dels tants per cent d'augments pels sous superiors a 300 pesetes, proposats pels Comitès Paritaris de Transport i Major, i que en la sessió última s'ha fet extensiu a la Banca, deixant lo del -- Detall per a quan s'acabi l'estudi de les comissions de venda. Però, tornant al salari mínim, quedava un punt essencial a aclarir:

la C.M. havia dit que el basava en 10 anys de treball i segons la meua teoria i la d'algun company, devia basar-se en 10 d'edat.(...) Moltes (...) raons s'adduïen en pro i en contra (...), fins que en la sessió de dimarts passat es presentà una consulta sobre un cas concret, lo que feu que la C.M. es pronunciés en el sentit que hauréu vist en la nota publicada ahir i quines conclusions són les següents: 1. En tots aquells casos en què un aprenent, dependent, aprenenta o dependenta de qualsevulla especialitat del comerç sol·licita treball a una edat superior als 14 anys, sense tenir anys de serveis prestats, el patró no podrà assignar-li un sou inferior al que li correspondria en l'escala normal, si tingués dos anys menys dels que té a l'hora en què sol·licita el treball. 2. Tot aprenent, dependent, aprenenta o dependenta, que hagi començat a prestar servei a una edat superior als 14 anys, després de passats dos anys de treball en la professió, deurà cobrar en l'escala normal pels anys --- l'edat que compta, si hagués començat l'aprenentatge als 14 anys. Potser algú trobi que aquesta solució no està absolutament d'acord amb la meua teoria, però aquest ha de pensar que (...) si en els --- oficis manuals s'accepta que tot aquell que vol treballar en ell, --- deu passar un temps determinat d'aprenentatge cobrant un sou inferior als oficials, sigui quina sigui l'edat que tingui, no podem --- pretendre que aquell que vulgui ser dependent, degui cobrar un sou mínim proporcionat absolutament a l'edat, encara que no sàpiga fer res. Però, en definitiva, jo crec que la solució donada a aquest --- cas ha de satisfer-nos, perquè tanca la porta als abusos que podien cometre's amb l'escalat de sous mínims per anys de treball exclusivament, i demés respecta, en sa major part, la teoria de que les --- necessitats de l'home estan d'acord amb la seva edat fins als 23 --- anys."

- (626) "El Diluvio", 23 d'octubre de 1920; "El Diluvio", 13 de novembre de 1920; "Acció" d'abril de 1932, p. 25; "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Igualment, el treball esmentat a la nota anterior de Marià -- Vendrell: "En resum -afegia també-, jo considero que amb els acords darrerament presos per la C.M. queden essencialment aclarits els -- primers acords, i que amb la resolució dels augments sobre dels --- sous superiors a 300 pessetes, tota la dependència en surt beneficiada".- "Acció" de desembre de 1920, p. 8.

- (627) Així, la junta general extraordinària del 28 d'octubre de 1920 de l'Associació de la Dependència Mercantil aprovaria la tasca dels delegats d'aquesta darrera al si de l'organisme paritari i els donaria un vot de confiança. V. "El Diluvio" del 30 d'octubre de 1920. Aquest diari publicava el mateix dia un article de R. Cardona Sadurní, vice-president de l'Associació de la Dependència Mercantil i president del Comité Paritari del grup quart (detallistes), titulat i Fuera caretas ! que elogiava la tasca dels Comités Paritaris "que, dígame lo que se quiera, ha merecido el aplauso de la dependencia mercantil en general". Esmentava com a prova el resultat de l'assemblea abans esmentada de l'Associació de la Dependència Mercantil i passava a replicar als escrits apareguts a "El Diluvio", als que ens hem referit en notes anteriors, "todos firmados con seu dónimo, lo que no deja de ser una rara casualidad, en los que unánimamente se censuran los acuerdos de los Comités, se combaten a sus componentes de representación obrera e incluso se pone en duda que a la clase obrera mercantil pertenezcamos los que allí tenemos el honor de ser portavoz de sus anhelos, trabajando por su bien. Contestava més endavant diverses afirmacions fetes en aquests escrits i remarcava que no hi havia "ningún dependiente que de sueldo (entiéndalo bien de sueldo) gane a los 17 años 150 pesetas mensuales y a los 24 las 300 pesetas que marcan como sueldo mínimo" i acabava tot blasmant que els crítics s'amaguessin rera els seudònims i no donessin la cara.
- (628) Els escrits que seguien publicant-se a "El Diluvio" se centraven -- ara en la denúncia de l'incompliment dels acords de la Comissió -- Mixta. V., així, "El Diluvio" del 5 de novembre de 1920; "El Diluvio", 9 de novembre de 1920; "El Diluvio", 13 de novembre de 1920; "El Diluvio", 20 de novembre de 1920; "El Diluvio", 21 de novembre de 1920; "El Diluvio", 23 de novembre de 1920; "El Diluvio", 24 de novembre de 1920; "El Diluvio", 28 de novembre de 1920. V., infra, p. 566 i 591.
- (629) D'aquesta dimissió hom en donava compte al Consell Directiu del 15 d'octubre de 1920. V. "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Dins de l'ambient del moment cal situar l'escrit de la Secció Permanent de Socors Mutus, titulat Obra social, a "Acció" de desembre de 1920, p. 3-4, que assenyalava com "més d'una volta s'ha dit des d'aquestes planes -les del butlletí "Acció"-, en reunions i actes públics,

l'obra intensament social que el Centre, en tots els seus aspectes, vé practicant des de la seva fundació, però malgrat això, sembla - que hi hagi algú que ho desconeixi, que no vulgui apreciar, o, lo que és pitjor, que la negui. El fet no tindria major importància - si els qui tal diuen fossin gent que no coneguessin al Centre, però en tractar-se d'individus que figuren en nostres rengleres, la cosa ja canvia d'aspecte i es fa necessari que l'ignorància, puix -- que solament aquest pot ésser la causa del seu equívoc, desapareixi i s'assabentin, pel seu propi interès, de tota l'extensitat del -- millorament social que dins del Centre poden assolir i assoleixen encara que no se'n adongui. (...) l'obra del Centre és social amb tots els seus aspectes, en totes les seves manifestacions, en -- tots els seus actes." Mostrava tot seguit l'actuació de Socors Mutus com a exponent de la tasca social del CADCI i afirmava que "-- "aquesta obra social, sumada amb les demés portades a cap per les - distintes Seccions, és fruit de la cohesió, de la compenetració que fins avui hi ha hagut en els homes tots que componen el Centre i - molt especialment de l'adaptació que d'aquest sentir s'han fet els qui successivament hem anomenat per a què ens administressin, i de l'enricbustiment que han trobat, sempre que els seus actes han respost en aquells principis fonamentals. És per tant, necessari, --- abans de donar parer i discutir del Centre, conèixe'l una mica i -- llavors en lloc de parlar-ne despectivament, es veurà que, sense - donar-se'n compte, s'hi aportaran esforços i iniciatives, que és - com se fan les coses grans i perdurables. En un mot, s'haurà hagut el convenciment de l'obra social que el Centre practica i en aquesta ni un sol soci voldrà deixar de contribuir-hi."

(630) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Marià Vendrell, presentaria --- igualment la seva dimissió del càrrec de vice-president quart del CADCI, en haver presentat la de president d'Organització i Treball.

(631) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. També Lluís G. Fabregat dimitia, dies després, del seu càrrec de vocal dels Comitès Paritaris i de secretari del Gremi de Dependents de Confiteria del CADCI, "fundán dola -la dimissió- en motivos de salud", segons una nota del Cen-- tre que publicava "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1920. "Acció" - desembre de 1920, p. 10. Segons aquest darrer butlletí, Lluís G. - Fabregat "no obstant i els precs de tots els companys de Junta, no

ha volgut retirar la dimissió del càrrec que amb tant d'encert i -- entusiasme ha vingut desempenyant fins ara". El febrer de 1921, tan mateix, tornaria com a president del Gremi. V. infra, p. 572 .

(632) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. "El Diluvio", 23 d'octubre de -- 1920.

(633) Segurament la segona reunió general havia de celebrar-se el 30 d'oc-- tubre de 1920, en la que Marià Vendrell "volia llegir" el seu tre-- ball per a exposar el seu criteri i actitud en l'afer dels sous mí-- nims aprovats per la Comissió Mixta (V. notes 623 i 625 d'aquest -- capítol). Marià Vendrell en aquest escrit mostraria les millores -- aconseguides en les resolucions de la Comissió Mixta, després dels seus primers acords, com hem vist, i defensaria el caràcter positiu de l'escalat de sous mínims, car representava un primer pas que po-- dia ampliar-se successivament; M. Vendrell remarcaria també que la força dels representants dependents als Comités Paritaris i a la Co-- missió Mixta havia de venir-los-hi de l'enfortiment de les associa-- cions de dependents que portessin rera seu.

Segons "Acció" de desembre de 1920, p. 1, el 25 d'octubre hom dona-- va compte de la prohibició governativa de la junta general programa-- da al Consell Directiu, la qual no podria fer-se fins el 13 de no-- vembre, prohibició que es produïa en un moment d'agreujament dels -- conflictes laborals (vaga del ram metal·lúrgic i del ram de l'aigua) El 6 de novembre de 1920, la junta de govern del Gremi de Viatjants i de Corredors del CADCI es veuria també "obligada, en virtut de -- las actuales circunstancias a suspender la celebración de la junta general extraordinária" anunciada per a aquest dia, segons assaben-- tava "El Diluvio" del 6 de novembre de 1920 i informaria "Acció" de desembre de 1920, p. 9.

(634) "Acció" de desembre de 1920, p. 1. Sobre el conflicte dels depen-- dents madrilenys, vegi's, per exemple, "El Diluvio" del 9 i del 16 de novembre de 1920. El telegrama del CADCI a l'Asociación de la -- Dependencia de Madrid mostrava el "gran interés" amb que havia se-- guit aquesta lluita i felicitava els dependents madrilenys "por el triunfo obtenido y el ejemplo dado a la dependencia catalana".-- "El Diluvio", 17 de novembre de 1920.

(635) "Acció", desembre de 1920, p. 1. Segons aquest mateix butlletí, -- d'acord amb la voluntat expresada a la junta general, el 15 de no--

vembre de 1920 el Consell Directiu del CADCI convocaria tots els representants del Centre a l'organisme paritari per tal que "retirarin les denúncies que presentaren arran de la primera part de la Junta general del 20 d'octubre".

Per una altra banda, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 9, el Gremi de Viatjants i Corredors renunciaria a convocar novament la seva junta suspesa, "tota vegada que en la darrera junta extraordinària de la Secció d'Organització i Treball hi quedaren suficientment debatuts els assumptes que pensàvem posar a deliberació i ben definida la situació i actitud de la junta de govern del Gremi".

(636) V., supra, p.455.

(637) V., supra, p.465. i la nota 202 d'aquest capítol.

(638) Segons ens manifestà Jaume Cardús personalment Torrens inicià l'obertura social del Centre. Torrens s'establiria més endavant pel seu compte i deixaria d'ésser dependent, segons ens manifestà també Ramon Sebrà.

(639) Juntament amb Josep Ricart i Sala, formaven part de la junta de govern d'Organització i Treball, Francesc X. Casas Briz, vocal directiu; Ràfols i Camí, secretari; Francesc Figuerola, tesorero; i Emigdi Fernàndez i Guillem, vocal secretari. La tasca seva, segons manifestaven, "no pot ésser altra que la continuïtat de l'admirable labor feta per la junta que suara ha cessat; és l'aixecament, sobre els sòlids fonaments que trobeu fets, de l'edifici esplendorós, institució social rublerta de dignitat i de civisme, coronada per l'auriola d'una màxima autoritat social en la vida econòmica de Catalunya".- Seguint el mateix camí.- "Acció" de juliol de 1921, p.5-6.

(640) "Acció" d'agost de 1921, p. 1. V. supra, p.468. Segons Jesús M. Rodés, Manuel Alcàntara fou un dels membres de la Unió Catalanista -- que seguiren Serra i Moret en el seu pas a la Federació Catalana -- del PSOE. V. RODÉS, J. M.- Socialdemocràcia catalana i qüestió nacional (1910-1934).- "Recerques", 7, Barcelona, 1978, p. 129.

(641) Recordi's supra, p.464, per exemple. També, p.555-557.

(642) V., supra, p.466. Per una altra banda, no mancaven al Consell Directiu, presidit per Francesc X. Casals elements considerats políticament o socialment conservadors com Antoni Vallejo o Josep M. Artigas (V., supra, p.468).

- (643) Manuel Juliachs no exercí cap càrrec a les juntes del CADCI durant l'etapa que estudiem (1903-1923), malgrat les afirmacions del Carreres i Palet que fan Juliachs president d'Organització i Treball el 1922. A Carreres i Palet, com en moltes altres ocasions, la memòria el traeix el seu escrit mecanografiat, esmentat altres cops, Un -- troç de la història de Catalunya. La vida i l'obra del que feu el CADCI, p. 15
- (644) Als companys.- "Acció" de desembre de 1920, p. 7.
- (645) V. la nota 628. Un dependent en aquest sentit, publicaria un escrit a "El Diluvio" el 13 de novembre de 1920, subratllant la realitat de les represàlies cas de reclamació de l'assalariat del corresponent augment salarial i de l'incompliment patronal. Aquest opinant demanava un aclariment públic sobre la qüestió per part de la Comissió Mixta: "Dic això, perquè jo, que conec d'abans de constituir-se la Comissió mixta i els Consells paritaris, per haver format part dels elements interessants en la creació dels mateixos, hi havia la fórmula que precisament havia de fer es complissin, sense cap mena de por a què es fessin represàlies, no poguent el patró -- despedir a cap dependent pel fet que aquest li demanés l'augment -- acordat per la Comissió i Consells, implicant això el càstic corresponent en cas d'insolvència, anant-lo augmentant mentre no es restituis en son lloc al dependent despedit". I acabava tot interpel·lant fonamentalment el CADCI: "Crec jo també que els obligats a parlar, i principalment el C.A. de D. del C. i de la I., haurien de moure la campanya en aquest sentit; del contrari, idesem-nos, -- dependents! que per això no necessitem lleis, ni Centres que diguin emparar-nos".- A la Comissió Mixta i Consells Paritaris.- "El Diluvio", 13 de novembre de 1920.
- (646) V., infra, p. 591-592.
- (647) "Acció", gener 1921, p. 6-7. En aquesta darrera plana, en un requadre, hom hi escrivia: "Company: si tens plena consciència de que ets un home i com a tal amb drets reconeguts, davant la injustícia de tants patrons que es resisteixen a complir els salaris mínims -- acordats pels Comitès Paritaris i Comissió Mixta, sentiràs la necessitat d'organitzar-te en forma adequada per a fer efectiu el -- millorament inicial que et correspongui, preparant així la força -- que ha de proporcionar-nos els mitjans de lluita necessaris per a assolir els reconeixements d'ordre social a què tenim dret. Ins--

criu-te al Gremi que et correspongui. Fes-ho avui, no ho ajornis."

(648) "Acció" d'abril de 1921, p. 8.

(649) El butlletí "Acció" aniria fent crides perquè els socis omplissin els fulls que hom els hi adreçava amb aquesta finalitat. V., per exemple, "Acció" de maig de 1921, p. 13, i "Acció" de juny de 1921, p. 9. Aquest darrer butlletí publicava, a més a més, un comentari titulat La importància del nou cens, en el que hom hi llegia, entre altres coses, "Té una importància grandiosa el poguer tenir un -- cens (de) veritat; té una profunda transcendència el coneixement -- exacte de la situació del dependent (...), ja que dit cens ha d'és ser el fonament bàsic de l'organització imprescindible, si el nostre estimat Centre aspira socialment a representar una valor. I -- avui ja no és possible que cap col.lectivitat pugui, amb dignitat, viure al marge de la qüestió social: avui una col.lectivitat ha de tenir una valor social, sinó esdevé joguina de totes aquelles que els hi plagui. Sense una valorització social no pot ésser cap col.lectivitat lliure, i molt menys d'una faisó com la nostra, on les reivindicacions de classe no han deixat de constituir un desig i una necessitat. La col.laboració, doncs, de tots el socis, és una obra altament convenient per a assolir un nou triomf per a la dependència mercantil, triomf previ, per una veritable organització que ha de portar-nos a un estat de dignificació col.lectiva, a l'en sems que produeixi un millorament de classe que la nostra valor -- social i intel.lectual té un dret justíssim d'assaborir, ja que la dependència és la reguladora de la riquesa del nostre país, ja que la dependència és, en definitiva, l'estament preponderant en la di recció i distribució del comerç i de la indústria del nostre poble. Cal remarcar als nostres associats llur valor; cal posar de relleu a la dependència la valor social que pot i deu representar en la - nova classificació que la revisió històrica dels nostres dies està fent, malgrat les corrents artificioses de les immutacions estamen tals. El procés històric és llei fatal: les mutacions en tots els aspectes humans, és llei natural i indeturable. Solament, doncs, te nim dos viaranyys a seguir: la continuació transformadora del camí humanal o bé l'anorreament com estament social, o potser pitjor, - com a home sotmès a totes les exigències fisiològiques i de lliber tat, i lligat per a alliberar-se'n."

(650) "Acció" d'agost de 1921, p. 8. Segons "Acció" de febrer de 1922, p.

9, la Secció d'Organització i Treball, "per a portar a terme la -- confecció del Cens", nomenaria una comissió formada per Jaume Cardús, Manuel Caus i Emili Gili. "Els noms dels nostres amics -afegia- són prou coneguts perquè siguin garantia de que el cens ben --- prompte serà un fet".

(651) V., supra, p. 536-7.

(652) "El Diluvio", 25 de febrer de 1921. "Acció" d'abril de 1921, p. 1, 10 i 11.

(653) La junta de govern o comitè del Gremi de Detallistes, acabat d'ele- gir i format per Lluís Tomàs, presidents; i Josep Massana, Tomàs - Sulé Alvages, Santiago Lloses, Zacaries Torres i Pubill, Sebastià Grau i Pujol, i Francesc Bonavia i Carreras, vocals, "a l'empen-- dre la tasca de reorganització i al pregar als detallistes que s'ins- criguin a llur gremi" dirigia una crida als dependents del CADCI - d'aquest ram: "A l'ésser millorada lleugerament la situació econò- mica del dependent detallista, s'ha accentuat en aquest la tradi-- cional crisi d'ànim que el caracteritza. S'han dat compte els uns, que havíem millorat, i els altres que dita millora no era més que significativa. Els primers s'han després de la voluntat de classe que obliga i ajuda al dependent a ésser home, i els últims, se'ls ha dissipat l'entusiasme esperançador. Ni l'un cosa ni l'altra, -- pot continuar en aquest estat. Cal que tots els dependents detallis- tes (que sumem alguns milers en aquesta casa), estiguem posseïts - de l'entusiasme que ha de salvar-nos de moment, i de fer-nos triom- far després. Penseu que és més necessari que mai que els dependents estiguem compactes, units, doncs nostres interessos més o menys pe- tits, corren ara més que mai el perill de desaparèixer. S'aproba - la definitiva lluita de la reivindicació nostra; si no ens animem, si posem tots nostres esforços i facultats al servei de la nostra futura conveniència, no serem ningú; no tindrem dret a criticar lo mal fet, ... i potser dintre de poc, haurem perdut lo poc que havem guanyat."

V. "Acció" d'abril de 1921, p. 10-11.

"Acció" de maig de 1921, p. 13, indicava que continuaven "essent - en gran número les inscripcions de dependents detallistes que re- bem", però també repetia "als que es mostrin refractaris, que do-- nant una prova del seu esperit d'associació donguin tota mena de

facilitats per a enllestir el treball d'agremiació del nostre estament. V., també, "El Diluvio" del 23 d'agost de 1921; "Acció" d'octubre de 1921, p. 13.

(654) Vegem, per exemple, la secció del butlletí "Acció" del mes de de--
sembre de 1921, p. 14, dedicada al Gremi de Detallistes: "Companys:
després d'un petit descans, ben a desgrat nostre, tornem a relli--
gar la conversa amb vosaltres. El Gremi de Detall està ultimant ja
el cens, i amb recança ha tingut de veure que li mancaven en ses -
llistes bastants companys. Això, a més d'entrebancar-lo sembla un
xic de desconsideració: potser és per descuit; per lo que prega a
tots els que no hagin entregat la fulla del cens ho facin tot se--
guit a Oficines, o bé a nostre despatx, de 10 a 11 tots els di---
marts. També havem pogut veure que aquestos dies que nostre com--
panyes dels Comitès Paritaris han estat un xic tolerants, l'egoista
burgès ha abusat com sempre tancant a les vuit i fins més tard.
Feu, doncs, tots un petit sacrifici denunciant a tots els que, man--
cats de sentiments humanitaris, exploten a nostres germans."Es re--
feria també, després, a l'acabament del termini per a denunciar --
"els incompliments de sou i que tenien com a avantatge el cobra---
ment de les diferències des de l'octubre de 1920. Mes no tot s'ha
perdut; cal que tinguem un xic de valor i pensem que nosaltres i
sols nosaltres som els que tenim de fer valdre nostres drets. De--
nunciem-los (...)."

(655) "Acció", gener 1922, p. 12. V., també, "Acció", febrer 1922, p.13,
que, en ocasió de la convocatòria d'una junta general del Gremi --
per al 28 de febrer de 1922, advertia que sols hi tindrien veu i -
vot els socis que haguessin adreçat les fulles del Cens tot fent--
hi constar llur condició de detallistes. "Espera aquesta junta que
seran pocs els companys que es vegin privats de tants cabdals ---
drets, i que podrà dir a ple pulmó que el dependent detallista, --
conscient sempre dels seus actes, sap complir amb els seus deures
socials".

Esmentem aquí, igualment, la declaració de la nova junta del Gremi,
sortida de la junta general ordinària, l'agost de 1922, formada --
per Francesc Forasté, president; E. Ferrer, vice-president; E. Cro--
ses, secretari; J. Perals, caixer; i Lluís Tomàs, vocal, que mos--
trava el seu afany i entusiasme "per a continuar la bona tasca dels

nostres antecessors". "Mes d'aquest nostre gran desig (...) en treballar (...) no n'hi ha prou; precisa que no trobem en vosaltres indiferència en nostres crides, que ens concediu vostra franca i decidida col.laboració que en tota ocasió us demanem. Penseu en -- què per arreu havem de donar la sensació de que presideix en nosaltres, els dependents, l'esperit de classe; penseu i vulgueu donar als que viuen fora del nostre aital estament, la sensació de que -- també nosaltres, els dependents, sentim veres ànsies d'assolir, -- abans que tot i per sobre de tot, les reivindicacions socials. Com assolir-les? Agremiant-nos, procurant fer tots i cada un de nosaltres, en el despatx, en la botiga, aquella tasca, podríem dir-ne -- sorda, d'infiltrar en el cap d'aquells nostres companys, que no -- són pocs, que viuen indiferents, al marge de tot estament obrer, de tota actuació social, la cada dia més i més peremptòria necessitat d'organitzar-nos, d'unir-nos, puix que la unió fa la força, i amb -- aquesta s'obté, no hi ha dubte, companys, tot allò que es desitja; digueu-los-hi que s'uneixin a nostres files, que en el nostre estimat Centre tenim ja lo que ens mancava, L'Organització Gremial; organització, companys, que sens dubte és l'incentiu que, en el dia de demà, ens donarà braç per a assolir ço que nosaltres no tenim; el millorament social del dependent."

- (656) V., en aquest sentit, les bases presentades pels vocals dependents del grup cinqué (Detall) dels Comitès Paritaris a la representació patronal i la resposta d'aquesta, al butlletí "Acció" de desembre de 1922, p. 18-19. V. la nota 794. El 1923 el Gremi es denominaria de "Detall i Alimentació", nom amb el que fóra designat pel butlletí "Acció" a partir del mes de juliol de 1923.
- (657) "Acció" de gener de 1923, p. 20, esmenta els membres de la junta de govern del Gremi i de les agrupacions citades en que s'estructurava.
- (658) La junta d'aquesta agrupació era formada per Amer Séculi i Marc, president; Lluís Plagiribert i Carbonell, tresorer; Salvador Críbillers, secretari; i Ramon Jou i Ginestà, i Miquel Sanmartí i Casaramona, vocals. V. "Acció" de desembre de 1918, p. 6.
- (659) V. la nota 595. El butlletí "Acció" d'octubre de 1920, p. 8-9, inseria una nota del Gremi de Confeters que commemorava els dos anys que duia d'actuació: "Aviat farà dos anys que tenim personalitat --

social. ¡Aviat farà dos anys que som homes! Fins llavors érem un - estorb a la societat; fins llavors vàrem ésser enemics de nosaltres mateixos. (...) Dos anys farà aviat que lluitem com a feres, que - sens repòs i afrontant les més vistes contrarietats havem aconse-- guit escalar llocs de pública representació, i previ reconeixement de la nostra força! Aquelles penalitats i aquelles inquietuds so-- fertes en moments molt difícils, forçosament mereixien un premi; - per força devia de venir la recompensació, la prosperació en tots sentits del nostre Gremi de Confeters."

- (660) Així, "Acció" de desembre de 1920, p, 10, ultra ocupar-se del tema dels salaris mínims d'aquesta branca del comerç, indicava també -- que s'estava "treballant actualment i amb gran interès per aconseguir que ens sia reconeguda i efectiva la jornada de vuit hores com ho és a la resta de tota la dependència en general" i recomanava - als associats que no deixessin de "propagar els avantetges que reporta l'estar associat procurant que tots els dependents que perteneixen al nostre ram i no estiguin associats, surtin de la seva -- apatia i vinguin a engroixir les rengleres del nostre Gremi (...)" . El tema de la jornada de treball formaria part de l'ordre del dia de moltes de les reunions d'aquest gremi com tot seguit assenyalarrem. "Acció" de maig de 1921, p. 13, subratllava també que els mem**br**es de la junta del Gremi portaven a terme una "tasca tan intensa, que mercès a llurs treballs són comptats els patrons que s'oposen al tancament de les vuit". El tema, però, no restaria pas tancat i tornaria plantejar-se en noves avinanteses, especialment a les assemblees del Gremi com indicàvem abans.
- (661) V., així, "Acció" de desembre de 1920, p. 10; "Acció" de maig de -- 1921, p. 13, recomanava els agremiats que denunciessin els patrons que no volien "sotmetre's a les disposicions de la Comissió Mixta". V. la nota 844 d'aquest capítol.
- (662) "Acció", agost 1920, p. 11; "Acció", setembre 1920, p. 11. "Es posà en debat -escriu hom en aquest darrer butlletí- la implantació de la jornada màxima, lo que motivà la natural discussió entre la majoria dels concurrents, lo que invità al nostre president -del - Gremi- a plantejar una fòrmula que en caràcter particular exposà - als allí reunits, els quals discutiren altra volta l'esperit d'aquell estudi, fent ús per tal motiu de la paraula el nostre incansable -

delegat -als Comitès Paritaris-, que d'una manera clara i enèrgica invità al Gremi en general que no es viciés amb fórmules de conveniències estranyes que tant ho embruteixen; la tolerància -afegeix- és lo que més ens perjudicaria i tal vegada fóra per a nosaltres - un cop mortal".

- (663) "Acció", setembre 1920, p. 11. No fóra l'única ocasió en què es produiria un debat animat en aquest gremi. Tornaria a produir-se, per exemple, l'agost de 1922, amb ocasió d'una altra assemblea. V. la nota 844 d'aquest capítol.
- (664) V. la nota 595, la p. 563 i la nota 631, d'aquest capítol.
- (665) Segons "Acció" de març de 1921, p. 11 "després de llarga discussió fou aprovada en votació nominal, a petició del company Fabregat, - d'acord amb l'article 5é dels Estatuts, la següent junta directiva: president, Lluís G. Fabregat; vice-president, Pau Girons; secretari, Joan Llopart; vice-secretari, Joan Auger; tresorer, Joan Company; vocal 1er, Josep Montañà; vocal 2^{on}, Narcís Mitjavila".
- (666) "Acció" d'abril de 1921, p. 11. Lluís G. Fabregat manifestaria també que dubtava si sabia donar "satisfacció als nostres consocis, - doncs el càrrec que tan immerescudament ostento és excessiu a les meves forces i és superior a la meva escassa condició social; però si vosaltres seguïu obstinats en donar crèdit als meus sentiments i em ratifiqueu la confiança que el Consell general m'atorgà, jo, sempre humil, davant de tots prometo, i aquesta prometença l'apanyo contant amb la vostra eficaç cooperació, vivificar l'esperit - dels nostres consocis i portar a cap la reorganització total del - nostre Gremi". La mancomunació d'"intel.ligències" i de "voluntats" havia d'ésser una condició necessària, per una altra banda, "si ens volem lliurar d'aquest covard i vergonyós servilisme del que nosaltres mateixos en som víctimes i ens fa perdre d'un sol cop la - condició més formosa: la d'ésser homes lliures i conscients". Fabregat, enfi, confiava en el concurs dels agremiats "per a tots - aquells casos de difícil solució, ja que la tasca que anem a emprendre és aspra i penosa". Segons el mateix butlletí, hom passaria -- després d'aquest parlament "a l'ordre del dia, qui senyalava com a punt principal la qüestió de l'horari", però "com que el plet era ja de la incumbència de la Comissió Mixta per haver-li portat l'ante-

rior junta, es va prendre l'acord d'esperar el fallo d'aquesta Comissió", després de diverses intervencions.

- (667) "Acció", juny 1921, p. 10; "Acció", juliol 1921, p. 7; "Acció" --- d'agost de 1921, p. 9.
- (668) "Acció" de desembre de 1921, p. 13. Aquest mateix butlletí assenya lava també que el secretari del Gremi de Confiters, Joan Llopart - "n'és a Melilla a corregir amb sacrificis i, si és precís amb sang, els errors d'aquests capsots que en són Govern". La junta del Gremi assistiria també a una vetllada benèfica, organitzada pels "companys del Ram del Sucre", "a profit del Montepio del mateix", convidada pel president d'aquesta societat, el 20 d'abril de 1921. V. "Acció" de maig de 1921, p. 13.
- (669) Si bé el president d'Organització i Treball anunciava a la sessió del Consell Directiu del CADCI del 27 de desembre de 1920, que el 12 de gener de 1921 se celebraria una reunió per a constituir --- aquest Gremi ("Acció" de febrer de 1921, p. 1), la reunió per a la seva constitució, aprovació d'estatuts i nomenament de la junta de govern, se celebrà el 12 de febrer de 1921 ("Acció" de març de 1921, p. 10). Per la seva banda, el mateix butlletí del mes d'abril de 1921, p. 11, que amplia la informació d'aquesta reunió, dóna la data del dia 16. La primera junta de govern del Gremi fóra formada - per Trinitat Comas i Corbera, president; Albert Bassas i Puiggrós, vice-president; Joan Maymó i Duarte, caixer; Francesc Pardo i Wherle, vocal; Antoni Obach i Pol, vocal; Pere Rusiño i Rovira, secretari; Rafael Cunillé i Tintó, vice-secretari, si bé Trinitat Comas no acceptaria el càrrec. Una nova junta general, celebrada el 20 d'abril de 1921, elegiria Pere Rusiño i Rovira com a president del Gremi. V. "Acció" de maig de 1921, p. 13. Més endavant el Gremi - passaria a denominar-se d'Escriptori i Major. V. "Acció" d'agost - de 1923, p. 13.
- (670) V. "Acció" de maig de 1921, p. 13; "Acció" de novembre de 1921, p. 14; "Acció", febrer 1922, p. 13; "Acció" de març de 1922, p. 20. Aquests dos darrers butlletins fan referència a les assemblees generals d'aquest gremi, del 10 de febrer de 1922 (a les 10 i a les 11 de la nit), per a elegir els representants del Centre que havien d'integrar-se a la candidatura unitària que participava a les --- eleccions per als nous Comitès Paritaris creats de Banca i Borsa i

Assegurances. Per a Banca i Borsa foren nomenats: Josep M. Artigas i Amat i Josep Duró i Gili com a vocals per als Comitès Paritaris, Isidre Saboya i Ventura i Santiago Sales i Barahona com a vocals - suplents, i l'esmentat Josep Duró per a formar part de la Comissió Mixta com a representant del Comité Paritari. Per al grup d'asse-- gurances i similars: Miquel Albert i Barris i Gustau Casas i Blasi com a vocals Pere Cusso i Matas i Eduard Cabero i Caupena com a vo-- cals suplents, Ramon Matas i Moreda com a representant del Comité Paritari a la Comissió Mixta, i Josep M. Vilaseca i Pujades com a suplent per a la mateixa funció. V., també, "El Diluvio" del 9 de febrer de 1922. V., també el projecte de bases i d'escalat de sous mínims que aquest Gremi transcrivia al butlletí "Acció" de gener - de 1923, p. 16-17, i que els representants del grup quart dels Co-- mitès Paritaris (majoristes) es proposaven de presentar a la "dis-- cussió i aprovació de la Comissió Mixta".

- (671) "Entre les nombroses tasques que hi ha a realitzar -indicava el -- Gremi al butlletí "Acció" de juny de 1921, p. 10-, sobressurt en - primer terme i com problema previ la solució immediata que creiem s'ha de donar a la situació anguniosa que ha creat la present cri-- si a l'ensem que com a resultat de denúncies presentades a la Co-- missió Mixta, a alguns companys nostres del Gremi. Per lo tant el Gremi d'Escriptori prega -i així ho ha aprovat en les seves darre-- res reunions- a tots els companys que siguin víctimes de la pre-- sent situació, se serveixin escriure els motius i causes per lo -- que foren despedits, si percebeixen en l'actualitat algun socor, i adés si mentrestant es dediquen a algun altre treball, i quina re-- muneració aquest reporta. (...) una vegada tinguem l'estadística veritat al davant, no perdrem moment per a mirar d'obtenir l'imme-- diat auxili que ens proposem, amb els projectes i mides més apropia-- des i ràpides, segons el nombre de necessitats que resulti."
- (672) Com el que reconeixia la junta del Gremi, recentment nomenada, al butlletí "Acció" de setembre de 1921, p. 17: "Sens dubte venim a - la Secció en moments d'inèrcia que havem de suposar fictícia per - manca d'actuació".
- (673) A més a més de Pascual, la integraven Agustí Planas i Babra, vice-- president; Rafael Cunillé i Tintó, secretari; Josep Coral i Alejal-- dre, vice-secretari; Joan Marimon i Borràs, caixer; Antoni Obach i Pol i Agustí Gómez i Pons, vocals. V. "Acció" de setembre de 1921,

p. 17. En dimitir Rafael Cunillé, fóra nomenat per a substituir-lo el vice-secretari Josep Carol ("Acció" de desembre de 1921, p. 4), i per a aquest darrer càrrec que restava vacant, Tomàs Cuchí i Recasens ("Acció" de març de 1921, p. 21).

- (674) Així, la nova junta, a la declaració esmentada fragmentàriament a la nota 672, afegia: "Per això hem de creure que vostra elecció -- ens imposa l'exemple, i aquest exemple el cercarem actuant ferma i decididament per a conquerir vostra confiança, per assolir les aspiracions morals i materials que dignifiquin nostra classe". "No ens negueu, doncs, companys --concloïa al final--, el concurs que -- ara i en tota ocasió vos demanem. Penseu que serà l'incentiu que -- ens donarà braó per a seguir la tasca que anem a escometre, donant així la sensació arreu de nostra Pàtria catalana i fora d'ella, -- que l'esperit de classe és el que presideix en nostre estimat Centre".-- "Acció" de setembre de 1921, p. 17. V., també, "Acció" d'octubre de 1921, p. 12. "Acció" de desembre de 1921, p. 14; "El Dilu^uvio" del 27 de novembre de 1921; "Acció" de gener de 1922, p. 11. Josep Coral, a la memòria llegida a la junta general ordinària del 28 de desembre de 1921 --junta a la que es refereixen les darreres fonts esmentades--, recordava la declaració de la nova junta, citada més amunt i subratllava: "Doncs bé; encara que per un sens nombre de poderoses raons, no havem pogut actuar en matèria social -- amb aquella intensitat que n'és nostre desig, puix que devem suspèndre nostra acció a mida que el Gremi vagi adquirint personalitat pròpia, que entenem ha de donar-li d'una manera progressiva el descongostament paulatí que d'aquelles funcions que per manca de -- l'actuació dels Gremis, radiquen i encara són pròpies de la Secció d'Organització i Treball, nostra actuació no ha estat pas nul·la, no. Si vos preneu la molèstia de fullejar els nombres d'"Acció" -- corresponent als mesos de setembre, octubre i novembre, constatareu que no ens havem ajassat damunt la confiança que en nosaltres dipositàreu." Seguidament, Josep Coral esmentaria l'informe presentat al projecte de subsidi per a l'atur forçós de la Secció d'Organització i Treball, "que en part alterava substancialment el mateix", essent "acceptades algunes esmenes i sobre tot la més important que regulava la proporció de la percepció del subsidi i fent que aquest arribés al màxim de 200 pessetes: la cooperació en -- l'elaboració del cens, un cicle de conferències al que ens referim

d'immediat i "un èxit que ens omplena de satisfacció": "Víctima de la fal·làcia burgesa, caigué un company. I malgrat que nostra gestió, pels motius que abans vos he exposat, sols comptava amb l'escalf de l'entusiasme, aconseguírem ço que no pogué altri: vindicar al company caigut i proporcionar-li un lloc decorós on pogués --- guanyar-se el pa."

(675) Per a aquesta reforma, V. "El Diluvio" del 20 d'abril de 1922, --- "Acció" de maig de 1922, p. 2, i "Acció" de juny de 1922, p. 15-16, que transcriu el text del reglament aprovat.

(676) "Acció" de juny de 1922, p. 17, indicava que la junta de govern -- del Gremi duia "molt avançats els treballs per a constituir les -- agrupacions de Banca i Borsa, Transports i Segurs", d'acord amb -- l'estructuració en agrupacions que determinava el reglament abans esmentat.

El mateix butlletí del mes de setembre de 1922, p. 14, feia igual afirmació; "Acció" de desembre de 1922, p. 18, parlava de l'Agrupació de Banca i Borsa "en constitució"; el número de gener de 1922, p. 16, indicava també que aquest procés estava en fase molt avançada. Constituïda definitivament, l'Agrupació de Banca i Borsa, reproduiria el manifest del Sindicat de Dependents del Centre de Dependents de Sabadell, En vigílies de lluita, al butlletí "Acció" de maig de 1923, p. 18, en ocasió del conflicte del Banc Hispà-Americà. El mateix butlletí de juny de 1923, p. 16-18, reproduïa les bases d'arranjament d'aquest conflicte; i el de juliol de 1923, p. 25, un article del diari socialista parisenc "La Populaire", titulat d'acord amb la traducció catalana que en dóna Els empleats de la "Banque Nationale de Crédit" i del "Crédit Commercial" es preparen per l'acció.

(677) V. la nota anterior. "Acció" de desembre de 1922, p. 18, reproduïa també una nota del Comité organitzador respecte de la protesta de l'Associació de Dependents de Duanes, Consignataris i Similars en contra del R.D. del 14 de novembre de 1921 "relatiu a la col·le--- giació forçosa dels agents i comissionistes de duanes", a la que s'adheria mitjançant un telegrama al ministre d'Hisenda en el mateix sentit. El 6 de desembre de 1922, finalment, se celebraria -- una assemblea extraordinària del Gremi d'Escriptori per a procedir a la constitució efectiva d'aquesta agrupació, de la que hom aprovaria els estatuts i n'elegiria els membres de la seva junta de go

vern, formada per Víctor Mora, president; i Lluís Martí, Antoni Lloret, Jesús Pérez i Josep Timoner com a vocals. V. "Acció" de gener de 1923, p. 16.

- (678) V. també la nota 676. "Acció" de gener de 1923, p. 16, indicava que els "treballs" per a la seva constitució es trobaven "ja molt avançats", com s'esdevenia amb els que hom duia a terme per la formació de l'Agrupació de Banca i Borsa. Finalment, amb el nom definitiu d'Agrupació de dependents d'Assegurances i Publicitat apareixia al butlletí "Acció" d'abril de 1923, p. 19, tot anunciant, juntament amb els altres gremis i agrupacions, el dia i hora d'oficina per a la presentació de denúncies contra els incompliments de les disposicions i acords de la Comissió Mixta.
- (679) El Gremi d'Escriptori, convocaria per al 4 d'abril de 1923, tots els seus associats pertanyents al ram de la drogueria, perfumeria, productes químics i farmacèutics, a una junta general "per a la constitució de l'Agrupació del dit ram". V. "Acció" d'abril de 1923, p. 19.
- (680) La realització d'aquest cicle era anunciada per "Acció" d'octubre de 1921, p. 12-13. V. la nota 674.
- (681) "Acció" de maig de 1922, p. 21-22. "El Diluvio" del 18 i del 20 d'abril de 1922. V. el text d'aquesta conferència a GRIERA Y CRUS, P.- La acción de la Comisión mixta del Trabajo en el comercio de Barcelona. Reivindicaciones, perspectivas, orientaciones.- Conferencia dada en catalán en el "Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria" en 18 de abril de 1922.- Barcelona, 1922, -- Si bé Pau Griera representava l'Associació de Viatjants del Comerç i de la Indústria a la Comissió Mixta, segons manifestaria ell mateix a la conferència, era també soci del CADCI. Pau Griera vindicaria per a la dependència la mateixa consideració que hom demanava per a les altres branques socials, i tot referint-se a l'estat social a Barcelona l'any 1919, assenyalaria: "Conste que no queremos discutir los puntos fundamentales justificativos del movimiento social, pero sí que creemos que la que actuaba en nuestro país no era la representación de la genuina clase obrera de nuestra tierra. Y esta fuerza, todos recordareis que por negligencia y renuncia de los valores morales existentes, tornose dueña absoluta de los destinos de la ciudad y árbitro del sostenimiento de la vida ciudadana.

La dependencia mercantil de Barcelona no solamente influenciada -- por el ejemplo de los resultados obtenidos en otros sectores del -- trabajo por los medios de todos conocidos fue tentada de ingresar en el Sindicato Único, sino que fueron amenazados sus hombres representativos y requerida inistentemente para que se sumergiera -- dentro de aquel mar revuelto que hubiera absorbido junto con ella, todas las ponderaciones, todas las iniciativas y todas las características del peculiar distintivo fisionómico de cada una de las sociedades que la constituyen. (...) Decían en plena revuelta nuestros enemigos --assenyalava també Griera tot esmentat un article -- seu publicat en aquells moments a "Polimnia"--, que la irrupción -- sindicalista era la muerte del nacionalismo. Nosotros decimos que tal como se manifestaba, era la destrucción de todo el patrimonio industrial y de trabajo y hasta la muerte de Cataluña, y en consecuencia, asimismo era la aniquilación de España. Es, pues, cuestión de vida o muerte cambiar de táctica y de procedimientos. Es mirando a Cataluña que nos hemos de salvar y es, pues, en Cataluña donde debemos hallar nuestra solución." Griega descriuria l'encariment de la vida i el fracàs de les gestions dels dependents per tal de millorar llurs condicions econòmiques i l'acord d'anar a la creació dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta. Griera mostraria la tasca i la trascendència d'aquest organisme, i repassaria -- les resolucions sobre sous mínims, contra les represàlies, per a -- evitar confabulacions, i reglamentació de l'horari. Reconeixeria -- la timidesa d'una part de la seva tasca, si bé en subratllaria la validesa i la necessitat de la seva divulgació. Esmentaria alguns projectes (previsió, participació en els beneficis), es referiria també al tema de la reivindicació de la supressió de l'impost d'utilitats i a la sindicació professional, i acabaria remarcant la -- necessitat de participació dels dependents a la vida col·lectiva -- "no dejando el campo libre a los profesionales de la política. Si -- no que precisa orientarse, alentar y crear agrupaciones democráticas orientadas u orientándolas en sentido eminentemente catalán y francamente nacionalista (...). Así como hoy no es posible que un partido eminentemente nacionalista deje de lado el problema de las reivindicaciones sociales, asimismo, las clases mercantiles de la dependencia no podemos dejar nuestro problema vital en manos de -- quien no obre de una manera francamente nacionalista por cuanto --

nuestras reivindicaciones futuras están absolutamente fundidas e identificadas con la reivindicación nacional. Además la preponderancia del trabajo tiende a ser el eje de la futura sociedad, así como hasta ahora lo ha sido el capital y eso nos situa en el caso de tener que intervenir en la dirección de la misma."

- (682) El 28 d'abril de 1922. V. "Acció" de juny de 1922, p. 16-17. V. AL-CANTARA I GUZART, M.- Un assaig teòric de realització del Socialisme. La utopia de Lucien Deslinières.- "Lluita", 15 de març de 1923, p. 4-5; "Lluita", 15 d'abril de 1923, p. 6-8; "Lluita", 15 de maig de 1923, p. 5-6; "Lluita", 15 de juny de 1923 (no hem trobat aquest exemplar); "Lluita", 15 de juliol de 1923, p. 7-9; "Lluita" d'agost de 1923, p. 9-10; i "Lluita" del 15 de setembre de 1923, p. 12. Manuel Alcàntara, president de la Secció Permanent d'Educació i Instrucció del CADCI, rebutjaria "Tot prejudici de que la seva dissertació tingués per fonament la idea de fer propaganda en sentit socialista ni molt menys proselitisme, sinó que venia a orejar-se -- amb l'espectacle d'una societat constituïda segons ideals moderns i que qualsevol, que fos la posició adoptada en definitiva obrís -- no a un sentiment en categoria inferior, sinó a un serè i responsable estat de consciència". En acabar la seva exposició sobre aquesta "utopia socialista", Manuel Alcàntara afirmaria que el "món podria organitzar-se sota l'ordinació socialista i això no suposaria una major complicació de les relacions socials, sinó, al contrari, una major simplicitat i, sobre tot, una major justícia en l'exercici de la vida. Els adversaris del socialisme pretenen que la seva implantació ofegaria la llibertat individual. El que farà el socialisme -- a part del període de dictadura, inevitable al començament, sota el qual aspecte seria injust judicar-lo -- serà fer efectives, -- per a la universalitat dels ciutadans, totes les llibertats, que, en la nostra pretesa democràcia capitalista, no existeixen més que per als privilegiats. Una sola llibertat desapareixerà -- diu Deslinières --: la d'exploitar el treball i enriquir-se a expenses dels -- altres. Però per vives que siguin les lamentacions que la supressió d'aquesta llibertat pugui provocar, no aconseguiran mai que -- se'n compadeixi la immensa multitud de les seves víctimes."
- (683) "Acció" de desembre de 1921, p. 13, en un comentari titulat El soci conferenciant, destacava "el goig de veure elevat al lloc de -- conferenciant a la tribuna del Centre, a un company soci nostre" i

mostrava el desig que el fet es produís de manera més repetida.

- (684) Emigdi Fernàndez la desenrotllaria en tres sessions, el 16 i 30 de novembre de 1921, i el 14 de desembre de 1921, V. "Acció" de novembre de 1921, p. 14, "Acció" de desembre de 1921, p. 13-15; "El Diluvió" del 15 de novembre de 1921; "El Diluvió" del 29 de novembre de 1921.
- (685) Ferran Boter dissertaria sobre "Utilització de les fitxes en comptabilitat", el 30 de gener de 1922 ("Acció" de gener de 1922, p. 12; "Acció" de març de 1921, p. 21) ; Antoni Planas sobre "Administració i comptabilitat de les grans construccions", el 28 de febrer de 1922 ("Acció" de febrer de 1922, p. 13, i "Acció" d'abril de 1922, p. 18); Josep M. Pi i Suñer, el 14 de març de 1922 sobre "Els serveis públics" ("Acció" d'abril de 1922, p. 18); Ramon Güell el 28 de març de 1922 sobre "L'element treball en les societats mercantils" ("Acció" de març de 1922, p. 21; "Acció" de juny de 1922, p. 21; "El Diluvió" del 28 de març de 1922); i Josep M. Vidal i Guardiola sobre "La política tributària de Catalunya", el 9 de maig de 1922 ("Acció" de juny de 1922, p. 17, "El Diluvió" del 9 de maig de 1922).
- (686) El 16 d'agost de 1920, el Consell Directiu del CADCI era informat "de la constitució d'una comissió per a redactar el reglament i constituir el Gremi de Sombrerers en aquest Centre" ("Acció" d'octubre de 1920, p. 1) i la primera quinzena de novembre de 1920 es constituïa formalment ("Acció" de desembre de 1920, p. 1).
- (687) La junta de govern del gremi era formada, a part de Francesc Forasté i Vila, per Juli Busom i Valdés, vice-president; Vicent Pérez i Llanes, caixer; Ricard Perales i Murgades, secretari; Ricard Munné i Dangla, vice-secretari; i Pere Comsola i Martin i Francesc Berbe i Tomàs, vocals.- "Acció" de desembre de 1920, p. 10. Francesc Berbe, en dimitir, fóra més tard substituït per Josep Subirana ("Acció" de febrer de 1921, p. 8). Francesc Forasté i bona part d'aquests components de la junta, llevat de petites variacions, foren reeligits per les juntes generals del 12 de juny de 1921 i del 11 de juny de 1922 ("Acció" de juliol de 1921, p. 7, i "Acció" d'agost de 1922, p. 24). El 10 de juny de 1923 era elegit president Juli Busom ("Acció" de juliol de 1923, p. 27).

- (688) Aquesta comunicació adreçada a les entitats Sociedad de Patronos - Sombrereros i Unión de Maestros Sombrereros, proposava que recap-- tessin dels seus associats que fossin "únicament empleats en els - establiments llurs els socis afiliats al nostre Gremi, a qual ob-- jecte estem disposats a donar totes menes de facilitats; posant a la seva disposició la nostra Borsa de Treball (...). Sempre que -- fos necessari, l'element patronal podria tractar directament amb - la dependència per mitjà del nostre Gremi, a qual efecte podria -- crear-se una Comissió Mixta, idea, per a parlar de la qual, agrai-- ríem des de ja que se servissin nomenar tres representants."- "Acció" de març de 1921, p. 10-11.
- (689) V., per exemple, "Acció" de febrer de 1921, p. 8, que demanava als inscrits a aquest Gremi que no fessin cap pacte especial amb els - patrons "tenint en compte de les recents disposicions de la Comis-- sió Mixta referent a les hores que deuran estar oberts els establ_l - ments"; "Acció" d'agost de 1921, p. 9; "Acció" de juliol de 1922, - p. 24 que transcriu el telegrama adreçat al ministre de Treball, - per acord de la junta general del Gremi del 11 de juny de 1922, -- que protestava per "l'actitud revolucionària adoptada per alguns - sectors patronal comerç detall Barcelona, al pretendre vulnerar -- acords Comissió Mixta Treball, referents a jornada. De prosperar -- tals propòsits conflictes treball comerç barcelonés quedaran sense orgue adequat per a llurs harmònica solució. Declinem sobre aquests elements responsabilitat de tots els mals que desaparició Comissió Mixta pugui ocasionar". Sobre aquest conflicte, vegi's més avall, - p. 599 i sgs.
- (690) "Acció" d'abril de 1921, p. 11, publicava una nota en un requadre, que demanava "per tal d'assolir un major èxit en l'organització -- d'aquest gremi". que "tots els consocis pertanyents al comerç per major, que vulguin donar son nom i adreça, a la Secretaria d'aques-- ta Secció, tots els dilluns, dimecres i divendres, de nou a onze - nit".
- (691) V. un breu resum de les actuacions d'aquest Gremi a Gremi de Viat-- jants i Corredors. El XXIX aniversari del Centre.- "Acció" d'abril de 1932, p. 32-33. El Gremi de Viatjants, indicava, per exemple, a través del butlletí "Acció" d'agost de 1922, p. 22: "No sabem com palesar l'entusiasme de que estem posseïts, al veure que no passa dia que no vinguin nous companys a inscriure's al nostre Gremi, i

el que és més falaguer, el veure entre ells noms d'antics companys que fins ara havien patit del funest individualisme". Recordem la incidència dels acords de l'assemblea de socis del Centre del 18 -- d'octubre de 1919 sobre aquest Gremi a la p. 545 i a la nota 560 - d'aquest capítol. El butlletí d'"Acció" de setembre de 1920, p. 11, subratllava que "sota la xafagor atüidora de l'agost la vida social apar suspesa, però per dins bateguen les llavors que prompte grifollaran amb empena insospitada. La vida mateixa del Gremi -de -- Viatjants i Corredors- s'ha suspès, baix el marasme ambient ... Ni una estridència, ni una queixa, cap veu, cap eco arriba a nosaltres. L'aparent quietisme, però, no significa defallença ni afebliment; - és una treva en la lluita inacabable, un terme de repòs, una pausa. (...) Mes endebades l'esperit, vigilant, s'aquieta. Tantes i tan - diverses atencions el mantenen en acció: els Comitès Paritaris, la labor dels quals avança decidida i prometedora; la creació d'un servei d'informacions a càrrec del Gremi; la gestació d'una magna protesta contra l'alça de les tarifes carrileres, que es durà a terme intel.ligenciadament amb entitats afines; l'estudi d'una soflama -- adreçada a tots aquells qui encara no s'han acoblat al nostre entorn i qui sap quantes altres menudalles que cap cosa és desatesa si ella és en bé de nostre estament. Aviat amb els oreigs tardorals, el brogit de la vida, al reprendre's desentumirà les forces que semblen adormides i romanen vacil.lants per a desfer-se oportunament - amb més segura embranzida ... Aleshores podrem parlar als nostres companys de coses concretes."

Efectivament, el desenrotllament del Gremi fóra remarcable. A la cita d'"Acció" d'agost de 1922, p. 23, podríem afegir la del mateix butlletí del mes de novembre de 1922 que destacava com era "falaguer" el "desvetllament" que es notava "dins la nostra col.lectivitat. Tots quants actes organitza el nostre Gremi es veuen coronats per l'èxit." I continuava citant l'augment de socis, i el ressò -- obtingut per diverses iniciatives a les que farem després referència (excursió a París, assessoria jurídica, etc.). "Acció" de juny de 1923, p. 21, enfí remarcava la "floreixent situació econòmica" del Gremi.

(692) V. el capítol quart, p. 371 i sgs.

(693) Aquest tret ja el remarcàrem al capítol anterior. En aquesta etapa havia de persistir en la mateixa actitud. Així, el març de 1922, -

per exemple, la junta de govern del Gremi acordava d'associar-se - per unanimitat a l'homenatge que es feia al degà del Col·legi de Notaris de Barcelona, "i aital efecte se li va enviar un ofici felicitant-lo pel seu patriòtic comportament en ço que fa referència al dret català" (V. supra, p. 506-7); el comentari "Nostra bella parla! ... a "Acció" de desembre de 1922, p. 17, que subratllava la necessitat que els viatjants fessin una tasca de correcció de l'ús --- barroer de la llengua catalana, del mal parlar. Fent-ho així, "el Gremi de Viatjants i Corredors haurà posat un gra de sorra més a la pedra cultural de la nostra pàtria Catalunya..." "Acció" de gener de 1922, p. 19, reproduïa un altre comentari del Gremi, titulat Quins catalans! sobre la negativa d'un conserge del Casino Mercantil d'Igualada a acceptar números per a un sorteig que organitzava el Gremi "perquè venien de mans de separatistes. La veritat --- comentava hom-, aquestes paraules en boca d'un senyor que porta un cognom tan català com Teixidor, no hi escauen." Esmentem també la campanya perquè no manqués un diari escrit "en la nostra llengua nacional", com a mínim, en cap dels establiments on sojornaven els viatjants del Gremi ("Acció", juliol 1923, p. 27; "Acció", setembre 1923, p. 17 que remarcava l'èxit de la campanya, car "avui ja quasi bé totes les fondes de Catalunya estan subscrietes a diaris catalans"). El Gremi dedicava també un espai a l'empresonament de Joaquim Delclós i Cols i els seus membres el visitaven diversos dies ("Acció" d'agost de 1923, p. 18); al mateix butlletí del mes de setembre de 1923, p. 17, denunciava l'agressió contra una bandera catalana a Tremp, etc. Aquesta característica nacionalista podríem resseguir-la en d'altres números d'aquest butlletí, en notícies, relacions dels viatjants del Gremi amb nuclis catalanistes dels indrets visitats: "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de novembre de 1919, p. 7; "Acció" d'abril de 1920, p. 9; "Acció" d'agost de 1920, p. 10; "Acció" d'abril de 1921, p. 10; "Acció" -- d'agost de 1923, p. 18 i 23.

- (694) Entre les celebracions de l'aniversari del Gremi, esmentem la del 1 d'agost de 1919 que, en commemoració del tercer any d'existència d'aquesta agrupació, publicaria un butlletí extraordinari amb la col·laboració del president de la Mancomunitat de Catalunya. V. -- "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" d'abril de 1932, p. 32). Per a les celebracions posteriors, V. "El Diluvió" del 21 de maig

de 1921; "Acció", maig 1921, p. 12-13; "Acció", juny 1921, p. 10; "El Diluvio" del 17 de juny de 1922, "El Diluvio" del 20 de juny de 1922, p. 17, "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" de juny de -- 1922, p. 17; "Acció" de juliol de 1922, p. 25; fonts totes aquestes referents a la festa del 18 de juny de 1922 que resultà també especialment brillant, amb la presència al tradicional àpat de germanor dels presidents del Centre i d'Organització i Treball, Casals i Ricart, i dels representants de la Lliga de Corredors i de l'Associació de Viatjants, Francesc Vives i Pau Griega. Al costat de l'àpat, les sardanes i la vetllada artística completaven el programe d'aquestes commemoracions.

- (695) Hom visitaria l'Escola de Mar el 26 de març de 1922 i l'Observatori Fabra el 5 d'agost de 1922. V. "Acció" de març de 1922, p. 22; "Acció" d'abril de 1922, p. 22, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" de setembre de 1922, p. 16; "El Diluvio" del 29 de juliol -- de 1922. Esmentem també el projecte de celebrar dues conferències, a cura de Felip Rodés i Pere Coromines, la tardor de 1918, però que no es realitzarien en haver-se de suspendre ambdues. V. "Acció" -- d'octubre de 1918, p. 7, i "Acció" de novembre de 1918, p. 6.
- (696) Així, el 28 de desembre de 1918 en unificar-se en un del sol els -- diversos rebuts de cobrament del CADCI ("Acció", gener 1919, p.6), el 31 de desembre de 1921 i el 7 de gener de 1922, en què mitjan--- çant dues juntes generals reformaria els estatuts ("Acció", agost 1921, p. 9; "Acció", setembre 1921, p. 17; "El Diluvio", 21 de de-- sembre de 1921; "El Diluvio", 6 de gener de 1922; "Acció", febrer 1922, p. 13). V. la nota 698 d'aquest capítol.
- (697) V. la nota 694 d'aquest capítol. "Acció" de febrer de 1919, p. 7, -- l'anunciaria per al mes de març de 1919, però no sortiria definitivament fins l'agost de 1919. V. "Acció" cit. de setembre de 1919, p. 11, i d'octubre de 1919. p. 7. No hem trobat aquest exemplar ni a l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona, ni a la Biblioteca de Catalunya ni a l'Arxiu del Tribunal de Responsabilitats polítiques a Salamanca.
- (698) Les juntes generals esmentades del 31 de desembre de 1922 i del 7 de gener de 1922 (nota 696) s'ocuparien també del reglament interior d'aquesta assessoria jurídica i encarregaria a la junta de govern del Gremi el nomenament d'una ponència que fes "els treballs necessaris com així mateix el reglament interior" d'aquest servei

novell i "amb tota la major urgència" ("Acció" de febrer de 1922, - p. 13). L'Assessoria Jurídica del Gremi, començaria a funcionar a -- partir del primer d'abril de 1922, sota la cura de l'advocat Joa--- quim M. Miralbell de manera gratuïta per als agremiats ("Acció" --- d'abril de 1922, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 18; "Acció" --- d'abril de 1932, p. 32), i el 30 de desembre de 1922, alguns dels -- articles del seu reglament foren modificats per la junta general -- del Gremi del 30 de desembre de 1922 ("Acció", desembre 1922, p.18).

- (699) V., així, els comentaris del Gremi al butlletí "Acció", d'octubre de 1918, p. 7, Volem que es compleixin les lleis de sanitat!! que - reproduïx el telegrama adreçat al ministre de la Governació tot de -- manant que recomanés als inspectors de Sanitat la corresponent ins- pecció d'hostals, fondes, etc., a totes les poblacions espanyoles i el compliment de les lleis sanitàries." ¿Què farà el senyor minis-- tre de la Governació i les juntes provincials de Sanitat? Facin lo que vulguin, nosaltres prosseguirem aquesta humanitària campanya, - caigui qui caigui, i ens farem escoltar de tothom. A l'ensem dema- nem a tots els socis que facin les denúncies dels que se'n facin -- mereixedors." El butlletí de novembre de 1918, p. 6, insistia sobre la mateixa qüestió: "El Gremi l'ha empresa enèrgicament -la "cam--- panya pro higiene i salut pública"-, rebutjant tota mena de conven- cionalismes, i sense temença a res ni a ningú". Hom demanava suport als viatjants "si es que voleu figurar en el concert dels homes -- dignes". "Al començar a propagar-se l'epidèmia regnant, nosaltres - vàrem tenir que ésser els primers en protestar d'un fet vergonyós, incalificable, remetent als senyors Ministre de la Governació i Ins pector general de Sanitat el següent telegrama: Poso coneixement -- V.E. dijous tren correu 203 procedent Portbou anava abarrotat immi- grants procedents Franca destí Barcelona utilitzant mateixos cotxes que demés passatgers. Recte criteri V. E. reconeixerà això implica greu perill salut pública." El Gremi, en conseqüència, demanava que s'ordenés a la companyia ferroviària "tingui vagons disponibles --- Portbou per a viatgers procedents nació veïna per a aïllar-los de-- més passatgers. Gravetat circumstàncies fan necessari s'apliqui --- aquesta mida urgentment (...)." També el Gremi adreçaria una circu- lar als propietaris d'establiments d'allotjament tot recordant i re- marcant les prescripcions higièniques a acomplir. En funció d'aques- ta epidèmia hom demanaria també una pròrroga màxima de dos mesos

dels kilomètrics que empraven els viatjants ("Acció" de desembre - de 1919, p. 6-7, i "La Veu de Catalunya" del 16 de novembre de 1918 que reproduïa el telegrama adreçat en aquest sentit al president del Consell de Ministres), si bé la petició, efectuada per tres cops a Garcia Prieto no mereixeria cap resposta ("Acció", gener 1918, p.7).

- (700) Aquest és un tema dels més sovintejats a les cròniques del Gremi - al butlletí "Acció": notícies i denúncies pels augments de preus, conflictes amb fondes per aquest tema, protestes per incompliment de contractes per part dels establiments d'allotjament, etc. V. -- "Acció" de setembre de 1918, p. 10-11; "Acció" d'octubre de 1919, - p. 7; "Acció", novembre 1919, p. 7; "Acció" d'abril de 1920, p. 10; "Acció" de juliol de 1920, p. 8; "Acció" de març de 1921, p. 10; -- "Acció" d'abril de 1921, p. 10; "Acció" de gener de 1922, p. 1922, p. 12; "Acció" de juny de 1922, p. 17; "Acció" de setembre de 1922, p. 16; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13; "Acció" de desembre de -- 1922, p. 21; "Acció" de gener de 1923, p. 18; "Acció" de setembre de 1923, p. 17.
- (701) Les protestes i els boicots contra cotxes de línia per aquesta raó eren reflectides també pel Gremi a través del butlletí "Acció": -- "Acció" d'octubre de 1918, p. 7; "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; "Acció" d'octubre de 1920, p. 8; "Acció" de setembre de 1922, p. 15; "La Veu de Catalunya" del 22 de setembre de 1922; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13; "Acció" de no-- vembre de 1922, p. 24; "Acció" de desembre de 1922, p. 20; "Acció" de gener de 1923, p. 19; "Acció" de juliol de 1923, p. 27-28; "Acció" d'agost de 1923, p. 18; "Acció" de setembre de 1923, p. 17. Alguns cops, a l'igual que passava amb les fondes, hom subratllava una actitud positiva o una resposta favorable a les demandes de re baixes de preus: "Acció" de setembre de 1918, p. 11; "Acció" d'a-- gost de 1922, p. 23.
- (702) El Gremi havia de reclamar o sumar-se a les protestes pel retard -- dels trens, augments dels preus dels bitllets kilomètrics, disposicions de l'Estat que perjudicaven els dependents deficiències de les companyies en la prestació dels seus serveis, etc. Protestes i més protestes, titulava hom un comentari del Gremi al butlletí "Acció" d'abril de 1920, p. 9-10: "Continuament en aquest Estat, la feina - dels seus súbdits és protestar i més protestar i aquesta tasca que ja resulta enutjosa és indispensable, puix són tants i tants els --

errors soferts que aclaparen als homes de més braó. Hem protestat - nosaltres diferents voltes, dels augments dels kilomètrics, dels -- actuals augments de tarifes, de l'abandó en el servei dels trens, - de les poques consideracions per part de tota mena de companyies de transport, emprò hem de mostrar-nos incansables; per ço batallarem fins aconseguir les reivindicacions que com a factors importantíssims en la vida comercial hi tenim dret. Aconseguirem res? Aquest - és nostre dubte, potser quan el nostre Parlament no sigui tan xorc resoldrà amb justícia." V. "Acció" de setembre de 1918, p.11; "Acció" d'octubre de 1918, p.6; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; El Diluvio", 11 de gener de 1920; "El Diluvio", 17 de novembre de 1918; "Acció" d'abril de 1920, p. 9-10; "Acció" d'agost de 1920, p. 11; "Acció" de desembre de 1920, p. 10; "Acció" de febrer de 1921, p. 7; "Acció" de març de 1921, p. 10; "Acció" d'octubre de 1921, p. 12; "Acció" de febrer de 1922, p. 12-13; "Acció" de març de 1922, p.21-22; "Acció" de setembre de 1922, p. 16; "Acció" de juny de 1923, p. 21.

- (703) V., així, el telegrama adreçat pel Gremi a Francesc Cambó, ministre d'Hisenda: "Aquest Gremi, atent sempre a vostres ofertes sobre l'impost d'utilitats i ço que fa referència a la dependència mercantil, vos invita ara en vigílies de nous pressupostos a fer honor a la - paraula per vos donada".- "Acció" de març de 1922, p. 22. V., infra p. 1 sgs.
- (704) V. la nota 600 d'aquest capítol. També, "Acció" de juny de 1920, p. 11; "Acció" de juliol de 1920, p. 8; "Acció" de gener de 1921, p.7; "Acció" de març de 1922, p. 22.
- (705) Entre d'altres actuacions o preses de posició del Gremí, esmentem aquí el comunitat als dependents de comerç de Valladolid que s'oposaren "a les classes mercantils, que esgarriades o bé folles d'odi, amenaçaren an els nostres viatjants de fer-los el boicot".- "Acció" de gener de 1919, p. 7, que transcrivia, a més a més, un fragment del periòdic "El Dependiente Vallisoletano" que acabava afirmant: "que si se adoptare el descabellado acuerdo de boicotear a las mercancías catalanas, no faltarían dependientes de comercio en Valladolid, que venderían todos los géneros catalanes". "Molt bé, companys: -comentava "Acció"- haveu demostrat tenir coneixements més grans, que els vostres explotadors patrons..." La Societat d'Atracció de Forasters, en ocasió de l'organització del seu Tercer Con--

curs Regional d'Hotels, cedia un lloc del jurat per a un representant del Gremi, segons referia "Acció" d'agost de 1920, p. 10. El 15 d'octubre de 1921, celebrava un festival al Centre, a benefici de la família del viatjant Turnés, mort d'accident, en el que hi participava Pilar Alonso, Emili Vendrell, Ignasi Iglesias i el quadre de declamació del Liceu, a part d'organitzar una subscripció amb el mateix objectiu ("El Diluvio" del 13 d'octubre de 1921; "Acció", juliol 1921, p. 7; "Acció", agost 1921, p. 9; "Acció", setembre 1921, p. 17; "Acció", novembre 1921, p. 14; "Acció" de desembre de 1921, p. 13-14; "Acció", gener 1922, p. 12. Esmentem també la tasca mutual del Gremi: elaboració d'un projecte d'assegurança d'Accidents de Treball i Viatge ("El Diluvio" del 27 de desembre de 1918; "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" de maig de 1920, p. 13). En aquest sentit esmentem la campanya del Gremi per tal que la Llei d'Accidents de Treball inclogués els viatjants, reivindicació que fóra assolida en recollir-la la "Gaceta de Madrid" del 12 de gener de 1923 ("Acció" de gener de 1923, p. 18; "Acció" d'abril de 1932, p. 32; "Acció" d'agost de 1923, p. 18).

Esmentem també els treballs duts a terme per a crear una Caixa de Pensions per a la Vellesa per als inscrits al Gremi, el segon semestre de 1922. V. "Acció" d'agost de 1922, p. 22; "Acció" de setembre de 1922, p. 14 i 16; "Acció" de novembre de 1922, p. 24; "Acció" de desembre de 1922, p. 20 i 21; "Acció" de gener de 1923, p. 19. A partir d'aquest butlletí hom deixava de parlar d'aquest projecte. Pel que fa als beneficis dels inscrits al Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI, segons els seus estatuts de 1932, aquells gaudien de "socors per defunció" i "socors per invalidesa física". V. Estatuts del Gremi de Viatjants i Corredors del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.- Barcelona, 1932. - "Acció" d'abril de 1932, p. 33.

- (706) 300 excursionistes sortirien en un tren especial cap a París, prova de l'èxit i de l'entusiasme que desvetllà la iniciativa, la qual, per una altra banda, s'arrossegava des del darrer trimestre de 1918, i a la que "Acció" s'hi referiria diversos cops. V. "Acció" de desembre de 1918, p. 7; "Acció" de gener de 1919, p. 7; "Acció" de febrer de 1919, p. 7; "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 15; "Acció" de juny de 1920, p. 11; "Acció" de setembre de 1922, p. 15; "Acció" d'octubre de 1922, p. 13-14; "Acció" de novembre de 1922, p. 23; "Acció" de desembre de 1922; p. 20; "Acció" de gener de 1923,

p. 20; "Acció" de gener de 1923, p. 19; "El Diluvio" del 22 de desembre de 1922; "El Diluvio" del 3 de gener de 1923; "El Diluvio" del 18 de febrer de 1923; "El Diluvio", 28 de març de 1923; "Acció" de maig de 1923, p. 21-29 que en fa una extensa recensió, i "Acció" de juny de 1923, p. 21; "Acció" de juliol de 1923, p. 29; "Acció" d'agost de 1923, p. 16-17; "Acció" de setembre de 1923, p. 17; "Acció" d'abril de 1932, p. 32.

- (707) Val a dir que la significació del CADCI i de l'excursió motivà una forta presència policiaca tant a la sortida com al retorn del tren que transportava els viatgers i, un cop a París, les pressions de l'Ambaixada Espanyola obstaculitzaria el desenvolupament del programa previst en principi. Així, al l'arribada al Quay d'Orsay, foren rebuts per la "Société de Protection Mutuelle de Voyageurs de Commerce", per membres del Casal Català de París i de l'Acció Radical Catalana, però restà prohibida "tota manifestació amb la bandera desplegada al vent", a causa d'aquelles pressions, que tornaren a mostrar-se a la tarda, a l'acte de lliurament de l'ofrena del Gremi al Soldat Desconegut en fer retirar la policia els llacets amb la bandera catalana a la solapa, i el dia 26 a la recepció oferta als salons de "Le Journal" pel Centre Català en la que fóra prohibit novament el desplegament de la bandera catalana i que es representés Mestre Claguer. A causa de les mateixes raons fóra suspesa la recepció que el ministre de Comerç Exterior havia d'oferir als viatgers catalans al seu Ministeri el 27 de març i la recepció que hom havia de fer igualment a l'Hôtel de Ville el 31 de març. "A l'organitzar aquesta excursió col·lectiva -manifestaria Antoni Nadal, -- president del Gremi, al seu discurs a la recepció oferta pel Centre Català-, el Gremi de Viatjants i Corredors del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, de Barcelona, que tantes voltes ha palesat ésser l'avangada més pura i de més ideologia del Nacionalisme de Catalunya, no pensàrem que nostra visita a París en fos cap acte polític ni sisquera partidista; mes si donar abast en tots quants actes assistim, i poguéssim realitzar, -amb diàfana claredat, davant de tothom, el sentir i pensar nostre, sense hipocresies que no sentim, fent avinent que en aquell Temple del Nacionalisme, on la dependència mercantil catalana s'hi educa, no es fa pas política, no perdem el temps en fer-ne; allà solament laborem Catalunya, res més que Catalunya..."- "Acció" de maig de 1923, p. 29.

- (708) Així a l'ofrena esmentada al Soldat Desconegut amb la presència del Mariscal Joffre, a la visita al Museu del Palau dels Invàlids, residència del Govern Militar de París, i al cap de batalla de Verdun. V. "Acció" de maig de 1923, p. 21-29. Assenyalem també, que, acabada l'excursió, la junta del Gremi organitzaria un dinar d'homenatge a la comissió executiva del viatge, el 22 d'abril de 1923, amb la presència de Francesc X. Casals i de l'ex president del CADCI Josep Puig i Esteve.
- (709) Antoni Nadal presidiria el Gremi el curs 1918-1919; Joan Mata, el curs 1919-1920; Josep Balué, el 1920-1921 i la primera part del curs 1921-1922, car el desembre de 1921 dimití i fóra substituït per Joaquim Codina fins el juny de 1922; i Antoni Nadal, un altre cop, el curs 1922-1923 i 1923-1924. Esmentem també els noms de Manuel López Francesc Casademont i especialment Daniel Ferrerons, que amb un càrrec o altre (vocal segon, secretari o vice-president segons) figuraria a les juntes de tots els cursos compresos entre el juny de 1918 i el juny de 1922. El juny de 1923, Ferrerons, "ferm nacionalista" segons "Acció" de juliol de 1923, p. 29, fóra elegit vocal directiu del Consell Directiu del CADCI per la Secció Permanent d'Organització i Treball, en "haver estat proposat i elegit de comú acord" per aquesta darrera secció i el Gremi de Viatjants i Corredors. V., a part d'aquest darrer butlletí esmentat, "Acció" de juliol de 1918, p. 5; "Acció" d'octubre de 1919, p. 7; "Acció" d'agost de 1920, p. 10; "Acció" de juliol de 1921, p. 7; "Acció" de febrer de 1922, p. 12; i "Acció" de juliol de 1922, p. 25.
- (710) "Acció" de desembre de 1920, p. 9. "Per una altra banda -afegia- si mercès a una actuació persistent, poderosa i ben orientada, aconseguim posar la nostra classe al nivell que li pertoca, tant econòmicament com social, fins els més pessimistes, els que menys creuen en la virtualitat de l'associació, els que ni a la força s'hi volen deixar arrossegar, hauran de reconèixer l'error de llur conducta i acudir a nosaltres si no volen desaparèixer postergats i anul.lats pels pactes que puguin concertar les forces bregadores: les associacions patronals per una banda i per altra banda les associacions -- professionals". Segons "Acció" de gener de 1921, p. 7, aquest manifest tindria una "acollida falaguera, traduïda en resultats pràctics que han fet augmentar el nombre d'agremiats". Esmentem també aquí, la crida, titulada Per companyerisme i humanitat, publicada a "Acció" de març de 1923, p. 20, per tal que els viatjants assabentes--

sin la junta del Gremi de les places vacants existents o "properes de ser-ho" davant del "gros nombre sense col.locació" "degut a la crisi econòmica que sembla s'apropa".

- (711) V. supra, p. 559-560.
- (712) "Acció" de gener de 1921, p. 1.
"Acció" d'abril de 1932, p. 26.
- (713) "Acció" de febrer de 1921, p. 1 i 7; "Acció" de març de 1921, p. 9.
"El Diluvio" del 28 de juliol de 1921 assenyalaria que els estatuts de la Federació havien estat aprovats pel Govern Civil de Barcelona. V. més endavant, la nota 716.
- (714) El Comité Executiu, era format, a més a més, per Ignasi Mestres Huet, del Centre de Dependents de Sabadell, vice-president primer; - Josep Llop, del Centre de Dependents de Reus, vice-president segon; Josep Xuclà i Viralla, la Unió Ultramarista de Barcelona, secretari; Vicent Vilarasau i Arnau, del Centre de Dependents de Manresa, vice-secretari; Francesc Vives, de la Lliga de Corredors i Representants de Barcelona, caixer; i Ramon Marsà i Bogunyà, del Centre de Dependents de Terrassa, comptador.- "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 28 de juliol de 1921.
- (715) "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 23 de febrer de -- 1921.
- (716) Estatuts de la Federació de Dependents de Catalunya.- Barcelona, - 1921, p. 3-4. Aquests estatuts foren aprovats pel governador Martínez Anido amb data del 1 de juliol de 1921.
- (717) Estatuts...- op. cit., p. 5-11. L'assemblea general, per una altra banda, havia de celebrar una sessió ordinària el mes d'octubre de cada any; El Consell Federal havia de fer-ho, de manera ordinària, tres cops a l'any, durant els mesos de març, juny i setembre, i la seva tasca era la de fiscalitzar i deliberar sobre l'obra del Comité Executiu, a part de debatre i aprovar els pressupostos i aquelles qüestions que li presentés aquest darrer. El Comité Executiu, per un altre costat, havia de reunir-se una vegada al mes com a mínim i la seva funció era, com el seu nom mateix indicava, de caire executiu dels estatuts i de les resolucions de les assemblees i consells federals, i representatiu.
- (718) "Acció" de març de 1921, p. 10. "La finalitat suprema de la Federació -afirmaria per la seva banda "Acció" de setembre de 1921, p.14-

és i ha d'ésser sempre l'elevació del nostre nivell de vida tant mo-
ral com material, elevació que ha de buscar-se principalment en el
millorament de les nostres condicions de treball sense que vulguem
dir amb això que fora d'aquest camp no n'hi hagin d'altres on l'ac-
ció de la Federació no pugui estendre's també amb positius resultats
per a la finalitat desitjada. La instrucció, el mutualisme i l'es-
port en totes llurs modalitats; la llibertat espiritual i política
de la nostra terra, sense la qual multitud de problemes que ens --
afecten quedaran sense solució, són aspectes a què curosament ha --
d'atendre la Federació de Dependents. Com es veu els fins de la Fe-
deració són els mateixos que animen a les entitats associades, però
per mitjà d'ella llur força quedarà notablement augmentada."

(719) V., també, més amunt, p. 455.

(720) "Acció" de setembre de 1921, p. 1. "El Diluvio" del 26 d'agost de
1921, assenyalava que l'Assemblea era "esperada con mucho interés -
por parte de los dependientes de comercio, especialmente porque ha-
brá de tomar acuerdo que vendrán a ser como el programa a propagar
y realizar la nueva y ya potente federación".

(721) V. "El Diluvio" del 22 de setembre de 1921, "El Diluvio" del 23 de
setembre de 1921, i "El Diluvio" del 24 de setembre de 1921.

(722) "És la lluita legal i enervadora -afegia-, que no l'informa, cal sa-
ber ésser oportú; més polític que sociòleg. L'obra pot basar-se da-
munt d'una organització ferma, pròpia, rígida en quant a principis,
adaptable en quant a l'execució. En aquest cas es tracta de devenir
una potència, d'oposar uns principis a uns altres principis, d'im-
posar-nos per la força de l'organització, l'acció de l'obra va direc-
tament al fi perseguit sense dilacions ni convencionalismes, és més
expeditiva i no perd res en lo capacitada. No defuig l'acció políti-
ca, però per damunt de tot hi posa l'acció social."

(723) "El Diluvio", 22 de setembre de 1921: jornada de treball, sindica-
ció forçosa, contracte de treball, retirs per a obrers, comités pa-
ritaris i comissions mixtes, acció cultural, mutualisme, participa-
ció als negocis, eren els temes anunciats.

(724) "La prova del que dic -prosseguia- ens la dóna en aquests precisos,
oportuns moments la comunicació de la Comissió Mixta. Creieu que --
s'intentaria ni tan sols parlar de coartar els drets que la llei --

ens atorga, si no estessin convenguts de la nostra impotència? --- L'organització patronal, avui amb totes les seves llistes negres, és un fet evidentíssim. Diguin-ho sinó els dependents que en sofreixen les conseqüències. Fins a (ara) tots els organismes creats per a harmonitzar els interessos de patrons i obrers mercantils té efectes contraproduents per a nosaltres si es té en compte la munió de dades personals que faciliten en quant es tracta de fer ús dels nostres drets."- "El Diluvio" del 23 de setembre de 1921.

És possible que Jaume Cardús es referís a la darrera comunicació de la Comissió Mixta, publicada a "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922, que aprovava un "dictamen para evitar y castigar las confabulaciones entre patronos y dependientes para burlar el cumplimiento de las leyes sociales y de los acuerdos de la Comisión".

- (725) "(...) el fer sentir el pes de la sanció pels pactes comesos -afegeia Cardús- en i fora del treball atemptoris a l'esperit d'humana relació que la classe necessita per alcançar una major unitat en la lluita. Avui que la covardia és la norma d'actuació i de pensament de molts, tal vegada sigui també la consellera que privi als companys de la Federació, plantejar amb tota la seva nuesa l'àrida qüestió dels principis fins aquí exposada."
- (726) "És que això -continuava Cardús- vé justificat perquè aquests companys siguin d'una major capacitació? Direm que de capacitats de cap n'hi ha a dalt i a baix, d'indiferents també; però els eclèctics governen mercès a la indiferència dels altres degudament tolerada. Les nostres reivindicacions socials i econòmiques són peremptòries; més ho són, però, l'educació dels esperits, la creació de la força, capacitar conscientment els cors."
- (727) La "personalitat de la Federació" oferia també per a Cardús "un altre caire: el de l'organisme constantment definidor i fixador de la norma a seguir en els procediments de lluita, atenant-se, està clar, al principi bàsic-moral prefixat i del que ja he parlat. Sentat el principi, la norma de fons resta fixada, tota actuació --- d'acord amb els principis serà inapel·lable. En quant a la forma -sense detriment dels procediments- les circumstàncies han d'influir en la decisió, sense arribar, però, a la voluntària inhibició per covardia."- "El Diluvio" del 24 de setembre de 1921.
- (728) "El verb de la Federació -prossequia- deu ésser la paraula viva, -

imposant-se l'lançada a l'espai. La Federació deu ésser l'organisme integrat que intervé en el regíme de les forces, corporatives o no que l'integrin. Per això és de doldre que en el seu primer Congrés ha sigut mal orientat l'esperit que deuria convertir en obra eficaç la tasca de la Federació nostra.

(729) "Posats en aquest terreny -concloïa Cardús- podríem demanar que es legislés obligant a tothom a tenir consciència... de classe."

(729 bis) Els delegats eren Josep Ricart i Sala i Emigdi Fernàndez i -- Guillen (CADCI de Barcelona), Narcís Sureda i Castelló i Amanci Domínguez i Beltran (Unió Ultramarina de Barcelona), Baptista Botella i Pujades i Joan Garriga i Sitjar (Lliga de Corredors de Barcelona), Ramon Bosch i Simon (CACCI de Vic), Joan Oller i Solà i Anselm Gómez i Fontanils (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Mataró), Adolf Soler i Santasusana (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Manresa), Camil Odena i Tomàs i Josep Sales i Masquef (CACCI de Reus), Joan Benaiges i Saumell i Francesc Alentorn i Ballester (CADCI de Valls), Josep Soler i Barri i Ramon Segarra i Vilaró (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Lleida i sa província), Francesc Auladell i Trabal i Jaume Fondavila i Serra (Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Sabadell). A l'Assemblea hom aprovaria també l'ingrés a la Federació de la Unió de Dependents de Figueres. V. Llibre de deliberacions i acords de la Primera Assemblea de la Federació de Dependents de Catalunya.- Reus 1921, p. 5, 6 i 61.

(730) Les conclusions d'aquesta ponència, subratllaven que "la defensa dels nostres salaris" implicava "la supressió d'aquells impostos que graven les nostres remuneracions i el control sobre els preus de tots els serveis i articles que ens són indispensables per a cobrir les nostres necessitats". En conseqüència l'assemblea acordava: 1. Demanar al govern de l'Estat la supressió de l'impost d'utilitats sobre els sous de la dependència mercantil que no passin de 1000 pts. al mes. 2. Admetre la bondat del cooperativisme com a mitjà de desplaçar la funció d'empresari d'un reduït número d'individus, l'interès dels quals està només en fer els més grossos beneficis possibles, a masses més importants de població, interessades en l'empresa com a consumidors, i que per tant podem molt bé acordar suprimir els beneficis d'empresari, o cas d'existir-ne se difo

nen en una gran massa, contribuint així a la nivellació de la riquesa. I com a condicions precises per a què el cooperativisme de consum arrel·li i triomfi en una gran ciutat l'Assemblea admet: a) La necessitat de que en lloc que cada organització professional estableixi la seva cooperativa particular, s'arribi a una intel·ligència entre totes les organitzacions de treballadors, sense distinció d'oficis, per a muntar una sola cooperativa amb totes les sucursals convenientes escampades pels diferents barris de la gran ciutat. b) la necessitat d'aportacions metàl·liques relativament crescudes, a fi de poder sostreure de l'especulació de l'empresa privada la major part dels articles que, tant de menjar, vestir, com d'ús domèstic, consum la classe obrera. 3. Demanar al govern de l'Estat que reconeixent la valor social i la importància numèrica de les forces obreres de Catalunya, interessades en els drets duaners per la llur condició de treballadors que aspiren a alts salaris i consumidors que desitgen la major baratura possible de les coses, faculti a la Federació de Dependents de Catalunya, especialment coneixedora, per la funció dels seus components, de l'economia de les diferents branques de la producció catalana, per a què nomeni un vocal obrer a la Junta d'Aranzels i Valoracions."- Llibre de deliberacions...- op. cit., p. 13. Aquestes conclusions foren aprovades unànimament, "amb la salvetat, feta pel company Casals, de deixar amb caràcter discrecional, l'apartat segon, puix tota vegada que és potestatiu de les entitats la implantació del que dit apartat prescriu, la Federació deu limitar-se a recomanar-ho", segons esmentava el llibre citat de deliberacions de l'Assemblea de Reus. V. la nota 751 d'aquest capítol.

- (731) Narcís Sureda, de la Unió Ultramarina, a la seva ponència, en nom d'aquesta entitat i del Gremi de Confiters del CADCI, denunciaria la persistència del règim d'internat i les conseqüències negatives de caire higiènic, cultural i ètic que comportava per al dependent, i l'obstrucció que suposava per a assolir les reivindicacions de la dependència: "perquè: com anem a resoldre la sindicació forçosa, -- els salaris mínims, els segurs de vaga forçosa, d'impossibilitat, - de vellesa i d'accidents del treball, si (...) com a qüestió prèvia, no s'ha donat fi a l'internat? Com resoldrem la jornada màxima si hi ha vida interna? Amanci Domínguez i Beltran de la Unió Ultramarina presentaria, en relació amb aquest tema, una moció, de la que

n'esmentàrem un breu fragment al capítol primer, p. 7 V. Llibre de deliberacions ...- op. cit., p. 15

- (732) La ponència de Codina del Gremi de Viatjants i Corredors del CADCI esmentava una sèrie de millores que calia demanar a l'Estat: reconeixement oficial del viatjant i corredor i que fos inclòs, en conseqüència, dins de la Llei d'Accidents del Treball; "millorament de la Llei actual de Retirs Obrers", creació d'un carnet d'identitat gratuït i exclusiu per a aquesta branca de dependents; que l'Estat, "com a tutelar, interessés prop de les companyies carrilaires, la creació d'un bitllet especial per als viatjants"; l'organització "conjuntament per les entitats professionals i patronals" d'unes "missions comercials, les quals servirien per a procurar nous mercats, demés de l'estudi de tots aquells progressos que dintre el camp de la indústria i comerç en general s'haguessin experimentat" i que "haurien d'ésser subvencionades per l'Estat, Diputacions, -- Mancomunitats, Ajuntaments i Entitats Econòmiques". A les companyies carrileres, navileres, tramviàries i d'automòbils: bitllets especials, tarifes especials també per part de les companyies navileres, "port gratuït de les cubetes de mostres" i rebaixes en els bitllets per part de les tramviàries. Als gerents de les cases de comerç: reconeixement oficial del Gremi de Viatjants i Corredors -- del CADCI, obligatorietat de valer-se de les "nostres Borses de Treball sempre que tingui necessitat de personal", obligació de cobrir l'accident de treball, inclusió d'aquest grup social a les lleis de retirs obrers, contracte de treball, assignació mensual -- mínima de 400 pts, etc. I finalment, millores plantejades a l'Estat, Mancomunitat de Catalunya o diputacions i entitats econòmiques de cara a l'educació del viatjant i corredor. Amb motiu de la lectura d'aquesta ponència, un dels presents intervindria sobre el concepte de viatjant i el de corredor, el que donaria lloc a "un llarg debat". "Com sia que en el transcurs del debat, la discussió sembla deixar traslluir la sospita de que s'admet pugui haver-hi dependents de dues categories, el company Casals, del Comité Executiu, rebut enèrgicament aquesta suposició. Finalment s'accepta i s'aprova la ponència". V. Llibre de deliberacions ...- op. cit., p. 19-23.
- (733) Emigdi Fernández, vocal de la junta d'Organització i Treball del CADCI descriuria i criticaria alguns dels apartats del Real Decret

darrer que regulava l'assegurança obligatòria de retirs obrers, i concretaria i resumiria les seves posicions en les reivindicacions següents: "1. Fixació del sou màxim anual per a gaudir del benefici del retir, a 6.000 pts. per l'obrer manual i a 12.000 pessetes per l'obrer intel.lectual d'ambdós sexes. 2. Contribució de l'Estat i del patró per a formar el retir (no amb caràcter provisorí, com diu el R.D. sinó definitiu) en les proporcions respectives que estableixi l'Institut de Previsió Nacional o la Comissaria General de Segurs, tant per l'obrer manual com l'intel.lectual. 3. L'Assalariat podrà, lliurement, fer impositcions voluntàries per a augmentar el capital o el retir que li pertanyia a l'arribar a l'edat fixada. 4. Que el límit d'edat per a la percepció del retir sigui fixat a 60 anys per l'obrer manual i a 55 anys per l'intel.lectual, amb reducció d'aquest límit per totes aquelles indústries o treballs que esgotin prematurament l'organisme físic o mental, d'acord amb l'informe que presenti l'Institut de Previsió Nacional, junt amb les entitats obreres. 5. Les primes imposades per l'Estat i el patró amb llurs interessos acumulats, constituïran un capital, com el constituïria una prima anual per a formar un segur de vida, amb la diferència de que aquest serà pagat, no a la mort, sinó a l'arribar a l'edat fixada i que -- podrà ésser cobrat per el beneficiari a l'arribar als 60 o 55 anys, o transformat aleshores, en una renda vitalícia; essent potestatiu de l'interessat escollir una o altra forma. En cas de defunció --- s'entregarà als hereus del beneficiari, el total del primer amb els interessos acumulats, així com les eventuais impositcions fetes per ell mateix o per un tercer. Tant els capitals que siguin pagats en efectiu com les rentes vitalícies constituïdes, estaran exemptes de tota mena d'impostos i contribucions, presents i futurs. Les despeses ocasionades pel funcionament i administració dels organismes -- del segur, seran deduïdes anualment del fons comú i prorratejades -- entre tots els beneficiaris o hereus."

Les conclusions d'Emigdi Fernández, com pot veure's, discriminaven els treballadors manuals.

El ponent ho justificava amb aquests termes: "(...) l'obrer manual ha sapigut demanar i obtenir millores i concessions de tota mena, que nosaltres, no; fins al punt de que molts d'ells --i en nombre considerable-- gaudeixen avui --tots ho sabem prou-- d'un salari superior al nostre. I malgrat aquesta remarcable diferència que col.loca al dependent de comerç en inferioritat de condicions econòmiques, ve--

nim obligats, nosaltres, a viure en una esfera que res té de comparable amb la en què viu l'obrer manual. El lloguer, el vestir, -- l'alimentació, l'educació i la instrucció que venim per força ---- obligats a donar als nostres fills si volem capacitar-los per a lluitar avantatjosament en la societat de demà, els coneixements -- que hem d'adquirir per a desempenyar dignament els càrrecs que ocupem, totes les modalitats de nostra vida, en fi, exigeixen un presupost de despeses molt superior al que necessita l'obrer manual, sense tenir en compte que el treball intel.lectual dóna --és evident-- un rendiment molt superior i de més valua i que ocasiona en nostre organisme físic i psíquic un desgast i un esgotament immensament -- superior als produïts pel treball mecànic o muscular. És precís que l'Estat sancioni amb les seves disposicions, les diferències evidentment manifestes que l'estament social actual i de tots els --- temps, té establertes entre l'obrer manual i l'intel.lectual. No seria justa, ni decorosa, ni humana, ni possible, una llei que pretengués regular per un mateix patró els drets de diferents individus amb deures diferents i càrregues diferents i la qual tasca produeix rendiment diferent. ¿Com és possible que el fet de portar a casa més de 333 pessetes mensuals, quantitat irrisòria que no arriba a cobrir les necessitats de la més modesta família, sigui prou per a excloure del benefici del retir o segur?"

En relació amb aquesta ponència, Francesc X. Casals demanaria que l'Assemblea declarés que era "inadmissible, i per tant, deure de la Federació oposar-s'hi, la pretensió de la Federació Patronal de Catalunya, de que siguin per ella administrats els cabals dels retirs obrers, puix que d'acceptar-se aquesta pretensió, l'efectivitat de les pensions, acte de justícia, passaria a ésser una almoïna denigrant", cosa que hom aprovaria per unanimitat. V. Llibre de deliberacions... - op. cit., p. 24-27.

(734) V., l'apartat proper, p.63 i la nota 1027 d'aquest capítol.

(735) Ricart i Sala d'Organització i Treball del CAOCI, a la seva ponència, es mostraria favorable a la sindicació forçosa i a la constitució d'"una gran federació o sindicat" patronal i d'una altra --- d'obrera, subdividides en els corresponents grups i seccions d'acord amb les branques industrials i comercials existents. Pel que feia al contracte de treball, remarcaria que els sindicats o federacions havien d'elaborar-lo "d'acord amb els costums, psicologia

i necessitats pròpies del lloc o regió en quant a horari, quantia i forma de remuneració; però sota les condicions generals bàsiques establertes i prefixades per la Llei" i, entre les seves clàusules, havia de figurar-hi la "quantia de la participació en els benefi-- cis per a l'obrer o professional". El Sindicat de Dependents del Centre de Dependents de Sabadell presentaria una moció a aquesta ponència tot remarcant l'exigència del contracte col·lectiu de treball com a "cím d'una legislació social perfecta", per a la qual sindicació n'era "la condició prèvia". A aquest fi presentaria una sèrie de conclusions, entre les quals es plantejava que les entitats adherides a la Federació de Dependents de Catalunya, "entretant es gestiona dels poders públics la Sindicació obligatòria (...), des de la data es constitueixin per la seva organització en Sindicats de Dependents, i amb plena intervenció directa per a defensar els interessos de la classe nostra, tenint aquella la representació única i integral de la mateixa". Després del debat corresponent, la ponència de Ricart assumiria diverses de les conclusions presentades pel delegat de l'organització sabadellenca, i entre els punts sobre els que hom havia d'establir la sindicació obligatòria, el segon assenyalaria que "poden constituir-se sindicats de diverses professions en una mateixa localitat, però no podran constituir-se'n d'altres de la mateixa professió o similar, si entre els ja existents d'aquesta, sumen el 75% dels elements inscrits en el cens social de la seva classe, o bé el 80% si solament fos un el sindicat existent de la mateixa". Els sindicats havien de "tenir ben organitzades unes aules d'ensenyament especial per a la major instrucció i perfeccionament professional dels seus membres" i fundar "institucions socials, com cooperatives de crèdit i de consum, caixes d'estalvi, segurs i mútues, borses de treball i de comerç". Segons Ricart i Sala, per una altra banda, la sindicació havia de "respondre per part dels elements que detenten la direcció capitalista, a un esperit humaníssim, predisposat a admetre l'evolució indeturable de la societat humana i desprendre's, a mida que l'obrer vagi capacitant-se, del concepte regalà que sempre han tingut i que tantes conseqüències cruentes ha produït. Les associacions obreres han d'ésser el complement, la col·laboració constant i indispensable de la riquesa. El treball és el factor més important de la producció i tot ço que condueixi a la seva destrucció no tindrà altre corol·lari que la destrucció de la mateixa producció, ja

que el treball és el producte de la labor d'uns éssers vivents, de quelcom més superior a tota cosa mecànica i, així, ho ha reconegut d'una manera expressa la Conferència de la Pau, a l'acordar que el treball humà no és una mercaderia. (...) Els organismes obrers han d'esdevenir factors essencialíssims de govern, dintre la nova formació estatal que, malgrat tot, ja iniciat el seu procés de gestació s'han d'enrunar als organismes xorcs que avui no representen altra cosa que una valor arqueològica, organismes morts que no són expressió de la voluntat productora, sinó que responen a l'esperit de coses pretèrites, que pugnen en les corrents modernes o constitueixen un obstacle al desenrotllament de les coses vives, rubleretes de virior i encarnacions de l'esperit del moment." I Samsó, el representant esmentat de l'entitat de Sabadell, assenyalaria també: "Nosaltres que no podríem preconitzar, com a aspiració o programa, un trasbalsament catastròfic o una acció violent i prematura; que perseguim la capacitació de tots, creiem necessari i imprescindible el sentit de responsabilitat cívica i social. I aspirem a la conquesta progressiva d'un regisme de més justícia, per mitjà d'una obra de preparació moral i social. Però per això demanem primer una seguretat en la situació econòmica de l'home de treball que compleixi el seu deure. I el contracte col·lectiu és, en aquest sentit un gran pas." V. Llibre de deliberacions... - op. cit. p. 33-44. Finalment hom aprovaria de "demanar al ministre del Treball que al confeccionar la llei de Sindicació Obligatòria, l'adapti al següent esperit: que faci la Sindicació Obligatòria per a tots, sense distinció de cap mena, exceptuant, els que exerceixen autoritat, i -- baix sancions també legals; condicionant-se les relacions entre el capital i el treball a base de la més estricta justícia i equitat, i en tal forma que allí mateix on el patró trobi la garantia sòlida del treball (sigui en qualitat com en quantitat), la trobi també el treballador, respecte la recompensa al seu esforç, que uns i altres se sentin impulsats pel mateix desig i convençuts de que defensen els mateixos interessos: ço és, els propis". V., infra, p. 610 .

(736) V., infra, p. 633 i la nota 996 d'aquest capítol.

(737) Ramon Sarçanedas i Oriol manifestaria que si "una classe social" estava "necessitada de majors atencions de sentits físics" aquesta era la "dependència". "El treball del dependent es desenrotlla --

quasi sempre en un ambient insà que, juntament amb l'atenció cerebral que deu dedicar al seu comès, posen continuament en perill -- les funcions respiratòries i circulatòries del seu organisme". I -- més endavant, "¿què és sinó fruit d'una degeneració física i moral la crueltat amb què es porten avui les lluites socials? Si tots els que hi intervenen fossin éssers que es moguessin harmònicament, que sentissin amb tota la seva intensitat el goig del viure, els més -- elementals deures societaris foren complerts i respectats, perquè foren sempre dictats per aquell optimisme que inspira un cos sa, -- per tant una ment sana". "(...) l'educació física és la base de tota cultura, i imprescindible a tota classe i a tot poble amb ànsies d'enlairar-se, necessàries, doncs, a nosaltres que tenim ambdues in quietuds alhora". Segons Sarsanedas calia "encaminar i canalitzar les aficions a l'esport", en un sentit no competitiu i amb un "constant equilibri" entre l'"educació física" i "l'intel.lectual". Com a conclusions, hom aprovaria per unanimitat i sense discussió, que la Federació de Dependents de Catalunya nomenés un Consell Permanent d'Educació Física que tingués cura de la "propagació i foment de la cultura física en forma organitzada, en tots els Centres de Dependents, per mitjà de conferències, publicacions o altres"; que s'assenyalés una subvenció anual per a acomplir aquesta tasca i que cada centre presentés al proper congrés de la Federació "un raport de les observacions i ensenyances que s'hagin pogut treure de l'educació física de llurs associats".- V. Llibre de deliberacions...- op. cit., p. 51-54; "Acció" de novembre de 1921, p. 15.

- (738) Les dues ponències del representant del centre de dependents de -- Reus i del CAOCI, després de llur exposició i del debat corresponent es refundrien en una, les conclusions de la qual havien d'ésser -- sotmeses a la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona. Segons les mateixes, hom demanava "que a començar de primer de gener de 1922 sigui obligatori per a tots els industrials i comer--- cians compresos en les classificacions generals en què s'ha considerat dividit el comerç de Barcelona, el reconeixement d'una participació d'un 20 % en els beneficis anuals obtinguts a favor de ---- llurs dependents o assalariats i que dita participació sigui pagada a proporció del salari de cada dependent"; i que "cada any, el 30 de juny, els patrons facin efectiva als seus dependents o assala--- riats, una quantitat no inferior a una mesada en concepte d'aveng sobre la participació que pugui correspondre a cada un a fi d'any,

aveng no reintegrable en el cas de que el dependent no formi ja -- part del personal de la casa en acabar l'any".

Pel que fa a la ponència d'Emigdi Fernàndez del CADCI, aquest havia subratllat que l'"estament nostre constitueix una ponència formidable, potència que podríem posar en activitat per a imposar nostre criteri, com ho han fet altres estaments amb resultats verament satisfactoris; però malgrat l'exemple encoratjador d'aquests resultats, nosaltres que repudiem tota violència i que sentim nostra indignació frenada i condicionada per l'educació i la ciutadania que ens llegaren els nostres pares, no volem fer altra cosa que exposar nostra causa; perquè si existeix en els homes el sentiment de justícia i la facultat de reflexió --i nosaltres ho creiem així-- --nostres demandes seran ateses. (...) Són moltes les demandes que --hem de fer (...) i que assolirem fins arribar a la dignificació de la professió nostra (...); i si és cert que no sempre han estat --proclamades i sostingudes amb l'energia necessària; si és cert que no s'ha romput el glaç d'indiferència, convencionalisme o temença (...), no ho és pas menys que en la consciència i en la volença de tots està l'assoliment de nostres reivindicacions fins arribar --aquella dignificació. (...) individualment no podíem res (...). La Federació que acabem de constituir té força per a enrunar els darrers baluards de l'atavisme malaurat que durant tants anys ha tingut encadenades les aspiracions nostres. La raó i la justícia són nostres armes sobiranes i no en volem pas d'altres. (...) Han començat a bufar vents de renovació social que esvairan ben prompte les negres boires que envolcallaren fins avui l'horitzó llunyà de nostra vida i de nobles i enlairades aspiracions. No; de paladins de la revolta no volem pas ésser-ne, nosaltres: ni violències, ni aldarulls, ni gallardies, car la causa nostra té sobrera virtualitat per si mateixa per a surar sobre les turbulentes aigües que --ofeguen la societat dels nostres dies; però tampoc volem ésser els màrtirs inactius de nostres propis idealismes ni les víctimes --tan sublimes com inútils-- d'un estoïcisme poruc i d'una passivitat convencional. A la tasca, a la tasca, companys, que és molt el que de nosaltres esperen els nostres fills!"- Llibre de deliberacions... op. cit., p. 51-60 i 81.

(739) Marià Vendrell del CADCI, a les conclusions de la seva ponència, -- que foren aprovades, manifestaria el seu refús a la violència com

a camí per a assolir el "millorament social", i subratllaria els bons resultats de l'experiència dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta a Barcelona, raó per la qual la federació faria les "oportunes gestions prop dels patrons i dels governs per a què es creïn organismes similars en totes les poblacions on existeixi una entitat de dependents federada". A la mateixa ponència, per un altre costat, Vendrell criticaria també "la ineficàcia de l'actuació de la Junta Local de Reformes Socials", fet que motivaria la defensa de la Junta Local de Reus per part d'un dels assembleistes, Cde na. Vendrell matisaria que ell es referia a la barcelonina, si bé exposaria "el seu convenciment que, perquè l'acció d'aquestes institucions pugui ésser realment fructuosa, s'imposen necessàries reformes en l'ordre constitucional de les mateixes".- Llibre de deliberacions...- op. cit., p. 60-61.

- (740) Entre les mocions, hom acordaria, a proposta del Centre de Dependents de Manresa, de demanar al govern una llei que abolís els "mercats tradicionals en diumenge", l'"adaptació de la llei de jornada mercantil a la jornada de vuit hores, "al qual règim deuria amotllar-se l'horari d'apertura i tancament dels comerços". El Centre de Dependents de Lleida, per una altra banda, recomanaria la creació d'una Borsa de Treball i el de Reus demanaria al Comité Executiu que proposés una ponència a la propera assemblea sobre la necessitat que els dependents, "en sol·licitar treball, deguin acreditar un mínim d'aptituds necessari", mocions les dues que el Comité Executiu es faria seves "per a llur estudi i resolució".
- Hom aprovaria la celebració de la propera assemblea a la ciutat de Manresa i la publicació de les deliberacions de l'assemblea reusenca, i, finalment, Xavier Casals clouria les sessions amb un breu parlament. També fóra llegit un telegrama de salutació, signat per Largo Caballero, en nom de la Unió General de Treballadors, que fóra rebut amb "aplaudiments, acordant-se consti en acta la satisfacció que ha produït i que es contesti corresponent a la salutació". L'Assemblea, en aquest sentit, adreçaria telegrams a la Unió General de Treballadors, al ministre d'Hisenda demanant la supressió de l'impost d'utilitats sobre els sous dels dependents, que els "cabals i gestió administrativa de l'organisme retir obligatori dels obrers" fos confiat "a representació mixta patronal i obrera", i que fos nomenat un vocal obrer a la Junta d'Aranzels i Valora--

cions; i al ministre de Treball tot demanant la consolidació de --- l'autoritat de la Comissió Mixta i que fossin desestimades les pre-tensions dels botiguers que reivindicaven l'exceptuació dels depen-dents de la jornada de vuit hores de treball. Recordem aquí que, en aquells moments, el ministre d'hisenda era Cambó el qual respondria a dos dels dos telegrams -aquests són, si més no els que cita el - Llibre de deliberacions de l'Assemblea- els referents a l'impost d'utilitats i a la qüestió dels retirs obrers, tot indicant que ho tindria "molt en compte"... Posteriorment, l'octubre i novembre de 1921, Francesc Xavier Casals, com a president de la Federació, i J. Xuclà i Viralta, com a secretari de la mateixa, adreçarien cinc lle-tres al ministre de Treball exposant els acords presos per l'Assem-blea i les corresponents reivindicacions que se'n derivaven. V. Lli-bre de deliberacions...- op. cit., p. 61-86.

- (741) Hom considerava la de 1913 com la primera i la de 1920, a Sabadell, la segona.
- (742) Llibre de deliberacions... op. cit. p. 61.
- (743) Llibre de deliberacions... op. cit., p. 62.
- (744) Segons "Acció" de setembre de 1921, p. 11, la Secció Permanent de - Propaganda Autonomista també presentà un tema perquè fos desenvolupat al si de l'Assemblea de Reus sobre "L'ideal nacionalista impul-sor d'activitats en les Associacions de Dependents"; tanmateix ---- aquest no s'arribà a debatre, car no figura al llibre citat de deli-beracions ni al butlletí "Acció" de novembre de 1921 que esmenta to-tes les que les diverses seccions del CADCI presentaren. Pel que fa als motius que ocasionaren la seva no lectura i discussió a les -- sessions del comici, probablement foren les mateixes que Francesc - Xavier Casals adduiria en ocasió de l'assemblea de l'any següent a Manresa, en la que Alfred Gelabert i Punsoda, vice-president del -- CADCI de Tarragona, presentaria una ponència en la mateixa direcció: nomenament d'un Consell Permanent de Propaganda Patriòtica per part de la Federació de Dependents de Catalunya, que tingués cura de la "propagació de l'esperit patriòtic en tots els centres i poblacions on aquests radiquin", tasca que no havia d'ésser política sinó pa-triòtica, i ésser dotada amb una subvenció anual per part de la Fe-deració, segons assenyalaven les conclusions d'aquest tema ("Conve-niència de desenrotllar una campanya patriòtica dins els centres de dependents). V. "Acció" de novembre de 1922, p. 19. Segons aquest

mateix butlletí -p. 20-, intervindrien a la discussió d'aquest tema, Francesc X. Casals, Vives, Vilarasau i Elias. Casals faria notar que l'article 55 dels Estatuts de la Federació disposaven que aquesta "en cap cas ni sota vap aspecte pot fer política", en virtut del qual demanaria "als companys de Jarragona" que retiressin la ponència, cosa que així s'acordaria. Probablement, per indicació del mateix Casals, el butlletí "Acció" del mes de desembre de 1922, p. 17 portaria unes precisions a l'anterior informació: "(...) cal fer constar -hi llegim- que l'ex president de la Federació i president del nostre Centre, company Francesc Casals, digué: que -- tot i estant en absolut d'acord amb l'esperit del tema presentat, entenien no era procedent la seva discussió per a evitar que l'acord que es prengué pogués ésser obstacle per a la bona unió de totes -- les entitats de dependents de Catalunya, les quals, per altra part quedaven en completa independència per a desenrotllar la suscita -- campanya. Els demés companys que intervingueren a la discussió -- abundaren tots en les manifestacions afirmant, a més, que la catalanitat de la Federació està suficientment garantida pel fet que la llengua oficial de la mateixa sigui la catalana, i que en català -- s'escriguin les seves publicacions."

- (745) Pel que fa a les fonts per a aquesta assemblea, a part de la publicació esmentada del Llibre de deliberacions..., vegi's "Acció" de setembre de 1921, p. 1, 2, 11, 14 i 16; "Acció" de novembre de 1921, p. 1, 2, 3, 4, 9-12, i 15; "Catalunya Social" del 15 d'octubre de 1921; "Acció" de març de 1922, p. 22; "Acció" de juny de 1922, p. 5, que conté un fragment de la ponència presentada per Antoni Vallejo, en nom de la Secció de Socors Mutus del CADCI. També, "Acció" --- d'abril de 1932, p. 27.
- (746) "Anales", publicació de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, octubre-novembre-desembre de 1922, p. 574. El juny de 1922, segons declarava la mateixa Federació en un telegrama al ministre de Treball, la Federació de Dependents de Catalunya comptava amb 15.000 associats.
- (747) Recordi's la nota 740 d'aquest capítol. El Comité Executiu, per exemple, de la Federació, segons "El Diluvio" del 1 de febrer de 1922, adreçaria al ministre d'Hisenda "una informació documentada" sobre el tema de l'impost d'utilitats del que demanava l'exempció per als dependents. L'abril de 1922, Francesc Xavier Casals i Jo--

sep Ricart i Sala, viatjarien a Madrid, en representació de la Federació per tal de gestionar "asuntos de interés para la dependencia de Cataluña en diversos ministerios, entre ellos el que se refiere al impuesto de utilidades", acompanyats de Noguera i Comet com a lletrat assessor, també segons "El Diluvio" del 21 d'abril de -- 1921.

- (748) Així el 18 d'agost de 1922, la Federació de Dependents de Catalunya, elevava una instància al ministre de Treball que demanava la inclusió de les empreses de serveis públics dintre del règim de la Comissió Mixta 1, en conseqüència, "la formación del correspondiente Comité Paritario que entienda con las mismas atribuciones que los ya existentes, en todo lo referente al trabajo de dichas categorías o clases de dependientes".- "Acció" de setembre de 1922, p. 12; "Anales", juliol-agost-setembre 1922, p. 377-380.
- (749) Recordi's la nota 676 d'aquest capítol. Davant la negativa a atendre les reivindicacions de millora de les condicions de treball de la dependència de les sucursals de Terrassa i de Sabadell d'aquest banc, la Federació de Dependents de Catalunya faria pública la seva decisió que els dependents d'aquestes sucursals anessin a la vaga a partir del primer de maig de 1923. V., la declaració referent a la sucursal de Sabadell a "El Diluvio" del 1 a "La Veu de Catalunya" del 26 d'abril de 1923 i a "Acció" de maig de 1923, p. 19. L'anunci de la vaga permetia de trencar la intransigència patronal i arribar a les bases a les que ens referíem en aquella nota(676). V., també, l'editorial Hem triomfat!!! a "Lluita", portantveu de la Federació, del 15 de maig de 1923, p. 1 i 2; i les bases d'arrenjament al mateix periòdic (p. 2-4). Igualment, l'article de Pere Olivella, Vaga (p. 4 i 5), que comentava que era el primer cop que -- els dependents anirien a una vaga. L'article estava escrit abans -- que s'hagués solucionat el conflicte. De fet, poc abans, s'havia -- produït una vaga parcial bancària, com el mateix Pere Olivella havia reconegut, per a demanar el compliment de les bases establertes per la Comissió Mixta. V. "Anales", abril-maig-juny 1923, p. 280-283. Ramon Rucabado, el 30 d'abril de 1923, publicaria a "Catalunya Social" una Lletre al Comité Executiu de la Federació de Dependents de Catalunya, que es mostrava en desacord amb la declaració de vaga, la possibilitat de la qual havia estat aprovada ja el 8 d'abril i publicada a la premsa el 12 del mateix mes, per a posteriorment

aparèixer a través de la premsa del dia 26, aquella comunicació ordenant la vaga a la sucursal de Sabadell, en concret.

Altres mostres de solidaritat prendria la Federació con la contribució amb 1000 pts., a la subscripció oberta a favor dels vaguistes miners i metal·lúrgics d'Astúries i Biscaia ("El Diluvio" del 19 de juliol de 1922).

(750) V. "Acció" de setembre de 1922, p. 12-14. D'aquesta manera, la Federació proclamava contra un proteccionisme a outrance, que s'ha -- volgut suposar, equivocadament, característic en el nostre país", -- el "superior principi de l'interès públic, a les necessitats i al -- servei del qual entenem que ha d'acomodar-se una honrada i justa política econòmica". "Sense caure tampoc en l'exageració oposada de proclamar les excelsituds d'un lliurecanvisme inconsistent i destruc-- tor, que sols en les altes esferes de la ideologia pot tenir adeptes", la Federació afirmava, "en contacte amb la realitat, la sana doctrina del just medi, de la política pràctica, de les realitats -- imperioses i incontrovertibles."

(751) "Per això l'Assemblea de Reus -- rebutjà i condemnà tota afirmació -- sistemàtica proteccionista o lliurecanvista, sentant que, si bé és cert que els drets protectors que evidentment tenen com a primera -- eficàcia l'elevat el preu de les coses poden, en determinades oca-- sions, produir també una millora en els sous d'importants sectors de la població d'un país, per altra part cal condemnar i rebutjar -- també un règim d'agut i tancat proteccionisme, que tendeix solament a crear una renda diferencial i amb ella la fortuna d'una exígua mi-- noria que es forma en la misèria de la massa general dels consumidors", afegia també el text.

La ponència de l'Assemblea de Reus a la que aquest escrit es referia, era la de Ràfols i Camí, sobre la "Necessitat que per a l'elevació del nivell de vida de la dependència, les nostres organitzacions complementin llur actuació defensant els nostres salaris".

Sobre el tema del proteccionisme, aquesta assenyalava també: "Hem de rebutjar enèrgicament aquella fàbula contada al nostre bon poble pels elements patronals de la nostra terra, sistemàticament proteccionistes, de que el consumidor és un personatge imaginari ideat -- per les colles centralistes de Madrid per a anar contra els interessos de Catalunya. L'afirmació que el funcionari públic és un paràsit sols poden fer-la els qui creguin en la inutilitat de l'organit

zació política mateixa. I si la fan considerant només la realitat - de l'Estat espanyol, sols és de lamentar que quant aquests elements intervenen en el govern d'aquest Estat no bandegin sense pietat a tots aquells que cobren sense treballar. No; la distinció econòmica entre productors i consumidors no està en què els uns treballen i els altres només mengen. Són consumidors els qui estan obligats -- d'esmerçar tot llur salari en l'adquisició de les coses i serveis -- que necessiten sense poder així estalviar res o quasi res, i són -- productors aquells empresaris (que moltes vegades no saben què cosa és treballar), que després de cobrir folgadamente llurs necessitats ... i llurs capricis, els sobra encara una considerable quantitat, a voltes la major part de llurs beneficis, per a poder capitalitzar. Mentre als primers un augment d'un 10%, per exemple, en el preu de les coses, se'ls emporta tots els llurs estalvis, o els redueix sovint a un nivell de vida més baix encara, als altres aquell 10% els afecta sols a una part de la llur entrada."- Llibre de deliberacions ...-op. cot., p. 12.

(752) "(...) nosaltres -afegia hom- reclamem el dret a la nostra intervenció en els assumptes que afectin a la producció nacional, dret tant o més -evidentment més- perfecte i atendible que el dels capitalistes que representen quantitativament i qualitativament una exígua minoria. Davant el silenci, que és complicitat, de tals elements, -- nosaltres hem d'eleva la veu enèrgica del poble, del qual som carn i portantveu contra tan desgraciada i tan culpable influència de la política i dels seus infinits grups, en la vida econòmica del país. Perquè les conseqüències d'això sobre qui pesen directament, és sobre la massa popular."

(753) "L'espectacle -proseguia l'escrit- que els nostres representants a les negociacions amb França han estat donant, no pogué ser més de priment per llur inferioritat manifesta envers l'altra part contractant (...). No cal culpar, però, els negociadors, sinó l'obra nefasta dels polítics, la influència dels quals pesà damunt d'ells - desastrosament. Contra aqueixa intervenció i influència perniciosos, així com contra la incoherència i versalitat amb què a les esferes governamentals de l'Estat es tracten les qüestions econòmiques, que són les bàsiques, en els temps presents, eleva la dependència comercial de Catalunya la seva unànime i ferma protesta, que hauria de sentir tot element sa del país. Tots els que vulguin salvar-se

de la ruïna fatal a què ha de conduir l'inconcebible estat de desgovern i d'abandó dels interessos col·lectius, haurien de rebel·lar-se contra l'absurd, incomprensible i anticonstitucional sistema -- que tolera que una obra de ciència i de consciència, elaborada pacientment i després d'ardus i serens treballs pels tècnics -- ens referim a la memorable revisió aranzelària última, que sense ser perfecta, ni molt menys, marcà una orientació d'equitat i de competència -- pot quedar a mercè dels interessos ocults i pintorescos i sempre antinacionals dels clans polítics, elaboradors d'una política de tribu, perfectament africana. Contra tot això, tan absurd, tan fatal, i, no obstant, incorregible, elevem la nostra protesta."

(754) "No trigarà a veure's --s'assenyalava també-- el resultat desastrós d'aquesta política en la producció nacional. Els tractats que s'estan concertant imperant aqueixa política, van a donar aviat llurs fruits, puix no tracta solament del concertat amb França en condicions oneroses, sinó que el major perill està en altres i especialment en els pròxims a concertar amb Anglaterra i Alemanya, que per ser països industrials i manufacturadors voldran imposar llur producció, i els representants espanyols, arrossegats per la influència dels vetustos, incommovibles nuclis agraris en els quals s'apoiava el caciquisme i tot el règim imperant, no sabran ni podran resistir la pressió --ben legítima i patriòtica per llur part-- que la Gran --Bretanya i Alemanya faran per a obrir-se fàcil i ample camp a llur enorme activitat industrial, sacrificant-se així la nascent industrialització del nostre país."

(755) "Gran nombre de manufactures --proseguia hom--, les de teixits de seda especialment, que havien aconseguit crear una indústria ja --florida, veuran obstaculitzat, sinó impossibilitat, llur desenvolupament ocasionant una crisi de treball que afectarà indubtablement importants nuclis obrers, entre els quals es veuran arrossegats també nombrosos companys nostres, que presten llur treball en els establiments i despatxos de les dites indústries. Això a part de la reflexió general que aquesta inevitable crisi produirà a totes les classes obreres de la nostra terra. Heu's aquí, per tant, justificada la nostra intervenció i raonada la nostra legítima --queixa. Tot això no serà sinó conseqüència lògica i forçosa dels mals generals a què abans ens referíem, això és a l'anacrònica i --absurda orientació de la política tributària espanyola, per a la

qual, l'industrialisme, que ha vingut en tots els països, és l'ene--mic al qual cal combatre i sacrificar. A part de la seva arbitrarie--tat, aquesta és una altra de les fesonomies característiques de la política tributària espanyola: el carregar tot el seu pes, fins a ag--biar-los i asfixiar-los, sobre la indústria i el comerç -manifesta--cions de l'activitat i de la influència europea dels nuclis de la perifèria- per a protegir sistemàticament, desmesuradament, l'agri--cultura, la ramaderia, el ruralisme, en una paraula, propi i carac--terístic dels grups socials atrassats que dominen el centre i a les regions altes de la Península."

(756) "El nostre capitalisme -indicava també-, el que en les nostres re--gions mana i floreix, el capitalisme industrial, té sobre l'altre dominador i orientador de la política que exerceix l'hegemonia a -Espanya, un manifest avantatge: la de tenir una visió molt més --- exacta i ampla dels problemes econòmics. Ell portaria, indubtable--ment, el país a una superior prosperitat, a un major floreixement que l'actual. I encara que la civilització no és un paradís i tota obra tributària del capitalisme estarà sempre informada per espe--rit incompatible amb la veritable justícia social, preferible és --cent vegades aquest que lluita per a viure a la moderna, per arren--car a la ciència i a la Naturalesa llurs secrets, a aquest altre in--format d'un esperit gregari i contemplatiu, que està portant Espanya a les darreries." "El Diluvio" del 10 d'agost de 1922, per un altre costat, també reproduiria aquest escrit.

(757) Així durant el segon trimestre de 1923, el Comité Executiu de la Fe--deració decidiria de prestar suport "de una manera activa a toda --acción ciudadana que se organice para evitar continue el procedi--miento terrorista que impera en Cataluña y de una manera especialí--sima en Barcelona con la impunidad más vergonzosa, cuidando que di--cha acción sea lo más popular posible y tenga como única y exclusi--va finalidad el levantamiento del espíritu civil de nuestro pueblo" i "hacer suya la campaña del Centre Autonomista de Dependents del -Comerç i de la Indústria de esta ciudad, en pro de la Fiesta del --Trabajo, fiesta demostrativa de la fuerza del proletariado univer--sal".- "Anales" abril-maig-juliol 1923, p. 291. Sobre la campanya contra el terrorisme, V., supra, p. 459 i sgs. Sobre el primer de -maig, vegi's més avall, p. 613 i sgs. "Lluita", l'òrgan de la Fede--ració també dedicaria diversos espais a la data del primer de maig, l'editorial del número del 15 de març de 1923, p. 1, Primer de maig

de 1923; un fragment d'un llibre de Rovira i Virgili sobre aquesta commemoració (p. 1 i 2 del mateix exemplar); i un article de Martí i Julià, Afirmació obrerista, el 15 d'abril de 1923, p. 4-5; "Lluita" del 15 de maig de 1923 reproduiria també textos que esmentem més endavant. També "Lluita" es faria ressò del tema del terrorisme. V., així, La nostra tragèdia i Per la defensa de l'obra de la civilització, que reproduïx la crida de l'Ateneu de l'Enciclopèdic Popular, a "Lluita" del 15 d'abril de 1923, p. 1-2.

- (758) Aquesta assemblea se celebraria al CADCI de Manresa, i hi prendrien part delegats de la Unió Ultramarina, Sindicat de Dependents de Sabadell (del Centre de Dependents), CADCI de Valls, CADCI de Reus, Lliga de Corredors i Representants de Barcelona, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Mataró, CADCI de Tarragona, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Terrassa, Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Lleida i sa província, i el CADCI de Barcelona. V. "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 5-12; "Acció" de novembre de 1922, p. 17-21; "Acció" de desembre de 1922, p. 12-14 i 17; "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14 "El Diluvio", 26 d'octubre de 1922, i la Memòria general del secretari d'Organització i Treball del CADCI a "Acció" de juliol de 1923, p. 21, pel que fa als diversos aspectes d'aquesta assemblea en general.
- (759) Juntament amb Josep Ricart i Sala foren elegits Josep Samsó (Sabadell), Josep Sales i Masquef (Reus), Vicens Vilarasau (Manresa), Francesc Català (Valls), Francesc Vives (Barcelona) i Enric Miret (Barcelona), per a les tasques respectivament de vice-president primer, vice-president segon, secretari, comptador, tresorer, i vice-secretari. V. "Acció" de novembre de 1922, p. 21; i "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 11.
- (760) Francesc X. Casals proposaria el nomenament també d'una Comissió organitzadora del Congrés Cultural que l'Assemblea de Reus havia aprovat. V. sobre aquest tema, "El Diluvio" del 1 de març de 1923. A part de les ponències esmentades dels representants del CADCI, n'hi foren presentades sobre la "Necessitat de la creació d'un Comité d'Acció Permanent, auxiliar del Comité Executiu", a cura de Vicens Vilarasau del CADCI de Manresa; "Condicions necessàries per a ésser reconegut dependent de comerç i que precisen per a desem-

penyar el càrrec", a cura de Jaume Fargas del CADCI de Reus; la -- referent al tema que ens hem referit a la nota 744 d'aquest capítol; "El salari just.- Lluita pel reconeixement de les nostres necessitats", a cura de Pere Casablanca del Sindicat de Dependents de Sabadell; i "La qüestió de l'internat " a cura del representant de la Unió Ultramarina". V. "Acció" de desembre de 1922, p. 17-21; i "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 6-11; "El Diluvió" del 26 d'octubre de 1922.

- (761) "Acció" de novembre de 1922, p. 20; "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 9-11; "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14.
- (762) L'enrobustiment de les organitzacions locals de la dependència comercial de Catalunya.- "Acció" de desembre de 1922, p. 12-14, fragment de la ponència amb el mateix títol. "La complexitat del problema -indicava Ràfols- es presenta en un altre aspecte. Consisteix en delimitar ben bé els límits de cada Gremi; en establir les regles que han de tenir-se en compte per a anar a aquesta agremiació. Aquest és un problema que varia a cada localitat i que varia també de temps en temps. A una població que no tingui port no hi haurà dependents afectes als serveis marítims; classes de comerç o d'indústria ahir desconegudes tenen avui una importància considerable i pel contrari modalitats ahir puixants que empleaven un gran número de dependents, avui declinen i agonitzen. De totes maneres pot establir-se una regla general, aplicable a tots els llocs i a totes les èpoques. I és que tota la dependència d'una casa ha de pertànyer a un sol gremi."
- (763) "La missió d'aquest delegat -afegia-, el nomenament del qual hauria de recaure en companys de condicions escollides, hauria de ser purament informativa. Únicament en casos extrems, en casos veritablement imprevistos, la seva missió podria sortir-se d'aquest camp. Dintre el camp informatiu, la seva feina fóra ja abundant. Per una banda hauria d'informar al Gremi de les condicions en què treballen els seus companys i de les alteracions que aquests sofrissin. Es sabria aleshores quins són els patrons que paguen als seus dependents per dessota els salaris mínims establerts i es sabria també quins són els dependents que mansament suporten aquesta expoliació. Es coneixeria quines són les cases que com a una costum normal fan treballar a la seva dependència més hores de les assenyalades en els contractes col·lectius. I es sabria en general totes les vicis

situds que passessin els dependents d'aquella casa. Per altra banda el delegat hauria de transmetre a aquests, totes les instruccions - que el Gremi cregués oportú donar."

(764) "Amb l'establiment d'una organització d'aquesta naturalesa -prosseguia- les nostres entitats tindrien les llurs arrels clavades a --- l'entranya mateixa de la societat capitalista. Els llurs fils s'extendrien per les més petites cèl.lules de l'actual forma d'organització econòmica." I acabava aquest fragment publicat al butlletí -- "Acció": "Que ens ocupem de conservar pel nostre poble les seves ca^racterístiques nacionals està bé; que ens ocupem de conseguir per - ell el dret de governar-se per si mateix també està bé però penseu que esperit nacional, llengua pròpia, costums indígenes, autonomia política tot això ho tenen molts pobles que viuen en un estat comple^tament primitiu en tots els ordres de la vida. Penseu, amics, que - darrera de tots aquests límits hi ha un més enllà. Aquest més enllà és complex i la determinació dels seus elements escapa a la penetra^ció de tot home, però sí que estic segur que un d'aquests elements és la justícia social."

(765) "El nostre ideal -remarcava- hauria d'ésser arribar a editat, amb la cooperació d'altres forces populars de Catalunya, si es vol no sols de la Catalunya estricta sinó de totes les terres de parla catalana, un diari netament obrer, alliberat per complet de la influència capitalista i que sigués per tant un baluard inexpugnable de totes les institucions obreres i populars de la nostra terra. Un diari que es mirés totes les qüestions que es plantegessin tant al nostre país - com a l'estranger des del punt de vista dels interessos del poble. Un diari escrit en la nostra llengua i que a semblança del Daily Herald, el gran diari obrer de Londres, tot i tenint per fi primor-- dial l'anunciació i acceleració de la transformació social donés ca^rbuda en les seves pàgines a la crònica de totes les activitats humaⁿes que interessessin al poble sempre i quan no tinguessin un caràc^ter d'incultura i de barbàrie. Però mentre busquem l'oportunitat -- per anar a la creació d'aquest diari entenc que la Federació hauria seguidament d'editar una publicació, quinzenal almenys, reduint, és clar, el seu camp d'acció al nostre estament. No vull detallar les característiques que aquesta publicació hauria de tenir però sí que en vull posar de manifest una que considero essencial i que per --- aquesta raó consigno jo en les conclusions; me refereixo a què la -

col.laboració dels nostres companys hauria de ser lliure i no constituir un privilegi dels directors de les nostres organitzacions. - Un límit sols hauria de tenir aqueixa llibertat; fóra el que establís en cada cas el judici honrat, serè i equànim del director i --cos de redacció de la publicació."- "Acció" de febrer de 1923, p. 13-14, que conté també un fragment de la ponència esmentada de Ràfols i Camí.

- (766) "Acció" de juny de 1923, p. 14; "Acció" de juliol de 1923, p. 25. Acompanyaven Ràfols i Camí a la junta de govern, David Ferrerons i Freixas, vocal directiu; Enric Rafel i Surell, caixer; Josep Royo i Crespo, comptador; Joan Pons i Quilés, vice-secretari; Gumersind --Bonda i Tejeiro, vocal d'Arxiu; Antoni Lloret i Fumanal, vocal de --Cens.
- (767) "Acció" de febrer de 1923, p. 14.
- (768) "Lluita -indicava hom també- és una publicació que com se demanava en l'Assemblea de Manresa està oberta a totes les col.laboracions --dels nostres companys amb excepció d'aquelles de caient polític o --religiós. (...) hem de tenir confiança en aquests companys -el di--rector i el cos de redacció-, nomenats per nosaltres i sempre substituïbles: hem de confiar que capciosament no rebutjaran la coopera--ció de ningú i que quan ho facin serà sempre sapiguent-los-hi molt de greu. Una era de llibertat comença pel pensament de la nostra --classe. D'ella n'esperem profitosos resultats per la nostra causa i pels nostres Centres."- "Acció" de febrer de 1923, p. 15. V., també, "Acció" de novembre de 1921, p. 20; i "Lluita" del 15 de gener de --1923, p. 9-10. Segons les conclusions aprovades per l'assemblea sobre el tema, aquest òrgan de la Federació tindria "terminantment --prohibit immiscuir-se en assumptes de caràcter religiós i polític".
- (769) El Consell Federal de la Federació de Dependents de Catalunya, a --finals de desembre de 1922, en sessió extraordinària, celebrada al CADCI, aprovaria, d'acord amb la resolució de l'Assemblea de Manresa, la publicació d'aquest portantveu de la Federació i el nomena--ment del cos de redacció, format pels esmentats i Farràs (Unió Ul--tramarina), Lluís Suñer (Lliga de Corredors i Representants del Co--merç de Barcelona) i el redactor que cada entitat federada nomenés. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1921.

(770) "Lluita" és una bona font per a seguir l'evolució de les posicions ideològiques dels dependents, i les relacions entre catalanisme i socialisme, amb l'avantatge que aquest òrgan no desapareixé en esclatar el cop militar de Primo de Rivera, com s'esdevingué amb el butlletí "Acció". Esmentem a títol d'exemple: L'hora d'ara del moviment obrer a Catalunya, a cura de Ràfols i Camí ("Lluita", 15 de gener de 1923, p. 2-4); La crisi de la sensibilitat per Vicens Vilarasau i Arnau que comentava unes declaracions de Salvador Seguí sobre el terrorisme ("Lluita", 15 de març de 1923, p. 2-3); El moment social per Pere Olivella al mateix exemplar (p. 8-9); El socialisme i el problema de Catalunya, pròleg a la conferència de -- Gabriel Alomar sobre el mateix tema, que "Lluita" del 15 de maig de 1923, p. 7 i 8 reproduïa; Per la defensa de l'obra de la civilització. Per l'acabament de la tragèdia, a cura de Rafael Campalans ("Lluita", 15 de maig de 1923, p. 8-9); Per la pacificació social, a cura de Carles Pi Sunyer, al mateix exemplar, p. 9-10; El nostre curriol per Ricart i Sala, a "Lluita" del 15 de juliol de 1923, p. 2; La crisi del règim capitalista per Vicens Vilarasau, al mateix periòdic (p. 2-3); La nostra posició de socialistes i nacionalistes, fragment de la conferència de Rafael Campalans sobre "El socialisme i el problema de Catalunya", donada al local del CADCI de Barcelona, i publicada igualment a "Lluita" el 15 de juliol de 1923, p. 5-6; El control sindical obrer, a cura de Franc Marçet, i El control obrer, a cura de Ricart i Sala ("Lluita", 15 d'agost de 1923, p. 5-8); Actors i espectadors, a cura de Jaume Cardús, i Davant de l'Assemblea, a cura de Rafel Campalans ("Lluita", 15 de setembre de 1923, p. 15-16 i 20-21); El nostre camí, per Abelard Tona, secretari de Propaganda Autonomista del Centre, rèplica a Ramon Rucabado i les seves consideracions sobre el CADCI i l'evolució que havia seguit ("Lluita", 15 de novembre de 1923, p. 6-7); etc., a part d'altres ja esmentats o que esmentarem.

(771) Recordi's la nota 769. En aquesta assemblea hom nomenaria també -- una comissió permanent de cens i un comitè permanent de propaganda, segons "El Diluvio" esmentat del 31 de desembre de 1921.

(772) Signaven el manifest el Comitè Executiu i el Consell Federal de la Federació amb data del 1 de gener de 1923. V. "Lluita" del 15 de gener de 1923, p. 1 i 2. "El Diluvio" del 14 de gener de 1923 se'n feia també ressò. Malgrat la moderació en el llenguatge que palesa

va aquest text, això no impediria la detenció d'algun dels membres de la Federació con la de Josep Riu i Castells, vice-president del CADCI de Manresa, fet que motivaria la protesta de la Federació de Dependents de Catalunya, per considerar-la injustificada, tot subratllant que "con una nota oficiosa de la policia se pretende -a - Josep Riu- atribuir una intervenció en la organizaci3n sindicalis ta y en sus procedimientos de violencia que nunca ha tenido el com pañero Riu, como es notorio en Manresa, y en toda la dependencia - de Cataluña, de cual organizaci3n federativa, precisamente para re sistir la acci3n absorbente del Sindicalismo y reivindicar la pro pia personalidad profesional, fue el Sr. Riu, desde el primer mo-- mento uno de los m3s entusiastas impulsores".- "El Diluvio", 2 de febrer de 1922. V., m3s avall, p.

- (773) V., "Lluita" de setembre de 1923 que reproduceix les diverses ponèn cies i publica diversos comentaris i "Lluita" d'octubre de 1923 que recensiona extensament els diversos acords. També, "Anales", juliol agost-setembre, 1923, p. 485-488.
- (774) V. la nota anterior. També "Lluita" del 15 d'agost de 1923. p.1-3. Pel que fa a les entitats representades no es produirien novetats. Els altres acords o mocions farien referència a agrupacions comar cals, participaci3n en els beneficis, borsa del treball, taula de disposicions sobre legislaci3n social i treball dels infants; hom -- acordaria igualment de demanar la derogaci3n de la Llei de Jurisdic cions, la llibertat de Joaquim Delcl3s, i felicitar Chapapietra per la seva gesti3n al Ministeri de Treball a favor de la dependència - mercantil. Pel que fa a "Lluita", després de lamentar hom que l'or gan de la Federaci3n no fos dif3s com calia, l'assemblea aprovaria que totes les entitats federades havien d'adquirir tants exemplars de "Lluita" com associats tinguessin. També hom acordaria, respec te d'un dels extrems anteriors que el Comit3 Executiu, "conjunta-- ment amb les entitats afectades", fessin "aquells treballs que cal guin" i gestionessin i exigissin "l'estricta compliment de les -- lleis de protecci3n a la infantesa, la del treball de les dones i -- nens, la llei d'aprenentatge i la reglamentaci3n del treball".
- (775) Juntament amb Josep Ricart i Sala, foren elegits, Isidre Jorba vi ce-president primer (Terrassa), Aureli Isern (Matar3), vice-presi dent segon; Joan Garriga (Barcelona), tresorer; Miquel Bru (Tarra gona), comptador; Franc Marcet (Sabadell), secretari; Francesc Terra

feta (Lleida), vice-secretari.- "Lluita", octubre de 1923; p. 10; "Anales", juliol-agost-setembre de 1923, p. 487.

- (776) "Lluita", octubre de 1923, p. 10-11. "Anales", juliol-agost-setembre de 1923, p. 488. Ràfols demanava també que es creés el càrrec al Comité Executiu de secretari de relacions internacionals i que, tot conservant la independència respecte de la mateixa, s'intensifiquessin les relacions amistoses existents amb la central nacional d'empleats espanyols. Hom argumentaria que el Comité Executiu no havia complert el que disposaven els estatuts, respecte a federar-se amb una altra entitat (convocatòria de l'assemblea amb un mes d'anticipació i per a aquest sol objectiu); cosa a la que Ricart respondria que el Comité Executiu havia actuat d'acord amb les normes estatutàries però que "l'oficial de secretaria va descuidar --- l'envio de l'oportuna convocatòria". Hom decidiria llavors de convocar una assemblea extraordinària per al 7 d'octubre de 1923 al local del CADCI de Barcelona.
- (777) "Acció" d'abril de 1932, p. 29. "Justícia Social", 2 de maig de 1925. V., també, infra, p. 201.
- (778) SECCIO PERMANENT D'ORGANITZACIO I TRESALL DEL CADCI.- L'ingrés de la Federació de Dependents de Catalunya a la Federació Internacional d'Empleats i Tècnics d'Amsterdam.- Barcelona, octubre, 1925. Aquest opuscle, suplement de "Lluita", contenia una Notícia històrica de la Federació Internacional dels Empleats i Tècnics, els Estatuts de la mateixa, unes Consideracions d'ordre professional que aconsellen l'ingrés de la Federació de Dependents de Catalunya a la F.I.E.T., i dos articles sobre la Federació Internacional, un La guerra, la pau i els dependents de comerç, extret de "Lluita", i l'altre, Capitalisme i socialisme, extret de "Justícia Social", sense indicar-ne les dates; i un fragment del manifest publicat per les entitats de dependents de Barcelona, en ocasió de la diada del primer de maig de 1924, reproduït per "Lluita". Hom recomanava, finalment, de llegir "Justícia Social", "Acció Cooperatista" i "Lluita".
- (779) "Catalunya Social" el 16 de maig de 1925, reproduïa la lletra en aquest sentit, adreçada al secretari de la Federació Internacional esmentada. Ramon Rucabado, per un altre costat, difondria també aquest escrit en una separata, titulada L'ingrés de la Federació

de Dependents de Catalunya a la Internacional Sindical d'Amsterdam.
També "Catalunya Social" del 18 d'abril de 1925.

- (780) V., l'article esmentat abans a la nota 778, Capitalisme i socialisme. "Hem de repudiar, doncs -subratllava hom també-, sense reserves mentals de cap mena, el règim econòmic actual que estableix una separació absoluta entre els treballadors i els instruments de treball
- (781) "Acció" de novembre de 1921, p. 13; "Acció" de febrer de 1922, p. 10; "El Diluvio", 20 d'octubre de 1920; "El Diluvio", 6 de gener de 1922. Els Comitès Paritaris, quedaven d'aquesta manera classificats en sis grups en què es considerava dividit el comerç de Barcelona: 1. Banca; 2. Assegurances i similars; 3. Transports; 4. Venda al major; 5. Venda al detall; 6. Ram d'alimentació. També, "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5 i 78; "Anales" abril-maig-juny de 1922, p. 181 i sgs.
- (782) La Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, per mandat d'una Real Ordre del Ministeri de Treball del 2 de gener de 1922, obriria en aquest sentit una informació entre les col·lectivitats econòmiques que havien instat la creació de la Comissió Mixta, el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, l'Acadèmia de Medicina i les associacions de dependents de farmàcia. El CACCI hi concorreria en sentit favorable a la inclusió, el 7 de febrer de 1922. V. "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 31-34; "El Diluvio" del 27 de gener de 1922; i "Acció" de març de 1922, p. 17, que conté la lletra del CACCI de resposta a la de l'Associació Professional de Dependents de Farmàcia del 9 de febrer, a la que comunicava aquesta actuació, feta en la mateixa direcció dels interessos que palesava aquesta agrupació de dependents.
- També es produirien reaccions contràries com la del Sindicat Patronal de la Sastreria que protestaria per la inclusió dels sastres en aquell règim, protesta que fóra refusada per la Comissió Mixta així com per la mateixa Real Ordre abans esmentada del 2 de gener de 1922. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1921, i els "Anales" abans esmentats.
- Hom demanaria també un Comité Paritari professional per a la marina mercant. V., així, "Anales", abril-maig-juny de 1922, p. 192-193. També, la creació de dos nous comitès paritaris, un per a viatjants, corredors i representants, i, l'altre per a dependents d'escriptori, proposició que fóra refusada a la sessió de la Comissió Mixta

del 7 d'agost de 1922. V. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 317-318.

- (783) "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5, 14 i sgs. Més endavant, una Real Ordre del 10 de febrer de 1923 autoritzaria al president de l'Audiència de Barcelona que nomenés un funcionari, amb categoria de magistrat d'Audiència, per a president suplent de la Comissió Mixta. V. "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 48. Pel que fa al nombre de vocals, el 3 de juliol de 1922, la Comissió Mixta elevaria a 12 dependents i a 12 patrons els mateixos del grup quart (venda al major), i el 19 de febrer de 1923, hom procediria - al mateix augment pel que feia al grup cinqué (venda al detall). V. "Anales" juliol-agost-setembre de 1922, p. 309; i "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 43.
- (784) El primer trimestre de 1922, funcionaven, a més a més de les esmentades, les ponències de règim d'internat i concurs internacional. V. "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 17-18. Recordi's també el que hem escrit a la nota 508 sobre la ponència - dedicada al tema de l'horari de treball.
- (785) "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 5 i 18-19. Jaume Cardús ocuparia una plaça de funcionari bibliotecari a la Comissió Mixta del Comerç, segons ens manifestà Jordi Arquer.
- (786) V., supra, p. 563 . V., també, la nota següent.
- (787) Recordi's el que hem escrit més amunt, p. 141 i sgs. "Ara mateix, - amb els acords dels Comitès Paritaris i Comissió Mixta, si bé hi -- han patrons que els compleixen, n'hi han molts de refractaris que no són denunciats pels seus dependents, segurament per temences de represàlies i no pas per manca de voluntat. (...) Per a evitar això, cal una organització del dependent àmplia, ferma i ben orientada. És la força que anem a crear amb els nostres gremis, capacitant-nos per a la lluita que calgui enfront dels patrons que es resisteixen a reconèixer la nostra personalitat."- "Acció" de gener de 1921, p. 6-7. Les juntes de govern dels gremis d'Organització i Treball, per una altra banda, cridarien els seus agremiats, a presentar, sense - por, denúncies contra els patrons infractors, que en ésser tramitades en nom del CADCI "i salvant el dels socis perjudicats a fi i -- efecte d'evitar represàlies", com feien els gremis de dependents de Confiteria i Barretaires a través d'"Acció" de desembre de 1920, p. 10; el de Viatjants i Corredors a través del mateix butlletí del -

mes de gener, p. 7. "Acció" d'abril de 1921, p. 9. L'Associació de la Dependència Mercantil faria també crides semblants. V., per exemple, "El Diluvio" del 28 de gener de 1921.

- (788) Francesc Xavier Casals, com a president d'Organització i Treball, i Albert Juyol, com a secretari, signaven l'escrit, amb data del 20 de novembre de 1920, segons "Acció" de desembre de 1920, p. 7, i del 26 de novembre segons "El Diluvio" del 28 de novembre de 1920.
- (789) "Acció" de març de 1921, p. 9. Francesc X. Casals remarcava que -- "bona part" dels dependents que havien fet denúncies contra llurs caps, eren acomiadats, "amb continuïtat alarmant".
- (790) "Acció" de març de 1921, p. 9. Per a assolir l'eficàcia desitjada --apuntava l'escrit-- calia "establir per endavant l'absoluta independència d'ambdues parts contractants". També, "Acció" d'abril de 1932, p. 26.
- (791) "Para la aplicación de esta sanción será indispensable que los dependientes que en la misma se amparen lleven seis meses consecutivos empleados al servicio del patrono". Aquestes garanties es farien també extensives a tots els vocals dependents dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, "a los efectos de garantizar su respectiva misión", i "siempre que al ser despedidos lo sean por causas que afecten a su independencia en el libre desempeño de su cometido".- "Acció" de maig de 1921, p. 11-12; "El Diluvio" del 22 d'abril de 1921. V., també, "El Diluvio" del 27 d'abril de 1921.
- (792) V., en aquest sentit, "El Diluvio" del 11 d'agost de 1921; "El Diluvio" del 7 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" de 15 d'octubre de 1921; "El Diluvio" del 5 de novembre de 1921; "El Diluvio" del 20 de novembre de 1921; "El Diluvio" del 30 de novembre de 1921; -- "Acció" de novembre de 1921, p. 9. El 30 de novembre de 1921 es clouria el termini per a presentar denúncies "con derecho a percibir las diferencias de sueldo producidas durante los 14 meses que actua la Comisión Mixta por todos los dependientes cuyos sueldos no estén de acuerdo con los fijados por la Comisión"; de presentar la denúncia a partir del 1 de desembre, "no se les abonará más que la diferencia de 6 meses como máximo", segons assenyalaria una nota recordatòria del CADCI a "El Diluvio" esmentat del 30 de novembre de 1921.

Assenyalem aquí també la nota informativa de "El Diluvio" del 11 -

de maig de 1921, segons la qual havien estat lliurades 5.307'40 -- pts., 10 treballadors de la Societat Anònims d'Assegurances Patria, per part de la Comissió Mixta, "en concepto de diferencias de sueldo, a tenor de los salarios mínimos fijados por dicha Comisión, y que ha debido satisfacer judicialmente por la via de apremio el director-gerente de la Sociedad".

- (793) V. Acords de la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona per a la regulació del treball dels empleats de banca. - "Acció" de desembre de 1922, p. 15-17. També, "El Diluvio" del 26 d'octubre de 1922. Com sempre, és clar, el problema residia en llur aplicació efectiva posterior. V., per exemple, "El Diluvio" del 11 de febrer de 1923.
- (794) El butlletí "Acció" de desembre de 1922, p. 18-19, reproduïa, en aquest sentit, com hem indicat a la nota 656 d'aquest capítol, les bases dels vocals dependents del grup cinqué dels Comitès Paritaris, presentades a llurs patrons, amb data de signatura del 3 de novembre de 1922. Aquestes bases feien referència al contracte de treball dels mossos i cobradors (un mes com a mínim de duració i antelació mínima també d'un mes per a la seva rescissió, d'acord amb la base següent); termini d'avís, en l'acomiadament immotivat d'un dependent que dugués més de dos anys de treball en una casa, igual en mesos al nombre d'anys que hi portés treballant; indemnitzacions en casos de malaltia i defunció, hores extraordinàries, vacances, formalitats del contracte de treball, primes i gratificacions, places vacants, i condicions per als temporers. A la sessió del Comité Paritari corresponent del 17 de novembre, la representació patronal contestaria fora d'estudi, tot esmentant les campanyes que sofrien pel problema del tancament dels establiments i la reglamentació de la jornada, i l'agudització de la crisi que els botiguers detallistes experimentaven, raó per la que els patrons demanaven "l'ajut dels vocals dependents del Comité Paritari" per tal que aquests acordessin la jornada de treball de les 9 del matí a les 8 del vespre, amb dues hores per a dinar, i un "compromís o bases, amb les quals es puguin fer efectives les responsabilitats dels dependents en l'incompliment de les lleis i acords de la Comissió Mixta". V., també, "El Diluvio" del 10 de novembre de 1922; "El Diluvio" del 22 de desembre de 1922. Aquest darrer periòdic publicava un comentari d'un dependent, titulat Patronos y dependientes,

signat amb les inicials F.G., que comentava la presentació d'aquestes bases i la resposta patronal: "Y ahora, después de una gran campaña -es refereix a la campanya patronal contra les vuit hores a la que tot seguit ens referirem- entre mitines, propagandas y demás zaragatas encaminadas a conseguir que se trabaje más de las -- ocho horas, cuyos resultados no les han sido satisfactorios, recurren, con sus bases, a los vocales dependientes del Comité paritario para que les ayuden en ello, ya que son los representantes de la dependencia mercantil. Es decir, que les parece poco lo que están haciendo con tal humilde clase, que aún quieren esclavizarla más. Por esa puerta no llameis, señores burgueses, pues solamente os contestará el odio, que es el fruto de la semilla que estais tirando."

- (795) El Gremi d'Escriptori, reproduïa al butlletí "Acció" del mes de gener de 1923, p. 16-17, un projecte de nou escalat de sous mínims per a dependents d'aquesta branca del comerç, que anaven de 60 pts., mensuals per als 14 anys, 400 per als de 25, amb suplementes per categories després del mínim corresponent per edat (de 50 pts., per a auxiliars de comptables, a 250 mensuals per a comptables, directors o caps d'escriptori) i augments graduals per anys de servei prestat en una mateixa casa, a partir de l'obtenció del sou mínim fixat; escalat per a mossos (de 60 a 300 pessetes) amb sobre sous per categories; i escalat de sous mínims per a dependents (de 60 pts. a 300 als 27 anys) i sobre sous. Aquest projecte fóra formalment presentat als vocals patrons el gener de 1923. "Acció" de --- març de 1923, p. 16-18, reproduïria, a més a més, dels escalats esmentats, el text complet de les bases.
- (796) V. així les fonts esmentades a les notes 793, 794 i 795. En el projecte que presentaven els dependents del grup quart (comerç majorista), subratllaven expressament que l'obra de la Comissió Mixta en fixar el primer escalat de salaris, l'octubre de 1920, calia -- "perfeccionar-la". "Primerament"-assenyalaven també- ens cal dir, que quan els dependents del comerç de Barcelona sol.licitaven sous mínims, tenien la confiança -que avui queda palesament demostrat - que fou temerària- de que normalitzant-se la greu situació econòmica produïda per la guerra, el cost de la vida aniria reduint-se -- gradualment. Lluny d'això, els sous fixats en l'any 1920 no són -- avui suficients per a afrontar les més peremptòries necessitats --

d'una família per més modesta que sigui." A més a més la "major -- part dels patrons" oblidaren "ço que significa el sou mínim, equiparant-lo al sou màxim", i per una altra banda, els dependents que complien els 23 anys, quedaven al marge de les millores que havia introduït aquella primera escala. V. "Acció" esmentada de març de 1923, p. 16

(797) V., així, els acords de la Comissió Mixta en relació als sous i comissions dels viatjants, representants i corredors a "El Diluvio" del 18 de març de 1922; o sobre qüestions relacionades amb el termini i l'anunci en cas d'acomiadament no motivat, i la percepció del salari corresponent, a "El Diluvio" del 22 de d'abril de 1922. També, "Acció" de març de 1922, p. 22. La revista "Anales", òrgan de la Comissió Mixta del Comerç de Barcelona, és una bona font per a seguir les sessions dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, a partir del gener de 1922.

(798) Ens hi hem referit de passada a la nota 749. El conflicte es venia arrossegant des de que foren denunciades per alguns patrons les bases reguladores del treball a la banca de Barcelona que prèviament havien acceptat els patrons. L'octubre de 1922 la Comissió Mixta -- prengué l'acord al que ens hem referit un xic més amunt -- V. la p. 592-3 --, respecte d'unes noves bases per a aquest sector, si bé les sucursals bancàries dels bancs Hispà Americà, Espanyol del Rio de la Plata, Central i Espanyol de Crèdit, a Barcelona s'hi oposaren, el que motivà el conflicte que durà tres dies. El 2 de maig de --- 1923, quedaria resolt amb la votació favorable per part de l'as-- semblea de vaguistes dels acords als que arribaren el primer de -- maig, al local de la Delegació del Ministeri de Treball, els re--- presentants dels bancs afectats i el comité de vaga del Sindicat Lliure Professional d'Empleats de Banca i Borsa, i que suposaren -- el manteniment de les bases aprovades per la Comissió Mixta. V. -- "Anales" abril-maig-juny- de 1923, p. 225 i 280-283.

Els acords que posaren fi al conflicte, foren reproduïts també pel butlletí "Acció" de juny de 1923, p. 18.

(799) V., supra, p. 571-572. "El Diluvio" del 20 i del 26 de juny de 1920, duia una nota de l'Associació de la Dependència Mercantil cridant a la presentació de denúncies dels infractors de les vuit hores de jornada de treball, atès que es comptava amb el suport de la direcció de la policia de Barcelona, "que ha dado órdenes terminantes a

todos sus subordinados para que presten apoyo a los requerimientos que por parte de la dependencia se les hagan para que se cierren. - los establecimientos comerciales a las siete de la noche según ordena la ley de ocho horas". Pel que fa al CADCI, a part de l'actuació esmentada del Gremi de Confiters, el Consell Directiu del Centre, el 27 de setembre de 1920, acordava de contribuir a les despeses originades per "l'alliberament del dependent Joan Zapater i Torà, pres amb motiu de la campanya pro tancament a les set" ("Acció de novembre de 1920, p. 1).

- (800) V., així, l'article signat per "Uno de los perjudicados", La clase media en acción. La jornada de ocho horas. Para el gobernador civil, a "El Diluvio" del 29 de desembre de 1920.
- (801) V. el text de la Real Ordre a "El Diluvio" del 7 d'agost de 1920.
- (802) "El Diluvio" del 14 de gener de 1921 reproduiria la nota informativa de la sessió de la Comissió Mixta que havia pres aquesta resolució pocs dies abans.
- (803) "El Diluvio" del 14 de gener de 1921. Aquest horari, segons "Acció" d'abril de 1932, p. 27, permetia "d'unificar amb caràcter obligatori d'obertura i tancament de les botigues a base de les mateixes hores que el costum havia sancionat d'ençà de la promulgació de la llei de les vuit hores".
Les altres botigues (confiteria, pasteleria i alimentació), obririen a les vuit del matí i tancarien a les vuit del vespre, amb dues hores de descans per a dinar, a l'igual que succeïa amb l'horari de nou a set.
- (804) V. la nota de la Secció d'Organització i Treball del Centre, en aquest sentit, a "El Diluvio" del 30 de gener de 1921. Per a casos dubtosos, la nota indicava que hom podia adreçar-se a la secretaria tots els dies, de 10 a 11 de la nit.
- (805) "Acció" de març de 1921, p. 9; "El Diluvio" del 22 de febrer de 1921.
- (806) "Acció" d'abril de 1932, p. 28.
- (807) "El Diluvio" del 26 de març de 1921, per exemple, assabentava de les reunions diàries que celebrava la ponència encarregada "de organitzar los trabajos de la próxima asamblea para tratar de los acuerdos de la Comisión Mixta del Trabajo en el Comercio de Barcelona" i que eren "en gran número las adhesiones que se van reci---

biendo de comerciantes y detallistas a los trabajos que se realizan para conseguir que no prosperen acuerdos que de tal manera perjudican sus intereses y los del consumidor". Enfront de la Unió Gremial, la Cambra Mercantil, entitat també portantveu dels interessos dels botiguers, participava a la Comissió Mixta i li prestava suport, - tot estimulant els seus representants en aquest organisme "para -- que prosigan su laudable obra de encauzar por normas jurídicas, -- evitando los consiguientes conflictos, las disenciones entre patros y dependientes".- "El Diluvio" del 1 d'abril de 1921.

(808) A l'assemblea a la que es referia "El Diluvio" del 26 de març, esmentat a la nota anterior, i que se celebrava el 29 de març de --- 1921. V., la seva recensió a "El Diluvio" del 31 de març de 1921. El 11 d'abril de 1921, se celebraria una nova reunió a la Unió Gremial, fruit de la qual seria dirigir una petició a l'Institut de Reformes Socials i al Ministeri de Treball per què fos transformada de manera "completa, radical y absoluta", la Comissió Mixta, -- fossin revocats els seus acords sobre l'horari de treball, i per-- què es deixés sense efecte -per part del Ministeri- el Real Decret "creando un impuesto sobre las clases mercantiles de Barcelona para el sostenimiento de la Comisión Mixta" i que en darrer terme -- les seves despeses anessin a càrrec d'aquest Ministeri. V. "El Diluvio" del 12 d'abril de 1921, Assemblea semblant seguirien desenvolupant en la mateixa direcció d'oposició a la Comissió Mixta com assenyalem tot seguit. Les crides al boicot del pagament del rebut de la Comissió Mixta, que anava inclòs al rebut de la contribució, es renovarien, com la que feia l'Agremiació de Taverners de Barcelona l'agost de 1921 ("El Diluvio", 11 d'agost de 1921.)

(809) A l'assemblea esmentada del 29 de març de 1921. V. "El Diluvio" del 31 de març de 1921.

(810) V. la nota 807. Per la seva banda, la Comissió Mixta, presidida pel magistrat Felip Gallo, visitaria el governador Martínez Anido, i lamentaria que "por parte de elementos díscolos se dificulte su labor meritoria, encauzando por normas jurídicas los conflictos entre patronos y dependientes con plena compenetración y confianza - de todos los elementos patronales, representando la Cámara de Comercio, Cámara de la Industria, Fomento del Trabajo Nacional, Federación Patronal, Liga de Defensa Industrial y Comercial, Cámara -- Mercantil, etc., etc., en convivencia con toda la totalidad repre-

sentativa de la dependència mercantil. Gracias a la Comisión Mixta fracasó el Sindicato Mercantil y la regularidad es norma en todas sus decisiones. Dijeron que en virtud de esta campaña contra el horario, acuerdo tomado por unanimidad después de mutuas concesiones, se ven obligados a imponer multas a industriales que se resisten al cumplimiento del horario, alentados por este principio anárquico de protesta, siendo las primeras víctimas de actitudes perturbadoras en el comercio."- "El Diluvio" del 12 d'abril de --- 1921.

A la reunió abans esmentada de l'onze d'abril, Noel Llopis, que -- presidia, protestaria d'aquesta nota oficiosa de la Comissió Mixta "en la que se tilda de anarquista, la acció protestaria del comercio detallista de Barcelona" ("El Diluvio" del 12 d'abril de 1921).

- (811) "El Diluvio" del 13 d'abril de 1921 se'n faria ressò.
- (812) Així, a la reunió de darrers d'abril de 1921 de la Unió Gremial, -- ultra renovellar la instrucció de no pagar l'impost per al sosteniment de la Comissió Mixta, l'assemblea acordaria de promoure recursos contra la imposició de multes per la Comissió Mixta. V. "El -- Diluvio" del 29 d'abril de 1921. El 12 de maig, la Unió Gremial celebraria una assemblea de multats per la Comissió Mixta en la que es llegirien i se signarien pels presents els recursos corresponents. V. "El Diluvio" del 11 de maig de 1921; "El Diluvio" del 12 de --- maig de 1921.
- (813) Com les decidides a l'assemblea esmentada de finals d'abril de --- 1921 per la Unió Gremial. Hom hi acordaria en aquest sentit que -- "los presidentes y representantes de gremios y entidades afectadas por los acuerdos de la Comisión Mixta, celebren asambleas con objeto de acordar el cierre a las 8 horas de trabajo a la dependencia, para lo cual podrían establecer turnos".
- (814) Les notes dels dependents en direcció totalment contrària a les de la Unió Gremial eren igualment nombroses. Esmentem aquí la de la -- Unió Ultramarina advertint als seus patrons que estava decidida a què els acords de la Comissió Mixta, "a todo trance", fossin acomplerts "con toda rigurosidad" i assabentant que "en la actualidad, van cursadas infinidad de denuncias de los patronos reacciones al -- cumplimiento del nuevo horario" ("El Diluvio" del 1 d'abril de --- 1921). Igualment l'Associació de la Dependència Mercantil animava

la presentació de denúncies ("El Diluvio" del 21 d'abril de 1921). Pel que fa al CADCI, V., en el mateix sentit, "Acció" d'agost de 1921, p. 10; "Acció" d'octubre de 1921, p. 10. La Comissió Mixta, per la seva banda, anunciava a la premsa, la primera setmana d'abril de 1921, el nomenament de la ponència esmentada, "con amplias facultades para resolver sobre las denuncias producidas y las que en adelante se produzcan por infracción del horario, advirtiéndolo por última vez a cuantos pueda interesar que, a partir de esta fecha, aplicará con todo rigor las debidas sanciones a los infractores".- "El Diluvio", 7 d'abril de 1921.

Les planes dels diaris, especialment de "El Diluvio", continuarien publicant notes dels dependents, com la d'un grup del ram de l'alimentació a "El Diluvio" del 12 de juny de 1921, contra la "pretensión de tener abiertos sus establecimientos dos horas más de la jornada pues los dependientes internos no van a estar cruzados de brazos si el patrono ha de continuar trabajando".

(815) V., així, les informacions de reunions de la Comissió Mixta ("El Diluvio" del 3 de maig de 1921 i del 8 de maig de 1921), acompanyades, a cops, de relacions nominals dels botiguers multats ("El Diluvio" del 15 d'abril de 1921 que dóna el nom de 24 infractors sancionats, "El Diluvio" del 21 d'abril de 1921 que n'assenyala 30). Hom remetria relacions de morosos en els pagaments de multes a la Delegació del Ministeri d'Hisenda" para la incoación del oportuno procedimiento de apremio ("El Diluvio" del 21 de juliol de 1921; -- "El Diluvio" del 6 d'agost de 1921). V., també sobre el mateix tema "El Diluvio" del 27 de setembre de 1921.

(816) Recordi's la nota 810 d'aquest capítol. "El Diluvio" del 27 d'abril de 1921, assenyalaria que a la darrera reunió celebrada per la Comissió Mixta, després de conèixer el contingut d'una lletra adreçada pel president de la Unió Gremial a l'organisme paritari, "ratificó la Junta su protesta por la campaña que la Unión Gremial viene desarrollando contra los acuerdos de la Comisión Mixta". Hom acordaria "por el voto unánime del presidente y de todos los representantes, patronales y dependientes, exteriorizar el disgusto por esta campaña perturbadora de la buena armonía que debe reinar entre los dos elementos que integran el trabajo del comercio en esta capital".

V., també, el comentari del butlletí "Acció" de maig de 1921, p. 11,

Molt soroll ..., en el que tot referint-se a la campanya dels bo--
tiguers que menaven la campanya contra l'horari establert per la -
Comissió Mixta, indicaven: "Ja és cosa corrent en ells, la negociació
de sous que ens permetin gaudir del nostre indiscutible dret a la
vida, malgrat es titulen constantment aimants dolcíssims del tre--
ballador, servadors de tota llei i puntuals de l'ordre; i és cosa
corrent, perquè tot ço ho condicionen al servilisme de les seves -
refinades aficions egoístiques. A la conducta de tots aquests ele
ments subversius, tots devem oposar-hi la llei, que en nostra mà
està el seu més estricte compliment. Deixem que viatgin, que cri--
din, que nomenin comissions, i que, per no perdre la costum, cele
brin com a fi de festa el tradicional banquet, que nosaltres, ja -
els farem ofrena de les postres, en forma de multes, que tenim la
seguretat, que si bé no seran del seu grat, els facilitaran la di
gestió. Companys! Els acords de la Comissió Mixta, són llei, i ---
deuen complir-se. Denuncieu!... que tot lo demás és molt soroll i
poques nous, i les poques que hi hagin, tenim el deure de salvar
les."

- (817) El manifest puntualitzava que l'horari establert per la Comissió
Mixta era "horario que la ley y la costumbre habían sancionado" i
havia estat pres "por unanimidad entre patronos y dependientes en
el Comité Paritario, grupo 4º (detall), de cuyo comité forman parte
cuatro representantes de esa entidad patronal que ahora protesta
(dos efectivos y dos suplentes) cuyos representantes dieron su con
formidad a dicho acuerdo"; i protestava "enérgicamente de esa ini
cua campaña que se está realizando". Finalment, el manifest, as--
senyalava que els dependents no volien pertorbar "la armonía que -
debe existir dentro del comercio ni crear conflictos, pero tampoco
nos dejaremos atropellar, y si esa Sociedad Patronal pretende que
volvamos a los tiempos anteriores, por nuestra parte no abandonare
mos el campo y defenderemos nuestros derechos, como sabíamos defen
derlos entonces, con los mismos y contundentes argumentos, pues es
tamos dispuestos a que no nos sean arrebatados los beneficios y me
joras que las leyes nos conceden". "El Diluvio" del 18 de maig de
1921. Les mateixes entitats adreçarien també un telegrama de pro--
testa en el mateix sentit al ministeri de Treball ("El Diluvio" --
del 20 de maig de 1921).

- (818) V. "El Diluvio" del 20 de maig de 1921. "Fuertes en nuestro derecho, pedimos y pediremos el cumplimiento de las leyes, pues españoles somos también los barceloneses, y como elementos de orden y solvencia que somos -manifestaven-, procederemos siempre con la -- corrección debida, para evitar nuevas perturbaciones a nuestra que rida ciudad y confiados aguardamos la resolución del ministro del Trabajo y la intervención de respetables entidades a las que hemos requerido para ello". La Unió Gremial assegurava que desitjava i respectava la Comissió Mixta i acabava tot remarcant que les seves "intolerables demandes se reducen a tener nuestra representación en la Comisión Mixta del Trabajo, y a tener también el derecho que en el resto de España tiene todo el comercio de fijar sus horas de cierre y apertura en forma más conveniente a los intereses generales. Confiamos en lograrlo pues de lo contrario nuestra situación, sí sería intolerable."
- (819) V., el text del comunicat, signat per Francesc X. Casals, com a -- president de la Secció d'Organització i Treball del CADCI, i per Ràfols i Camí, com a secretari de la mateixa, al ministre de Treball, al butlletí "Acció" de juliol de 1921, p. 6. "El Diluvio" -- del 10 de juny de 1921, també en publicaria un extracte. Els signataris recordaven la creació de la Comissió Mixta "en mo-- mentos que todo lo que no fuera o representara una activa y violen ta acción pura y exclusiva de clase, era fatalmente muerta por fal ta de ambiente, cuando no, acremente combatida, con el riesgo personal de sus fautores; cuando los efectos decisivos de esta acción producían inmediatos y pràcticos mejoramientos a sus adherentes; cuando la dependencia mercantil de Barcelona había recibido el ofre cimiento de obtener, con el solo hecho de adherirse a sus organiza ciones todas aquellas mejoras que constituyeran nuestro ideal rei vindicativo. Y en ese ambiente preñado de violencia, y a pesar de generosos ofrecimientos, la dependencia en casi su totalidad optó, aun convencida plenamente que con comisiones arbitrales no logra ría ni en mucho lo que podía obtener en seguida, en acogerse a la Comisión Mixta, representativa en aquellos momentos de una conce-- sión, receptora de inquietudes sociales, a fin de que las pugnas de clase fuesen reguladas jurídicamente. Y optamos (...) por esa Comisión arbitral, porque somos enemigos de la violencia, cuando - esa violencia es considerada como finalidad y no como medio; por--

que nos dolía vehemente el estado anormal que progresivamente iba sometiendo a toda la Nación y que los litigios naturales de reivindicación social, degenerasen en caóticas violencias alejando toda esperanza de paz, y porque estábamos anhelosos de una lucha más humana; no obstante haber arrostrado impopularidades y vernos zaheridos acerbamente, incluso por algunos compañeros nuestros. -- Qué duda cabe (...) que la labor de esas Comisiones Mixtas, es atetamente seguida por sus detractores y muy especialmente también por una parte de compañeros nuestros, que profesando ideales extremistas, se hacen eco de los que niegan toda eficacia en las disposiciones de la citada Comisión, aplicando el escalpelo de una despiadada y violenta crítica, a fin de que abandonáramos esta forma humana para dirimir nuestras querellas y lanzarnos a una actuación exclusivamente de clase. Ante esta difícil posición social de la dependencia mercantil, no será para V.E. cosa ignota, la trascendencia que podría tener cualquier intento de mermar autoridad a los Comités Paritarios y Comisión Mixta, negando virtualidad a sus --- acuerdos, para la vida social de Barcelona, dando pábulo a los que creen que la solución de los conflictos sociales nunca jurídicamente tendrán satisfacción adecuada a las reivindicaciones proletarias (...). Al mismo tiempo que ahuyentarían todo loable propósito de normalizar la cruenta agitación que asola nuestro querido país (...)." D'aquí "lo pernicioso que fuera si prosperase el poco juicioso intento de esa entidad patronal". Davant "la campanya desprovista de fundamentos y despojada de todo interès patriòtic" de la mateixa en conseqüència, elevaven aquest escrit.

- (820) V., les notes de la Comissió Mixta, en aquest sentit, publicades a "El Diluvio" del 1 de setembre de 1921 i a "Catalunya" Social" del 10 de setembre de 1921, p. 12. Els Comités Paritaris també recaptarien la cooperació de l'Ajuntament de Barcelona per al compliment dels horaris, en una visita de diversos membres d'aquells, acompanyats pel tinent d'alcalde Puig i Esteve, a l'alcalde, l'agost de 1921. V. "El Diluvio" del 24 d'agost de 1921.
- (821) Hom prengué la decisió d'obrir aquesta informació el juliol de 1921 segons la recensió que deia d'una reunió de la Comissió Mixta, "El Diluvio" del 21 de juliol de 1921. Diversos cops les notes de la -- Comissió Mixta farien referència a la mateixa i a la data del seu

termini. V., així, "El Diluvio" del 1 de setembre de 1921; "El Diluvio" del 22 de setembre de 1921; "Catalunya Social" del 24 de setembre de 1921; "El Diluvio" del 30 de setembre de 1921. La Comissió Mixta, posteriorment faria pública també l'obligació de respectar l'horari establert per la mateixa, mentre no es prengués un acord definitiu sobre la informació recollida. V. "Catalunya Social" del 22 d'octubre de 1921; "El Diluvio" del 10 de novembre de 1921 que remarcava que la Comissió Mixta, "mientras estaba estudiando la información", havia "tenido una cierta tolerancia, no castigando las infracciones cometidas; pero en vista de que cada día es mayor el incumplimiento (...), la Comisión Mixta (...), hace público que desde hoy, y sin prejuzgar el resultado del detenido estudio que hace de los informes recibidos, hará cumplir con todo rigor el horario vigente y cursará nuevamente las denuncias de las infracciones que se reciban, imponiendo las sanciones correspondientes. Recordem en aquest sentit la nota 654 Bis d'aquest capítol. També, "Acció" d'abril de 1932, p. 28. La Junta Local de Reformes Socials obriria també una informació pública respecte del funcionament dels Comitès Paritaris i de la Comissió Mixta, si bé segons "El Diluvio" del 8 de setembre de 1921, decidia de deixar-la en suspens.

- (822) La nota de la Junta Local de Reformes Socials publicada a "El Diluvio" del 13 de setembre de 1921, feia referència a una altra de la Comissió Mixta, publicada al mateix diari el primer de setembre de 1921 i que precisava que l'horari establert per aquest organisme, era el mateix que havia dictat la Junta Local de Reformes Socials arran del decret del 3 d'abril de 1919 sobre les vuit hores. Ara, la Junta Local contradeia la declaració de la Comissió Mixta i assegurava que el seu acord del 3 d'octubre de 1918, relatiu a l'horari establert per la llei de la jornada mercantil anterior del 4 de juliol del mateix any, no havia estat substituït per cap acord posterior de la Junta Local. A la sessió del 29 de setembre de 1919, el que, en realitat havia fet la Junta Local de Reformes Socials "no fue fijar horario nuevo para la apertura y cierre de los establecimientos comerciales de la ciudad, sino proponer excepciones o denegarlas a la jornada de ocho horas diarias o de cuarenta y ocho semanales". El Real Decret del 3 d'abril de 1919, per una altra banda, hauria vingut a modificar "la condición de las horas de trabajo efectivo, que antes eran ordinarias todas las que se trabajan

y ahora conceptúan como extraordinarias, para los efectos del pago, las que pasan de ocho diarias (...) hasta el máximo que permiten - las disposiciones vigentes (Ley de descanso mercantil, real orden - sobre excepciones del 15 de enero de 1920, artículo 10)".

(823) El 7 de desembre de 1921, per exemple, "El Diluvio" publicava una nota de la Comissió Mixta de resposta a la de la Junta Local de Reformes Socials, subratllant que amb posterioritat a l'acord d'aquesta darrera del 3 d'octubre de 1918, havia estat creada la Comissió Mixta, els acords de la qual eren obligatoris i recordava quins --- eren aquests respecte de l'hora d'obrir i tancar els establiments. També el butlletí "Acció" del mes de gener de 1922, p. 8, reproduïa el text de la nota de l'organisme paritari.

(824) V., així, el telegrama adreçat per l'Associació de la Dependència Mercantil al ministre de Treball, en el que protestava "enérgicament proceder de la J. L. de Reformas Sociales" ("El Diluvio" del 17 de desembre de 1921), o la nota del CADCI que recordava als dependents que havien d'atenir-se als horaris establerts per la Comissió Mixta ("El Diluvio" del 14 de desembre de 1921). El Centre, per una altra banda, i la Lliga de Defensa Industrial, Cambra Mercantil i l'Associació de la Dependència Mercantil, adreçaven comunicacions - d'adhesió a la Comissió Mixta i de protesta contra la campanya que feia en contra "un pequeño número de comerciantes" ("El Diluvio" -- del 11 de desembre de 1921).

V., també, "Acció" de gener de 1922, p. 8 i 9, i la nota 829.

(825) Així ho expressarien els representants d'entitats de dependents i - de patrons a l'alcalde, tot sol·licitant-li la seva mediació prop - del Ministeri de Treball en aquest sentit. V. "El Diluvio" del 17 - de desembre de 1921. "Acció" de gener de 1922, p. 8. "El Diluvio" del 20 de desembre de 1921, per un altre costat, reproduïa un telegrama del president de la Comissió Mixta, en el que felicitava el ministre de la Governació per la "iniciativa referente intervenció organismos paritarios en conflictos de trabajo por ser reconocimien - to eficacia actuación esta Comisión en obra pacificación social". V., també, "Catalunya Social" del 24 de desembre de 1921.

(826) La R.O. ratificava les facultats de la Comissió Mixta per a esta-- blir l'horari d'apertura i de tancament en el comerç i per a apli-- car sancions als infractors dels seus acords. V. "El Diluvio" del 31 de desembre de 1921; "Acció" de febrer de 1922, p. 9-10.

- (827) V., el text de les conclusions a "El Diluvio" del 15 de desembre de 1921; "El Diluvio", 24 de desembre de 1921; i al butlletí "Acció" de gener de 1922, p. 9. V., també, "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Per a evitar la competència, els establiments detallistes que, "ultra els articles propis de llur ram, en venguin d'altres la venda dels quals estigui especialitzada per establiments als quals s'ha imposat un horari més restringit, quedaran subjectes al compliment d'aquest horari, si no s'abstenen en absolut de vendre els últims articles", segons el butlletí "Acció" esmentat de gener de 1922, p. 9.
- (828) El deure nostre i En defensa de la Comissió Mixta i dels Comitès -- Paritaris.- "Acció" de gener de 1922, p. 7-8.
- (829) Recordi's la nota 823 d'aquest capítol. En la comunicació a l'organisme paritari, la Secció Permanent d'Organització i Treball li manifestaria "que la nostra adhesió és ferma en ço que respecta en -- revestir dit organisme de la màxima autoritat possible", i que la serietat del CADCI i "la responsabilitat que en aquests moments -- crítics assumim no poden tolerar el més lleu intent de burlar els avantatges assolits, tant en l'aspecte moral com material, ja que aquests representen, gairebé sempre, una petita part de les nostres aspiracions i molt menys, per uns interessos d'un ordre tan secundari en la vida econòmica i social de Barcelona".- "Acció" de gener de 1922, p. 8.
- (830) "Acció" de gener de 1922, p. 8. V., supra, la p. 596 i la nota 825.
- (831) V. "Acció" de març de 1922, p. 17-18. Aquesta R.O. ultra les disposicions a les que ens hem referit a la nota 782 d'aquest capítol, responia a diverses de les peticions dutes a terme per la Unió Gremial com la creació d'un grup especial de l'alimentació, qüestió -- que la R.O. considerava resolta amb la creació d'aquest grup per la R.O. del 18 d'octubre de 1921 (V., supra, p. 590); dictava la no inclusió de les empreses de serveis públics sota el règim de la Comissió Mixta, i, a part d'altres disposicions com la de traslladar a la instància corresponent la petició de la Comissió Mixta d'exempció de l'impost d'utilitats a favor dels sous mínims acordats per aquesta, decretava que "la Comisión Mixta deberá entender en todas aquellas reclamaciones de particulares que supongan una mera sanción al incumplimiento de sus acuerdos generales, correspondiendo

las demás que supongan contiendas entre partes a la competencia de la jurisdicción ordinaria" i "encarece a la Comisión Mixta que, a instancia de los interesados, proceda a una revisión de las respectivas multas impuestas por ella y contra las cuales penda reclamación, al efecto de acordar la condonación de las mismas en los casos que así lo estime, y consultando a esta superioridad en los du
dosos".- "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 31-34. Aquesta -- R.O., fóra publicada el 7 de gener de 1922 per "La Gaceta". V. tam bé la nota següent

- (832) V. "Acció" de febrer de 1922, p. 1; "Acció" de març de 1922, p.18. El CADCI, a la seva comunicació, segons aquest butlletí darrer, palesava la seva desaprovació per la no inclusió de les empreses de serveis públics sota el règim de la Comissió Mixta, per les resolucions que hem reproduït a la nota anterior i sobre tot per la -- que manava "que todas las reclamaciones que se formulen producirán sus debidos efectos, a partir de la fecha de la reclamación, sin tener carácter retroactivo", que entrava en contradicció, segons -- el CADCI, amb la R.O. del mateix Ministeri de Treball del 23 de febrer de 1921: "Mientras en esta se establece que los patronos satisfagan a sus dependientes los sueldos mínimos desde el día en que por acuerdo de la Comisión Mixta entraron en vigor, que fue el día 1º de octubre de 1920, el extremo a que nos referimos dispone que todas las reclamaciones que se formulen producirán sus debidos efectos a partir de la fecha de la reclamación sin retrotraerse a la - aludida fecha del 1º de octubre". Finalment, el CADCI reproduïa un fragment d'una lletra anterior, adreçada al mateix Ministeri el 2 de juny de 1921 i que hem esmentat a la nota 819 d'aquest capítol.
- (833) La nova R.O., disposava que la Comissió Mixta "entenderá con plena competencia de todas aquellas reclamaciones que se deriven de los acuerdos dictados por ella con carácter general dentro de la esfera de su actividad y respeto a los elementos en ella representados, siendo de la competencia de los Tribunales de justicia los demás - asuntos que no tengan dicho carácter"; "que las reclamaciones afectantes al abono de diferencias de sueldo se limitarán al plazo de tres meses si el reclamante ha dejado de pertenecer a la casa de--nunciada, y de seis si continua prestando sus servicios en ella; i"que contra las resoluciones de la Comisión Mixta podrán formular se los recursos de revisión y alzada dentro de los términos y for-

ma prevenidos en el apartado décimo de la Real orden del 18 del mes de octubre último, debiendo en los de alzada ser oído, como trámite previo, el informe de la propia Comisión Mixta". Pel que fa al primer punt esmentat, el "considerando" distingia entre --- "acuerdos de carácter general adoptados por la Comisión Mixta, y a los que vienen obligados los elementos en ella representados, y aquellos otros que no versando sobre acuerdos de esta índole se referan a cualquier modalidad del contrato de trabajo; correspondiendo el conocimiento de los primeros a la Comisión Mixta (...) y el de los segundos a la jurisdicción ordinaria, comprendiendo en esta a los Tribunales industriales".- "Anales", gener-febrer-març de 1922, p. 34-35. També, "Acció" de març de 1922, p. 19-20 que reproduïa igualment la R.O., i "El Diluvio" del 18 de febrer de 1922.

- (834) "Acció" de març de 1922, p. 17. "Afortunadament -indicava el mateix butlletí- no hi hagut necessitat d'arribar a aquesta actitud extrema, puix que el ministre, adonant-se de l'error comès, en 2 de febrer últim -fou el 3 en realitat- ha publicat una nova R.O. deixant sense efecte totes aquelles disposicions de l'anterior que -- contenen germes de mort per a la Comissió Mixta". Per ajudar a la resolució de l'afer, segons aquesta font, una delegació de la Comissió Mixta s'havia traslladat a Madrid.
- (835) "Acció" d'abril de 1932, p. 28.
- (836) V., així, les informacions sobre aquests temes i qüestions relacionades amb la Comissió Mixta i la jornada de treball dels dependents a "El Diluvio" del 1 d'abril de 1922; "El Diluvio", 22 d'abril de 1922; "El Diluvio", 23 d'abril de 1922; "El Diluvio", 25 de maig de 1922; "El Diluvio" del 13 de juny de 1922. La junta de govern d'Organització i Treball del CADCI, per la seva banda, s'oferia -- públicament als socis i no socis per a atendre gratuïtament i cursar les denúncies que se li presentessin per incompliment d'alguna de les disposicions dictades per la Comissió Mixta (V. "El Diluvio" esmentat del 22 d'abril de 1922).
- (837) Aquesta posició fou adoptada fonamentalment pels botiguers de les barriades extremes de Barcelona. V., així, l'assemblea, feta en -- aquesta direcció, i convocada per "la Defensa de Industriales y Comerciantes de Sants y Hostafranchs para dar cuenta a los reunidos

de los trabajos realizados de acuerdo con las entidades de industriales y comerciantes de Gracia, San Martín, Pueblo Nuevo, Clot y San Andrés para establecer a partir del día 19 del corriente la jornada mercantil", de vuit a vuit, "respetando ocho horas jornada dependencià", segons precisaven en la comunicació que feien ---- d'aquest acord, mitjançant un telegrama, al ministre de Treball.V. "El Diluvio" del 18 de juny de 1922; "Acció" de juliol de 1922, p. 18-19; "Acció" d'abril de 1932, p. 28.

(838) V., així, els telegrams de la Federació de Dependents de Catalunya, del Gremi de Barretaires del CADCI i de l'Associació Ferretera contra les maniobres patronals que cercaven de vulnerar els acords de la Comissió Mixta sobre l'horari de treball, adreçats al ministre de Treball, a "El Diluvio" del 13 de juny de 1922, "El Diluvio" -- del 14 de juny de 1922 i "El Diluvio" del 18 de juny de 1922. "De prosperar tales propósitos -indicava el del Gremi de dependents -- Barretaires-, conflictos trabajo comercio barcelonés quedarán sin órgano adecuado para su armónica solución. Declinamos sobre esos - elementos responsabilidad de todos los males que desaparición Co-- misión mixta pueda ocasionar."

"Debemos recordar -assenyalava per la seva banda la Federació de - Dependents- que horario actual acordado por Comisión Mixta del Trabajo en el Comercio fue ya revisado a petición de los mismos elementos y por indicación de ese ministerio, habiendo hecho máximas concesiones representació dependencia. Puede V.E. informarse; se trata de los eternos descontentos que protestaron cuando se redujo la jornada de 12 y más horas, que protestaron cuando la jornada mercantil, que solamente ante la violencia cumplieron el descanso dominical, que procuran burlar todavía algunos." V., igualment, "Acció" de juliol de 1922, p. 24 que reproduïx el telegrama esmentat del Gremi de Dependents Barretaires del CADCI, i que fou adreçat - d'acord amb la resolució de la junta general del Gremi del 11 de juny de 1922. El mateix tema sorgiria a la junta general de la Secció d'Organització i Treball del CADCI del 8 de juny (V., el mateix butlletí, p.22). "Catalunya Social" del 17 de juny de 1922, p. 12.

(839) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. "Acció" de juliol de 1922, p. 18-19; "Acció" d'agost de 1922, p. 3; "El Diluvio" del 17 de juny de 1922, V., també, més avall, p. 603-605.